

Regeringens proposition

2011/12:47

Sveriges tillträde till konventionen
om klusterammunition

Prop.
2011/12:47

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 december 2011

Fredrik Reinfeldt

Carl Bildt
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Sverige ska tillträda konventionen om klusterammunition.

Syftet med konventionen är att förhindra en fortsatt användning av klusterammunition och att komma till rätta med de svåra humanitära problem som klusterammunition fört med sig i länder där sådan ammunition har använts. Centralt för konventionen är dess förbud mot att använda, utveckla, tillverka, på annat sätt förvärva, lagra, behålla eller till någon direkt eller indirekt överföra klusterammunition. Konventionen innehåller också ett förbud mot att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt sådana förbjudna aktiviteter. Konventionen innebär dessutom att statsparter ska röja och förstöra lämningar av klusterammunition samt den ammunition som finns i lager. Slutligen innehåller konventionen bestämmelser om stöd till klusterammunitionsoffer samt bestämmelser om internationellt samarbete och bistånd.

Konventionens krav att befintliga lager av klusterammunition ska förstöras innebär att vapensystemet Bombkapsel 90 ska avvecklas och förstöras.

I propositionen görs vidare bedömningen att ett tillträde till konventionen kräver vissa författningsändringar. Propositionen innehåller därför ett förslag till en ny lag om straff för olovlig befattning med klusterammunition. Vidare föreslås att svensk domsrätt utvidgas till att omfatta brott enligt den föreslagna lagen som begåtts utom riket av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagtext.....	5
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Konventionen om klusterammunition	6
4.1	Frågan om kontroll av klusterammunition.....	6
4.2	Konventionens innehåll	8
4.2.1	Inledning	8
4.2.2	Konventionens inledande avsnitt	8
4.2.3	Allmänna skyldigheter samt definitioner	9
4.2.4	Förstöring och röjning.....	10
4.2.5	Stöd till klusterammunitionsoffer	11
4.2.6	Internationellt samarbete.....	11
4.2.7	Rapporteringskyldighet	11
4.2.8	Tillämpning av konventionen	12
4.2.9	Ikraftträdande.....	13
4.2.10	Reservationer, giltighetstid och övrigt.....	14
5	Sveriges tillträde till konventionen.....	15
6	Gällande rätt	20
6.1	Lagstiftningen om explosiva och brandfarliga varor	21
6.2	Krigsmateriellagstiftningen	22
6.3	Straffrättslig reglering.....	23
7	Genomförande av konventionen i svensk rätt	25
7.1	En ny straffreglering om olovlig befattning med klusterammunition	25
7.2	Domsrätt	35
7.3	Förbindelser med stater som inte är parter i konventionen	37
7.4	Avveckling av ammunition som omfattas av konventionens förbud.....	41
7.5	Frågor om bistånd till länder drabbade av klusterammunition och om stöd till klusterammunitionsoffer	43
7.6	Sekretessfrågor	48
7.7	Ikraftträdande.....	50
8	Ekonomiska konsekvenser	50
9	Författningskommentar	51
Bilaga 1	Konventionen om klusterammunition	55
Bilaga 2	Sammanfattning Departementspromemorian Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition (Ds 2010:46).....	95
Bilaga 3	Promemorian lagförslag.....	97
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser	98

Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	99	Prop. 2011/12:47
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	100	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 december			
2011		103	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2011/12:47

Regeringen föreslår att riksdagen

dels godkänner konventionen om klusterammunition (avsnitt 5),
dels antar regeringens förslag till lag om straff för olovlig befatning
med klusterammunition.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om straff för olovlig befattningsmed klusterammunition

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som använder, utvecklar, tillverkar, förvärvar, innehar, lagrar, överlåter, till Sverige för in eller från Sverige för ut klusterammunition, döms för *olovlig befattningsmed klusterammunition* till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som folkrättsbrott enligt brottsbalken.

Med klusterammunition avses i denna lag sådan klusterammunition samt sådana explosiva substridsdelar från spridningskapslar fästa vid luftfartyg som avses i konventionen den 30 maj 2008 om klusterammunition.

Sådan befattningsmed klusterammunition samt explosiva substridsdelar som är tillåten enligt den konvention som avses i andra stycket utgör inte brott.

Är brottet grovt döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa.

2 § Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken, döms för brott enligt denna lag vid svensk domstol om brottet har begåtts av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige.

Bestämmelser om krav på tillstånd att väcka åtal i vissa fall finns i 2 kap. 5 § brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Den 30 maj 2008 antog en diplomatkonferens i Dublin konventionen om klusterammunition. Konventionen öppnades för undertecknande i Oslo den 3 december samma år. Sverige, liksom flertalet medlemsstater i Europeiska unionen, undertecknade vid detta tillfälle konventionen. Hittills har 111 stater anslutit sig till konventionen och 66 stater har ratificerat den. Konventionen trädde i kraft den 1 augusti 2010. Den engelska konventionstexten samt en inofficiell svensk översättning finns i *bilaga 1*.

I en departementspromemoria upprättad inom Utrikesdepartementet, Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition (Ds 2010:46), behandlas konventionen och de lagstiftningsåtgärder som bedöms nödvändiga som följd av ett svenskt tillträde till konventionen. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissyttranden finns tillgängliga i Utrikesdepartementet (UF 2011/21019/UD/NIS).

Ett mindre tillägg i författningsförslaget har under hand beretts med ett urval av remissinstanserna, som uttryckt stöd för eller inte haft något att erinra mot regeringens förslag och bedömning i frågan (se vidare avsnitt 7.1).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 november 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över det förslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 7.1 och 7.2 samt i författningskommentaren.

4 Konventionen om klusterammunition

4.1 Frågan om kontroll av klusterammunition

Sverige har länge haft ett starkt engagemang i humanitärrättsliga frågor. I normutvecklingen på området har svenska representanter haft framträdande roller t.ex. när det gäller Genèvekonventionernas tilläggsprotokoll I och II (SÖ 1979:22 och 1979:23) och 1980 års vapenkonvention (The Convention on Certain Conventional Weapons, CCW; SÖ 1982:27). Den sistnämnda konventionen är en ramkonvention som förutser protokoll i vilka vapen/vapenkategorier kan förbjudas eller bli föremål för begränsningar. Frågan om kontroll av klusterammunition kom upp redan på 70-talet när bl.a. Sverige initierade frågan. Det konkreta arbetet tog dock fart ordentligt först under mitten av 00-talet. Inför förberedelserna för CCW:s tredje översynskonferens år 2006 ledde Sverige koordineringen av det upprop som till slut ca 30 stater (varav ett 15-tal av EU:s medlemsstater) i november 2006 ställde sig

bakom. I uppropet krävdes en internationell reglering för att hantera de alltmer uppenbara humanitära problem som kommit att förknippas med särskilt äldre typer av klusterammunition. I arbetet med CCW kunde man i denna fråga inte enas om ett tydligt arbetsmandat. Frågan fördes på Norges initiativ in i en process utanför CCW, den s.k. Oslo-processen. Detta motsvarade i mycket det förlopp som år 1997 resulterade i konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring (den s.k. Ottawakonventionen; SÖ 1998:61).

Norge bjöd in till ett inledande möte den 22–23 februari 2007 där 49 länder deltog och 46 av dem, däribland Sverige, antog den s.k. Oslo-deklarationen. Deklarationen syftade till att före 2008 års slut utarbete en konvention om förbud mot klusterammunition som orsakar oacceptabla skador för civila samt lägga fast ett ramverk för samarbete och bistånd till stöd för de som drabbats av klusterammunition.

Vid ett antal internationella konferenser för deltagarna i Oslo-processen i Lima, Wien, Wellington och slutligen i Dublin, utformades en konventionstext. Arbetet drevs i hög grad av en kärngrupp av stater (Heliga Stolen, Irland, Mexiko, Norge, Nya Zeeland, Peru och Österrike) i nära samråd med Internationella rödakorskommittén (ICRC) och Koalitionen mot klusterammunition (CMC), en paraplyorganisation av enskilda organisationer. I Dublin deltog 107 stater i konferensen. Därutöver deltog 20 stater och 12 organisationer som observatörer. Av EU:s medlemsstater deltog 23 stater fullt ut medan fyra hade observatörsstatus. Konventionen om klusterammunition (CCM) antogs i Dublin den 30 maj 2008.

Konventionen undertecknades i Oslo den 3–4 december 2008 av 94 stater, däribland Sverige och de flesta av EU:s medlemsstater utom Estland, Finland, Grekland, Lettland, Polen, Rumänien och Slovakien. Bland de övriga stater som inte har undertecknat konventionen kan nämnas Indien, Israel, Kina, Ryssland, Sydkorea, Turkiet, Ukraina och USA medan Australien, Japan och Kanada hör till dem som har undertecknat. I dagsläget har 111 stater anslutit sig till och 66 stater ratificerat konventionen som trädde i kraft den 1 augusti 2010.

Det kan noteras att förhandlingarna i Genève om ett särskilt protokoll om klusterammunition inom ramen för CCW intensifierades inför och under översynskonferensen för CCW i november 2011. Sverige deltog aktivt och konstruktivt i förhandlingarna, inte minst för att söka införliva de länder som i dag är de största tillverkarna och innehavarna av klusterammunition och som inte förväntas ansluta sig till konventionen om klusterammunition inom överskådlig framtid. Ett sådant protokoll hade kunnat bredda stödet för begränsningar också för de stater som i nuläget inte är redo att ansluta sig till konventionen om klusterammunition. Det var emellertid inte möjligt att få till stånd ett särskilt protokoll om klusterammunition under den nyligen avslutade översynskonferensen för CCW. Regeringen avser att analysera frågan närmare.

4.2.1 Inledning

Centralt för konventionen om klusterammunition är dess förbud mot att använda, utveckla, tillverka, på annat sätt förvärva, lagra, behålla eller till någon direkt eller indirekt överföra klusterammunition. Konventionen innehåller också ett förbud mot att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt sådana förbjudna aktiviteter. Konventionen innebär att statsparter inom områden under sin jurisdiktion och kontroll ska röja och förstöra lämningar av klusterammunition samt den ammunition som finns i lager. Konventionen innehåller bestämmelser om stöd till enskilda individer, familjer och samhällen som har orsakats skador på grund av användning av klusterammunition. Konventionen innehåller också bestämmelser om internationellt samarbete och bistånd för bl.a. röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition.

Konventionen består av en inledning och 23 artiklar. Flera av bestämmelserna tar sin utgångspunkt i motsvarande åtaganden enligt Ottawa-konventionen samt i 1980 års vapenkonvention och dess protokoll, särskilt protokoll V om explosiva lämningar efter krig.

I de följande avsnitten 4.2.2–4.2.10 återges det huvudsakliga innehållet i konventionen.

4.2.2 Konventionens inledande avsnitt

I konventionens inledande avsnitt markeras statsparternas avsikt att förhindra det lidande och de förluster som klusterammunition orsakar. Statsparterna uttalar sin oro över de lager av klusterammunition som finns och slår fast sin avsikt att se till att dessa lager snabbt förstörs. Statsparterna vill bidra till att röja lämningar av klusterammunition och förstöra dem. Statsparterna vill göra sitt yttersta för att ge stöd till dem som drabbats av klusterammunition och beaktar särskilt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet respektive resolution 1612 (2005) om barn och väpnade konflikter. Statsparterna välkomnar Ottawakonventionen med förbud mot antipersonella minor (truppminor) liksom protokoll V om explosiva lämningar efter krig fogat till 1980 års vapenkonvention. Statsparterna erkänner vidare de insatser som gjorts av Förenta nationerna, Internationella rödakorskommittén, Koalitionen mot klusterammunition och andra enskilda organisationer för att understödja kravet på ett förbud mot klusterammunition. Statsparterna bekräftar innehållet i Oslodeklarationen, enligt vilken stater förbundet sig att senast år 2008 utarbeta ett avtal om förbud mot klusterammunition som orsakar oacceptabla skador för civilpersoner. Slutligen hänvisar statsparterna till ett antal ledande humanitärrettsliga principer till skydd för civila.

Artikel 1

I denna artikel slås fast att konventionen, i likhet med Ottawa-konventionen, gäller i alla situationer och således inte endast vid internationella konflikter och krig. Artikel 1 innehåller ett förbud mot att använda, utveckla, tillverka, på annat sätt förvärva, lagra, behålla eller till någon direkt eller indirekt överföra klusterammunition. Vidare förbjuds statsparter att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon till handlingar som konventionen förbjuder. Enligt artikel 1.2 ska förbudet även gälla för explosiva substridsdelar med ett alternativt spridningssätt som innebär att de sprids eller frigörs från spridningskapslar fästa vid luftfartyg. I artikel 1.3 anges att konventionen inte är tillämplig på minor.

Artikel 2

I denna artikel definieras olika begrepp i konventionstexten. Särskilt viktig är definitionen av *klusterammunition* i artikel 2.2, som i praktiken innebär att alla typer av klusterammunition som har använts i väpnade konflikter och som har orsakat oacceptabla skador på civila förbjuds. Det som är det centrala i konventionens förbud mot klusterammunition är de explosiva substridsdelarna. Det är dessa som, när de ingår i sådan klusterammunition som definieras i konventionen, anses orsaka de oacceptabla humanitära konsekvenser som är förknippade med användning av klusterammunition. De explosiva substridsdelarnas centrala roll återspeglas i definitionen av klusterammunition i artikel 2.2. Definitionen av klusterammunition omfattar all ammunition med explosiva substridsdelar under 20 kilograms vikt. En definition av *explosiv substridsdel* finns i artikel 2.3. Med explosiv substridsdel avses konventionell ammunition som i syfte att fylla sitt ändamål sprids eller frigörs ur en klusterammunition och är konstruerad för att fungera genom att detonera en explosiv laddning före, vid eller efter anslaget. Som vidare framgår av definitionen av klusterammunition i artikel 2.2 omfattas varken ammunition speciellt utformad för luftförsvarsändamål eller ammunition utformad för att alstra elektrisk eller elektronisk effekt. Inte heller omfattas ammunition som, för att undvika att orsaka urskillningslösa skadeverkningar och oexploderade substridsdelar, har samtliga följande fem karakteristika: ammunitionen innehåller färre än tio substridsdelar, varje substridsdel väger mer än fyra kilogram, varje substridsdel är utformad för att upptäcka och slå ut ett enskilt mål samt varje substridsdel har utrustats med en elektronisk självförstörande mekanism liksom en elektronisk självdeaktiveringsfunktion.

Under förhandlingarna av konventionen uppmärksammades ett möjligt kryphål i förbudet mot klusterammunition. Den definition som finns i artikel 2.3 av explosiv substridsdel innehåller ett moment i fråga om spridningssättet som anger att substridsdelarna sprids eller frigörs ur en klusterammunition. Vad som framfördes under förhandlingarna var att ordalydelsen i definitionen av klusterammunition och särskilt defini-

tionen av termen explosiv substridsdel kunde medföra att vissa luftburna vapensystem, där de explosiva substridsdelarna frigörs från en särskilt för ändamålet konstruerad behållare fäst vid luftfartyget (spridningskapsel) riskerade att falla utanför förbudet. Detta eftersom spridningssättet för de explosiva substridsdelarna skulle kunna vara ett annat än det som anges i definitionerna av klusterammunition och explosiv substridsdel. Mot denna bakgrund infördes i konventionstexten ett förtydligande i en särskild bestämmelse om luftburna vapensystem med alternativt spridningssätt. Bestämmelsen i artikel 1.2 förtydligar således att förbudet i artikel 1.1 även ska tillämpas på explosiva substridsdelar som sprids eller frigörs från en spridningskapsel. I artiklarna 2.13 och 2.14 finns definitioner av *explosiv substridsdel från spridningskapsel* respektive *spridningskapsel* som närmare preciserar vad som avses i artikel 1.2.

Definitionen av *överföring* i artikel 2.8 är utformad på samma sätt som motsvarande definition i Ottawakonventionen. Definitionen omfattar, utöver den fysiska förflyttningen av klusterammunition till eller från en stats territorium, överlåtelse av äganderätten till och kontrollen över klusterammunition men inte överlämnande av territorium där det finns lämningar av klusterammunition.

4.2.4 Förstöring och röjning

Artikel 3

Enligt artikel 3 ska varje statspart, i enlighet med nationella bestämmelser, skilja all klusterammunition under dess jurisdiktion och kontroll från ammunition som behålls för operativ användning och märka den inför förstöring. Sådan förstöring ska utföras så snart som möjligt men inte senare än åtta år efter det att konventionen trätt i kraft för statsparten i fråga. I artikeln anges också en procedur och särskilda villkor för förlängd tidsfrist. Beslut om en sådan förlängning fattas vid ett statspartsmöte. Vidare ges i artikeln möjlighet att behålla eller förvärva en begränsad mängd klusterammunition och explosiva substridsdelar för utveckling av och utbildning i tekniker för bl.a. röjning och förstöring. Statsparter som utnyttjar denna möjlighet ska rapportera i detalj om den planerade och faktiska användningen.

Artikel 4

I denna artikel anges statsparternas åtaganden att röja och förstöra lämningar efter klusterammunition inom områden under deras jurisdiktion och kontroll. Sådan röjning och förstöring ska utföras så snart som möjligt men inte senare än tio år efter det att konventionen trätt i kraft för statsparten i fråga. I artikeln anges också en procedur och särskilda villkor för förlängd tidsfrist.

Artikel 5

I denna artikel åläggs statsparter att inom områden under dess jurisdiktion eller kontroll bistå enskilda individer, familjer och samhällen som har orsakats skador på grund av användning av klusterammunition. I konventionen har intagits en bred definition av *offer för klusterammunition* (artikel 2.1). Med klusterammunitionsoffer avses alla individer som dödat eller lidit fysisk eller psykisk skada eller ekonomisk förlust, som marginaliserats socialt eller som i väsentligt lägre grad kunnat förverkliga sina rättigheter på grund av användning av klusterammunition. I definitionen inbegrips såväl enskilda individer som drabbats direkt av klusterammunition som deras berörda familjer och samhällen. I artikel 5 ställs krav på att stöd till klusterammunitionsoffer, som ska tillhandahållas i enlighet med internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, anpassas med hänsyn till ålder och kön. Det anges vidare att stödet i lämplig grad ska omfatta sjukvård, rehabilitering och psykologiskt stöd samt att statsparten ska sörja för klusterammunitionsoffrens sociala och ekonomiska integrering. Artikeln anger närmare hur stödet till klusterammunitionsoffren ska genomföras.

4.2.6 Internationellt samarbete*Artikel 6*

Enligt denna artikel har varje stat som är part till konventionen rätt att söka och få bistånd för att kunna uppfylla sina förpliktelser enligt konventionen. Varje statspart som har möjlighet till det ska tillhandahålla bistånd. Artikel 6.3–6.12 innehåller närmare bestämmelser om internationellt samarbete och bistånd i fråga om röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition, förstöring av lagerhållen klusterammunition och stöd till enskilda och samhällen som orsakats skador på grund av användning av klusterammunition. Det anges t.ex. att biståndet kan förmedlas bl.a. genom FN-systemet, internationella, regionala eller nationella organisationer eller institutioner.

4.2.7 Rapporteringsskyldighet*Artikel 7*

Enligt denna artikel ska statsparterna rapportera till FN:s generalsekreterare om nationella åtgärder för att genomföra konventionen enligt artikel 9. Sådan rapportering ska lämnas så snart som möjligt men senast 180 dagar efter konventionens ikraftträdande för statsparten i fråga, och informationen ska sedan uppdateras årligen. Rapporten ska, enligt artikel 7.1 a–n, innehålla detaljerad information bl.a. om antal och typ av klusterammunition som avskiljts för förstöring, hur processen med att förstöra ammunition fortskrider, om program för röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition, om stöd till kluster-

4.2.8 Tillämpning av konventionen

Artikel 8

I denna artikel anges att statsparterna överenskommit om att konsultera varandra och att samarbeta i fråga om genomförandet av konventionens regelverk, i syfte att underlätta statsparternas tillämpning av reglerna. Om någon statspart vill bringa klarhet i en annan statsparts tillämpning av konventionen ges möjlighet att, via FN:s generalsekreterare, göra en framställan om klarläggande i frågan till denna statspart. En statspart kan också begära generalsekreterarens medling för att underlätta klarläggandet. Slutligen anges i artikeln en procedur för hur ärenden av detta slag ska hanteras vid statspartsmöten.

Artikel 9

Enligt denna artikel ska statsparterna vidta de lagstiftnings- och administrativa åtgärder som krävs för ett nationellt genomförande av konventionen. Sådana åtgärder innefattar införandet av straffpåföljder för att förhindra all verksamhet som enligt konventionen är förbjuden och som utförs av personer eller inom ett område under statspartens jurisdiktion eller kontroll.

Artikel 10

Vid en tvist om tolkning eller tillämpning av konventionen mellan statsparter ska statsparterna skyndsamt lösa tvisten genom samråd eller genom andra valda fredliga medel. Det anges att sådant tillvägagångssätt kan inkludera att hänskjuta frågan till ett statspartsmöte eller till Internationella domstolen i enlighet med domstolens stadga.

Artikel 11

I denna artikel anges syftet med, och uppgifter för, statspartsmötena. Ett sådant möte ska hållas första gången inom ett år efter det att konventionen har trätt i kraft. Därefter ska statspartsmöten hållas årligen fram till den första översynskonferensen.

Stater som inte är parter till konventionen, FN, andra berörda internationella organisationer och institutioner, regionala organisationer, Internationella rödakorskommittén, Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen samt berörda enskilda organisationer kan inbjudas att delta i mötena som observatörer.

Den första översynskonferensen ska sammankallas av FN:s generalsekreterare fem år efter konventionens ikraftträdande. Syftet med en sådan konferens är att utvärdera konventionens status och tillämpning, att ta ställning till behov av ytterligare statspartsmöten samt att fatta beslut i frågor om förlängd tidsfrist för röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition respektive förstöring av lagerhållen klusterammunition.

På samma sätt som gäller för statspartsmöten enligt artikel 11 kan FN och andra berörda organisationer inbjudas att delta som observatörer vid konferenserna.

Artikel 13

I denna artikel anges proceduren för ändringar i konventionen.

Artikel 14

Enligt denna artikel ska kostnaderna för statspartsmöten och översynskonferenser bestridas av statsparterna och stater som inte är part till konventionen men som deltar i statspartsmöten eller översynskonferenser i enlighet med FN:s bidragsskala. De kostnader som uppkommer för FN:s generalsekreterare under artiklarna 7 och 8 ska bestridas av statsparter i enlighet med FN:s bidragsskala.

Artikel 15

I denna artikel anges tid och plats för konventionens undertecknande.

Artikel 16

I denna artikel anges reglerna för ratificering, godtagande, godkännande och anslutning.

4.2.9 Ikraftträdande*Artikel 17*

Enligt denna artikel träder konventionen i kraft den första dagen i den sjätte månaden efter den månad då det trettionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsdokumentet har deponerats. Då detta krav uppfylldes i februari 2010 trädde konventionen i kraft den 1 augusti 2010.

För den stat som deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsdokument efter det att kraven på deponering av 30 dokument uppfyllts (dvs. efter februari 2010) ska konventionen träda i kraft sex månader efter det att den statens instrument har deponerats.

En stat kan, i samband med att den ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till konventionen, förklara att den provisoriskt kommer att tillämpa artikel 1 i avvaktan på konventionens ikraftträdande för denna stat.

4.2.10 Reservationer, giltighetstid och övrigt

Artikel 19

Enligt denna artikel tillåts inga reservationer mot konventionens artiklar.

Artikel 20

I denna artikel anges att konventionen ska gälla på obegränsad tid. En statspart har dock möjlighet att frånträda konventionen, och artikeln anger proceduren för detta.

Artikel 21

I denna artikel behandlas statsparters relationer med stater som inte är part till konventionen och möjligheten för en statspart att under vissa förutsättningar delta i militärt samarbete med en stat som inte är part till konventionen, s.k. interoperabilitet.

I artikel 21.1 åläggs statsparter att uppmuntra stater som inte är parter till konventionen att ratificera, godta, godkänna eller ansluta sig till konventionen. Statsparter ska också enligt artikel 21.2 underrätta regeringarna i stater som inte är part till konventionen och som åsyftas i artikel 21.3 om sina förpliktelser enligt konventionen, främja konventionens normer samt göra sitt yttersta för att förmå stater som inte är parter till konventionen att inte använda klusterammunition.

I artikel 21.3 klargörs att statsparterna, utan hinder av bestämmelserna om konventionens förbud i artikel 1, kan delta i militärt samarbete och militära insatser med stater som inte är parter till konventionen och som kan komma att engagera sig i aktiviteter som är förbjudna för en statspart. I artikel 21.4 föreskrivs dock att sådant deltagande inte innebär någon rätt för statsparter att i dessa situationer utveckla, tillverka eller på annat sätt förvärva klusterammunition. Inte heller ger det någon rätt att själv lagra, överföra eller använda klusterammunition. Det förtydligas också att det inte ger någon rätt att uttryckligen begära att klusterammunition används i situationer där statsparten ensam styr över valet av den ammunition som används.

Artikel 22

I denna artikel anges att FN:s generalsekreterare är konventionens depositarie.

I denna artikel anges att konventionens text är lika giltig på FN:s sex officiella språk (arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska).

5 Sveriges tillträde till konventionen

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner konventionen om klusterammunition.

Regeringens bedömning: Någon deklaration, i enlighet med artikel 18, om provisorisk tillämpning bör inte lämnas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens. Promemorian tar dock inte upp frågan om deklaration om provisorisk tillämpning.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser, med undantag för *Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)* som uttrycker viss tveksamhet, antingen välkomnar ett svenskt tillträde till konventionen eller framför ingen erinran. *Försvarsmakten* gör inget direkt uttalande i frågan om ett svenskt tillträde till konventionen. Flera organisationer, *Amnesty Sverige*, *Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet*, *Kristna Fredsrörelsen*, *Olof Palmes Internationella Center*, *Svenska Afghanistankommittén*, *Svenska FN-förbundet*, *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* (i ett gemensamt yttrande, nedan *Amnesty Sverige m.fl.*), *Rädda Barnen*, *Svenska Röda Korset*, *Svenska Kyrkan* och *Sveriges Kristna Råd*, understryker sammanfattningsvis konventionens betydelse för att förhindra en fortsatt användning av klusterammunition och för att komma till rätta med de svåra humanitära konsekvenser som klusterammunition fört med sig i länder där sådan ammunition har använts. *Rädda Barnen* tar särskilt upp att förekomsten av klusterammunition, på samma sätt som minor, försvårar barns skolgång, lek och fritid samt att användandet av klusterammunition också utgör ett direkt hot mot barns liv och överlevnad samt ökar deras utsatthet i väpnade konflikter. *Amnesty Sverige m.fl.* betonar särskilt, med hänvisning till FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet, de särskilda svårigheter som gäller för kvinnor i länder där klusterammunition har använts. Flera av organisationerna ser mycket positivt på inkluderingen av bestämmelser om stöd till drabbade och om internationellt bistånd och samverkan samt framhåller att det är viktigt för konventionens genomslag att åtagandena efterlevs. Det understryks vidare att en bred anslutning är viktig för att konventionen ska få genomslag och betonar att Sverige i enlighet med artikel 21.1 har en skyldighet att verka för att fler stater ansluter sig. Några av de nämnda remissinstanserna, bl.a. *Svenska Röda Korset*, efterlyser en redogörelse för hur Sverige avser att bedriva ett sådant arbete. Med hänvisning till artikel 18 föreslår organisationen och även *Sveriges Kristna Råd* att Sverige i samband med ratificeringen gör en förklaring om provisorisk tillämpning av artikel 1 i avvaktan på konventionens

ikraftträdande för svensk del. Några av organisationerna bl.a. *Amnesty Sverige m.fl.* och *Svenska Röda Korset* tar också upp vissa oklarheter de ser i olika åtaganden i konventionen, särskilt i förhållande till förbudet i artikel 1.1 c att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt verksamhet som är förbjuden enligt konventionen, samt betonar att klargöranden i dessa avseenden från statsparterna är viktiga för att konventionens syfte ska kunna uppnås (se vidare redogörelsen av remissinstansernas synpunkter i avsnitt 7.1 och 7.3). *Amnesty Sverige m.fl.* framhåller också att det är viktigt att statsparterna regelbundet ser över kriterierna i definitionen av klusterammunition i artikel 2.2 c för att försäkra sig om att de fortfarande är tillräckliga för att skydda civilbefolkningen. *FOI* menar att frågan om ett tillträde är komplex och att ett svenskt tillträde kan vara olyckligt då detta omöjliggör framtida nyttjande av en verkansprincip som är att föredra om man vill bekämpa mål med utsträckning över en yta eller en volym samt minimera riskerna för tredje part. *FOI* uttrycker vissa farhågor för att definitionen av klusterammunition i konventionen riskerar att motverka en utveckling mot mindre och mer verkansprecisa vapen. *FOI* bekräftar att många äldre typer av klusterammunition har dålig träffprecision och tillförlitlighet men framhåller samtidigt att många små stridsdelar i stället för en stor gör det möjligt att anpassa graden av verkan mer precist till målets beskaffenhet och därigenom undvika den öververkan som en unitär stridsdel skulle ge. *FOI* pekar vidare på vissa gränsdragningsproblem i definitionen av klusterammunition, och då särskilt i relation till inre och yttre vapenlast hos luftfartyg. *FOI* framhåller att otydligheten kan betyda att små flygande plattformar med egen vapenlast, vilka i dag inte omfattas av förbudet, på sikt kan bli föremål för prövning. *FOI* anför att detta är sannolikt en icke förutsedd effekt som över tiden kan komma att inverka negativt på Försvarmaktens insatsförmåga, då små flygande plattformar utgör en potentiellt viktig utvecklingsväg. *Branschföreningen Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF)* biträder förslaget att Sverige ska tillträda konventionen och instämmer också i promemorians motivering för ett tillträde. *SOFF* anser dock att det är sannolikt att förtroendet för konventionen och dess bruk kan kräva verkningfulla ersättningssystem utan de icke önskade följd effekter som vissa typer av klustervapen kan ge upphov till.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Godkännande av konventionen

De senaste årens krig och konflikter i Afghanistan, Irak, Kosovo och Libanon har riktat uppmärksamheten på de stora humanitära problem som klusterammunition kan orsaka. Klusterammunition har använts med ofta förödande konsekvenser för civila i en lång rad konflikter över hela världen ända sedan andra världskriget. Fattiga människor, kvinnor, barn, äldre personer, personer med funktionsnedsättning och andra med särskilda skyddsbehov kan vara mycket utsatta på grund av svårigheter att avlägsna sig från riskfyllda områden där klusterammunition har använts. Länder som Laos och Kambodja är svårt drabbade av klusterammunition. Kännetecknande för mycket av den klusterammunition

som finns i lager i dag i många länder är att den är föråldrad och otillförlitlig. Sådan ammunition sprider en mängd explosiva substridsdelar över ett stort område. Det stora spridningsområdet gör det svårt att begränsa attacken mot militära mål. Det allvarligaste problemet är erfarenhetsmässigt de många substridsdelar som inte exploderar som avsett när de träffar marken utan i stället blir liggande kvar som s.k. blindgångare. Dessa kan fortsätta att döda och lemlästa civila långt efter konflikternas slut. De hotar civila, de förhindrar transporter och tillträde till städer, byar och skolor liksom användning av jordbruksland och andra resurser. De utgör en belastning på drabbade länders ofta begränsade sjukvårdsresurser och skapar allvarliga hinder för återvändande, återuppbyggnad och utveckling efter det att strider upphört.

Konventionen om klusterammunition bedöms få stor humanitär betydelse. Som bl.a. *Amnesty Sverige m.fl.*, *Svenska Röda Korset och Sveriges Kristna Råd* framhåller innehåller konventionen viktiga och långtgående bestämmelser i flera avseenden. Konventionen förbjuder utöver användning även bl.a. lagring, tillverkning och överföring av klusterammunition. Genom förbudet mot överföring av klusterammunition försvåras fortsatt spridning. Vidare föreskrivs att lagerhållen klusterammunition ska förstöras och lämningar efter ammunition röjas och förstöras inom fastställda tidsgränser. Konventionen ställer krav på att bereda dem som drabbats av klusterammunition sjukvård, rehabilitering och stöd för social och ekonomisk integrering i samhället. Bestämmelser i konventionen uppmanar till internationellt samarbete och bistånd för röjning och förstöring av klusterammunition samt för stöd till de drabbade. Såväl i konventionens inledande avsnitt som i flera av artiklarna uppmärksammas de särskilda svårigheter som kvinnor, barn respektive personer med funktionsnedsättning som drabbats av klusterammunition ofta ställs inför. I fråga om t.ex. behovet av att anpassa stödåtgärder görs en viktig referens till FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Också FN:s säkerhetsråds resolution 1612 (2005) om barn och väpnade konflikter lyfts fram i konventionen. Det är viktigt att fler länder som är stora tillverkare och exportörer av klusterammunition ansluter sig till konventionen. Konventionen föreskriver att statsparter ska verka för en så bred anslutning som möjligt.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), som uttrycker viss tveksamhet i fråga om ett tillträde till konventionen, har tagit upp två potentiella framtida risker för vapenproduktionsutvecklingen som myndigheten anser att konventionens definition av klusterammunition skulle kunna medföra. Den första aspekten som FOI tar upp handlar om framtida möjligheter att utveckla ammunition med många små stridsdelar. Frågan anknyter till de viktspecifika krav som finns intagna i definitionen av klusterammunition i artikel 2.2. Den andra aspekten FOI tar upp anknyter till bestämmelsen i artikel 1.2 som förtydligar att konventionens förbud även ska tillämpas på explosiva substridsdelar som är särskilt konstruerade för att spridas eller frigöras från spridningskapslar fästa vid luftfartyg. (se vidare avsnitt 4.2.3).

En av kärnfrågorna i förhandlingarna av konventionen var just hur klusterammunition skulle definieras. Begreppet klusterammunition omfattar rent tekniskt en mängd olika vapentyper som alla har den

egenskapen att de består av ammunition i form av en slags behållare som innehåller mer än en substridsdel. Erfarenhetsmässigt är det den klusterammunition som sprider substridsdelar över ett större område som gör det vanskligt att upprätthålla den internationella humanitära rättens distinktionsprincip. Vidare har erfarenheten från olika konflikter också visat att klusterammunition kan efterlämna ett stort antal s.k. blindgångare i form av oexploderade substridsdelar. Det avgörande för den svenska förhandlingspositionen var att nå enighet om en definition som bemästrar de humanitära problem som förknippas med klusterammunition, framför allt i form av lämningar av s.k. blindgångare. Syftet var att i enlighet med Oslodeklarationen uppnå ett förbud av klusterammunition som orsakar oacceptabla skador för civilbefolkningen. Vägledande för den svenska hållningen var att söka upprätthålla en balans mellan militära och humanitära intressen i en strävan att få flertalet av de stater som tillverkar, innehar och använder klusterammunition att ansluta sig till ett framtida regelverk.

Den strikta definition av klusterammunition som man till slut kom fram till under förhandlingarna är så utformad att egentligen all den klusterammunition som hittills använts och som visat sig skapa oacceptabel skada omfattas av förbudet i artikel 1. I artikel 2.2 definieras samtidigt även sådan ammunition som genom sin precision och målsökning *inte* har de kännetecken som gör mycket av den i dag tillgängliga klusterammunitionen problematisk utifrån ett såväl humanitärt som humanitärättsligt perspektiv och som därmed *inte* omfattas av förbudet.

Som redogörs för i avsnitt 4.2.3 ledde också förhandlingarna fram till att konventionens förbud, genom ett särskilt tillägg i artikel 1.2, också omfattar explosiva substridsdelar med ett alternativt spridningssätt. Den luftfartygsburna ammunitionen i fråga kom på så sätt att inkluderas i konventionens förbud i syfte att förhindra att förbudet mot klusterammunition skulle kunna kringgås.

I linje med vad *SOFF* framhåller är det sannolikt att förtroendet och genomslaget för konventionen kan kräva verkningsfulla ersättningsystem utan de icke önskade följd effekter som i regel är förknippade med klusterammunition. Att definitionen av klusterammunition även i framtiden tillgodoser syftet att också kunna undanta ammunition som har egenskaper för att undvika en urskillningslös effekt över en yta samt att förbudet i artikel 1.2 inte visar sig omfatta icke avsedd typ av ammunition är därför, som *FOI* framhåller, angeläget. På samma sätt som gäller för utvecklingen av andra frågor om konventionens syfte och tillämpning som bl.a. *Amnesty m.fl.* tar upp är detta frågor som noga får bevakas och följas vid expertmöten och intersessionella möten samt vid kommande statspartsmöten och översynskonferenser. Skulle det därvid visa sig att det finns behov av förtydligande av någon konventionsbestämmelse föreskrivs i artikel 13 en särskild procedur för ändringar av konventionen.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts i fråga om konventionens betydelse och som också den övervägande majoriteten av remissinstanser understryker är det angeläget att Sverige tillträder konventionen.

Regeringen får inte ingå för riket bindande överenskommelse utan riksdagens godkännande om överenskommelsen förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ämne i vilket riksdagen ska besluta, eller – i annat fall – om överenskommelsen är av större vikt (10 kap. 3 § regeringsformen). Av genomgången i avsnitt 7.1 och 7.2 följer att tillträdet till konventionen föranleder förslag till en ny lag om straff för olovlig befattning med klusterammunition. Regeringen föreslår därför att riksdagen ska godkänna konventionen.

Arbetet med att verka för en bred anslutning till konventionen

I artikel 21.1 föreskrivs att varje statspart ska uppmana stater som inte är parter i konvention att ratificera, godta, godkänna eller ansluta sig till den, med målet att få alla stater att ansluta sig. Några remissinstanser däribland *Svenska Röda Korset* efterlyser en redogörelse för hur Sverige avser att bedriva ett sådant arbete.

I denna fråga vill regeringen inledningsvis framhålla att det, som Svenska Röda Korset m.fl. remissinstanser understryker, är angeläget att verka för att konventionen får en så bred anslutning som möjligt. För att konventionen ska bli effektiv är det viktigt att den vinner bred anslutning särskilt bland de stater som innehar, tillverkar och exporterar klusterammunition och också bland de stater där denna ammunition har kommit till användning under senare tid. En bred anslutning är viktig även ur förtroende- och säkerhetsskapande synpunkt; stater kommer sannolikt att finna det lättare att avstå från en typ av vapensystem när ett relativt stort antal andra stater accepterar att göra detsamma.

Sverige är sedan många år ett av de länder som varit internationellt särskilt pådrivande för att få ökad fokus på frågor rörande motverkandet av klusterammunitionens användning och skadeverkningar, bl.a. inom arbetet avseende 1980 års vapenkonvention (se vidare avsnitt 4.1). Det arbetet kommer att fortsätta drivas framåt, utifrån de åtaganden Sverige gör som statspart inom konventionen om klusterammunition. Sverige kommer således att inom ramarna för samarbetet inom FN och andra internationella organisationer, exempelvis Organisationen för säkerhet och samarbete inom Europa (OSSE), framhålla de humanitära vinsterna av en universalisering av konventionen om klusterammunition och uppmana utomstående stater att ansluta sig. Arbetet kommer att också att bedrivas genom olika former av bilaterala kontakter.

Erfarenheterna från arbetet med universaliseringen av t.ex. Ottawa-konventionen visar vidare att sådant arbete ofta med fördel bedrivs av personer med höga uppdrag inom konventionens ram (ordföranden för statspartsmötena osv.). Den verksamhet som Ottawakonventionens stödenhet (Implementation Support Unit, ISU) bedriver har också varit viktig i detta avseende. I arbetet med att bedriva upplysningsverksamhet om konventionen har stödenheten anordnat regionala seminarier där statsparter sammanförts med stater som står utanför konventionen. Det har lett till erfarenhetsutbyte och uppmuntrat till bredare anslutning. En motsvarande stödenhet kommer att etableras för konventionen om klusterammunition. Europeiska kommissionen har,

liksom Sverige bilateralt, lämnat ekonomiska medel till Ottawa-konventionens stödenhet. Sverige kommer att verka för ett motsvarande stöd till ISU:n för konventionen om klusterammunition.

Sverige kommer också att inom det europeiska samarbetet driva på för att EU ska fortsätta stödja biståndsinsatser och organisationer som främjar ett anslutande till konventionen om klusterammunition eller som på olika sätt verkar i konventionens anda. Sverige kommer också att nationellt, genom biståndet, stödja detta slag av insatser.

Frågan om provisorisk tillämpning

Artikel 18 i konventionen föreskriver en möjlighet att, i samband med bl.a. ratificering, göra en förklaring om provisorisk tillämpning av artikel 1. *Svenska Röda Korset* och *Sveriges Kristna Råd* anser att Sverige bör göra en sådan förklaring. Organisationerna har inte anfört något särskilt skäl för att en sådan förklaring bör lämnas.

Artikel 18 om provisorisk tillämpning hänvisar endast till det allmänna åtagandet för en statspart i artikel 1 att inte använda, utveckla, tillverka, på annat sätt förvärva, lagra, behålla eller till någon direkt eller indirekt överföra klusterammunition samt att inte heller hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt verksamhet som enligt konventionen är förbjuden för en statspart. Endast två stater, Norge och Litauen, har lämnat förklaringar om provisorisk tillämpning. Sverige uppfyller redan i dag det allmänna åtagande som följer av artikel 1. En förklaring om provisorisk tillämpning ändrar inte de tidsramar som konventionen lägger fast för förstöring av innehav av klusterammunition. Angående dessa tidsramar se vidare avsnitt 7.4 där det också redovisas att förstöringsprocessen för Sveriges del redan har inletts. Inte heller påverkar en förklaring tidpunkten för den rapporteringsskyldighet som föreskrivs i artikel 7.

Konventionen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För Sveriges del kommer därför konventionen i enlighet med bestämmelserna i artikel 17 att träda i kraft sex månader efter deponering av det svenska ratifikationsinstrumentet. Sådan deponering förutsätter, som redogjorts för tidigare, att riksdagen har godkänt konventionen. Utifrån de tidsramar som gäller för behandlingen av detta lagstiftningsärende i riksdagen m.m. kommer därför konventionen att kunna träda i kraft för Sveriges del under andra halvåret 2012. Mot bakgrund av ovan nämnda skäl kan inte regeringen se något egentligt mervärde med att vid ratificering av konventionen lämna en förklaring om provisorisk tillämpning. En sådan förklaring bör därför inte lämnas.

6 Gällande rätt

De följande avsnitten (6.1–6.3) innehåller en redovisning av huvuddragen i lagstiftning på områden som har betydelse för genomförandet av konventionens förbud mot klusterammunition. I övrigt redovisas gällande rätt i anslutning till regeringens överväganden i avsnitt 7.1–7.6.

Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) trädde i kraft den 1 september 2010 och ersatte lagen (1988:868) med samma namn (prop. 2009/10:203, bet. 2009/10:FöU6, rskr. 2009/10:380). Lagen innehåller bestämmelser om hantering, överföring och import av brandfarliga och explosiva varor. Syftet med lagen är att hindra att sådana varor orsakar brand eller explosion som inte är avsedd (olycksförebyggande), att förebygga och begränsa skador på liv, hälsa, miljö eller egendom genom brand eller explosion vid hantering av sådana varor (skadeförebyggande) samt att förebygga obehörigt förfarande med varorna (brottsförebyggande), se 1 § LBE. Lagen innehåller endast de mera grundläggande skyddsprinciperna. Detaljutformningen av bestämmelserna på området meddelas på myndighetsnivå med stöd av bemyndiganden i lagen och därtill anknuten förordning, främst av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Bestämmelserna gäller även för Försvarsmakten. Med hantering i lagen avses, förutom tillverkning och bearbetning, bl.a. förvaring, transport, omhändertagande, destruktion och överlåtelse samt därmed jämförliga förfaranden (5 § LBE). Begreppet hantering är brett. Export ingår inte i begreppet hantering, däremot krävs tillstånd för att hantera en brandfarlig eller explosiv vara som ett led i exporten (prop. 2009/10:203 s. 68).

Regeringen har i förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor meddelat föreskrifter i anslutning till lagen.

Lagen innehåller ett generellt tillståndskrav för att hantera, överföra eller importera explosiva varor. I 16 § LBE föreskrivs att den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor ska ha tillstånd till det. Kravet på import- eller överföringstillstånd avser dock inte Försvarsmakten, Försvarets materielverk (FMV), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) eller Fortifikationsverket. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap prövar vissa av tillståndsfrågorna, bl.a. såvitt avser tillstånd för Försvarsmakten, FMV, FOI och Fortifikationsverket (18 § LBE). Frågor om tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor i övriga fall prövas av kommunen. Tillstånd för tillverkning av sådana explosiva varor som räknas som krigsmateriel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel får enligt 15 § förordningen om brandfarliga och explosiva varor endast meddelas den som fått tillstånd enligt den lagen eller den som i den lagen har undantagits tillståndsplikt. Tillståndsmyndigheten kan förena ett tillstånd med villkor.

Enligt bestämmelserna i 28 och 29 §§ LBE kan den som bryter mot aktsamhetskravet (6 §) eller reglerna om tillståndspliktiga förfaranden (16 §) dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Om brottet mot tillståndsplikten (16 §) är att anse som grovt kan fängelse i lägst sex månader och högst fyra år utdömas. Därtill straffbeläggs vissa gärningar för vilka kan dömas till böter. Straffbestämmelserna i LBE är subsidiära i förhållande till viss annan strafflagstiftning och ansvar enligt LBE ska inte utdömas om gärningen är straffbar enligt brottsbalken eller enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Lagen (1992:1300) om krigsmateriel (KML) avser vapen, ammunition och annan för militärt bruk utformad materiel (1 § KML). I förordningen (1992:1303) om krigsmateriel har regeringen närmare angivit vilka slag av materiel som ska omfattas av lagens bestämmelser. I en bilaga till förordningen finns ammunition och sådana stridsdelar samt substridsdelar som kan omfattas av konventionens definition av klusterammunition upptagna under förteckningen över krigsmateriel för strid (mom. KS3 a–b, KS4 a–b, ÖK 23 d och ÖK 24 c). Enligt lagen om krigsmateriel gäller ett generellt förbud mot tillverkning, tillhandahållande och utförelse av krigsmateriel. För att vidta något av de nämnda förfarandena med avseende på krigsmateriel krävs tillstånd. Svenska myndigheter som inte är affärsverk omfattas dock inte av förbuden mot tillverkning och tillhandahållande. Dessa myndigheter lyder emellertid under regeringen och för dem kan regeringen direkt föreskriva vad som ska gälla. Med tillhandahållande förstås i lagen försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling (2 § KML). Svenska myndigheter, företag samt personer bosatta i Sverige får inte heller utomlands tillhandahålla krigsmateriel (4 § KML). Även avtal som innebär upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt till någon i utlandet och avtal om att tillsammans med annan i utlandet utveckla krigsmateriel kräver tillstånd (7–8 §§ KML).

Enligt 25 § KML döms den som uppsåtligen bryter mot nämnda bestämmelser till böter eller fängelse i högst två år, eller, om gärningen begåtts av oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet att bedöma som grovt döms enligt 26 § KML till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om brottet avsett betydande värde, varit av stor omfattning eller varaktighet eller om gärningen annars varit av särskilt allvarlig art. Straffbestämmelserna i krigsmateriellagen är subsidiära i förhållande till bestämmelserna i brottsbalken (28 § KML).

Frågor om tillstånd enligt krigsmateriellagen prövas sedan den 1 februari 1996 av Inspektionen för strategiska produkter. Ärenden av principiell betydelse eller annars av särskild vikt ska dock överlämnas till regeringen.

Ett tillstånd enligt krigsmateriellagen får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik (1 § andra stycket KML). I förarbetena till krigsmateriellagen (prop. 1991/92:174 s. 41 f.) finns angivna riktlinjer som uttrycker principer som regeringen har lagt fast i sin praxis och som ska vara vägledande vid en tillståndsprövning enligt lagen. Riksdagen har tagit del av och godkänt dessa riktlinjer (bet. 1992/93:UU1, rskr. 1992/93:61). Tillstånd bör medges endast om det bedöms erforderligt för att tillgodose det svenska försvarets behov av materiel eller kunnande eller i övrigt är säkerhetspolitiskt önskvärt samt det inte står i strid med principerna och målen för Sveriges utrikespolitik. Tillstånd får endast avse en stat, en statlig myndighet eller en av staten auktoriserad mottagare. Tillstånd till utförelse eller annan utlandsamverkan enligt krigsmateriellagen ska inte beviljas, om det skulle strida mot internationella överenskommelser som Sverige har biträtt,

mot beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd eller mot folkrättsliga regler om export från neutral stat under krig (ovillkorliga hinder). I den nämnda propositionen uttalades vidare beträffande internationella överenskommelser bl.a. (s. 49) att genom att ansluta Sverige till en internationell överenskommelse förpliktar sig regeringen att fullgöra de skyldigheter som följer av överenskommelsen. De begränsningar för svensk utlandssamverkan på krigsmaterielområdet som kan följa av en överenskommelse som Sverige har biträtt, iakttas i praktiken genom att svensk myndighet inte medger undantag från lagens förbud i berörda delar. De ovillkorliga hindren i riktlinjerna utgör således en erinran om att Sverige alltid måste fullgöra sina internationella förpliktelser.

Parallellt med de svenska riktlinjerna tillämpas EU:s gemensamma ståndpunkt om regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel (2008/944/GUSP). Ståndpunkten innehåller bl.a. åtta kriterier som ska beaktas i tillståndsgivningen. Till ståndpunkten hör även en förteckning över de produkter som den omfattar (EU:s gemensamma militära lista) och en användarguide som mer i detalj anger hur ståndpunktens bestämmelser ska tillämpas.

Genom regeringens proposition 2010/11:112 Genomförandet av direktiv om överföring av krigsmateriel (bet. 2010/11:UU3, rskr. 2010/11:261) görs vissa ändringar i lagen respektive förordningen om krigsmateriel. Ändringarna, som träder i kraft den 30 juni 2012, är en följd av genomförandet av dels rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, dels den ovan nämnda ståndpunkten. Ändringarna innebär bl.a. att lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd samt att det införs tre typer av tillstånd – generellt, globalt och individuellt. Dessutom införs i krigsmaterieförordningen bl.a. ett undantag från krav på tillstånd till utförsel för krigsmateriel som endast transiteras genom Sverige.

6.3 Straffrättslig reglering

Som nämnts ovan innehåller krigsmateriellagen stadganden om straff för överträdelse av lagens bestämmelser om bl.a. tillverkning, tillhandahållande och avtal om tillverkningsrätt beträffande krigsmateriel (25–26 §§ KML). Även lagstiftningen om brandfarliga och explosiva varor innehåller straffbestämmelser för överträdelse av vissa förfaranden som faller under den lagstiftningen (28–30 §§ LBE). Som framgått ovan är straffbestämmelserna i lagen om brandfarliga och explosiva varor samt i krigsmateriellagen subsidiära i förhållande till brottsbalken.

Klusterammunition används i princip endast i militära sammanhang. Detta innebär i praktiken att det enda område där klusterammunition kan tänkas komma till en legal användning är för rent militära syften inom försvaret (jfr vidare nedan). All annan användning av klusterammunition torde därmed i stort sett vara otillåten.

För det fall någon skulle göra bruk av klusterammunition för annat än militära ändamål torde detta kunna utgöra straffbara handlingar. Bland bestämmelserna i 3 kap. brottsbalken om straff för brott mot liv och

hälsa kan i detta sammanhang, utöver de närmast liggande uppsåtliga brotten mord, dråp och misshandel, nämnas framkallande av fara för annan (3 kap. 9 § brottsbalken). För försök eller förberedelse till mord, dråp och misshandel som inte är ringa samt stämpling till mord, dråp och grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja sådana brott döms enligt bestämmelserna i 23 kap. brottsbalken.

Vissa andra brott kan vidare nämnas i detta sammanhang. Den som förstör eller skadar egendom döms för skadegörelse till böter eller fängelse i högst ett år (12 kap. 1 § brottsbalken). Är brottet grovt döms för grov skadegörelse till fängelse i högst fyra år (12 kap. 3 § brottsbalken). Brottet allmänfarlig ödeläggelse (13 kap. 3 § brottsbalken) innefattar bl.a. att någon åstadkommer explosion och därigenom framkallar fara för annans liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av annans egendom. Straffansvar kan även aktualiseras enligt bestämmelserna i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

Svensk domstol har enligt 2 kap. 3 § första stycket 7 brottsbalken jurisdiktion över brott för vilket minimistraffet är fängelse i fyra år eller däröver, även om de begåtts utomlands. För sådana brott uppställs inget krav på att gärningen ska vara straffbar även på gärningsorten, s.k. dubbel straffbarhet. Mord, dråp, grov allmänfarlig ödeläggelse samt misshandel som är att anse som synnerligen grov faller in under denna bestämmelse. Övriga former av misshandel, grov skadegörelse eller allmänfarlig ödeläggelse av normalgraden omfattas emellertid inte av denna bestämmelse.

Regleringen i brottsbalken har allmän giltighet och omfattar således i princip även militära handlingar. Väpnade styrkors handlande i en väpnad konflikt styrs och regleras därutöver även av den internationella humanitära rättens regler samt folkrätten i övrigt. I syfte att så långt som möjligt begränsa krigföringens verkningar har ett stort antal stater ingått ett flertal internationella överenskommelser som reglerar och begränsar medlen och metoderna för krigföring. Därutöver innehåller folkrätten även sedvanerättsliga regler på området. I syfte att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt i första hand de fyra Genèvekonventionerna och deras tilläggsprotokoll från år 1977, lantkrigsreglementet och ett antal överenskommelser om förbud mot vissa typer av vapen har i brottsbalken införts ett särskilt straffstadgande enligt vilket ansvar för folkrättsbrott kan utgå. Straffansvaret omfattar även svåra överträdelser av allmänt erkända grundsatsar som rör den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter. Enligt 22 kap. 6 § brottsbalken döms således den som gör sig skyldig till en svår överträdelse av något sådant avtal med främmande makt eller någon sådan allmänt erkänd grundsats som rör den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter, för folkrättsbrott. Lagrummet innehåller inte någon fullständig brottsbeskrivning. Som exempel på handlingar som utgör folkrättsbrott anges i lagrummet bl.a. användande av stridsmedel och stridsmetoder som är förbjudna enligt folkrätten, att anfälla civilpersoner eller den som är försatt ur stridbart skick, att inleda ett urskillningslöst anfall med vetskap om att anfallet kommer att förorsaka synnerligen svåra förluster eller skador på civilpersoner eller civil egendom eller att i andra fall godtyckligt och i stor omfattning förstöra eller tillägna sig egendom som åtnjuter ett särskilt folkrättsligt skydd.

Straffet är fängelse i högst fyra år, eller vid grovt brott, fängelse i högst arton år eller på livstid. Som särskilda skäl för att bedöma brottet som grovt anges i paragrafens andra stycke bl.a. att många människor dödats eller skadats eller att omfattande egendomsförlust uppkommit. Det bör emellertid anmärkas att bl.a. bestämmelsen om folkrättsbrott är föremål för en översyn inom ramen för det arbete som pågår inom Justitiedepartementet med det betänkande som Internationella straffrättsutredningen avlämnat (SOU 2002:98).

7 Genomförande av konventionen i svensk rätt

7.1 En ny straffreglering om olovlig befattning med klusterammunition

Regeringens förslag: Det införs en ny straffbestämmelse om ansvar för de gärningar som omfattas av konventionen.

Bestämmelsen ska omfatta den som använder, utvecklar, tillverkar, förvärvar, innehar, lagrar, överlåter, till Sverige för in eller från Sverige för ut klusterammunition.

Med klusterammunition avses i lagen sådan klusterammunition samt sådana explosiva substridsdelar från spridningskapslar fästa vid luftfartyg som avses i konventionen om klusterammunition.

Brottet ska benämnas olovlig befattning med klusterammunition och föras in i en ny lag om straff för olovlig befattning med klusterammunition.

Straffet ska vara fängelse i högst fyra år eller, om brottet är grovt, fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa.

Om gärningen är att bedöma som folkrättsbrott enligt brottsbalken, ska ansvar enligt den föreslagna bestämmelsen inte dömas ut.

Regeringens bedömning: Straffansvar bör inte införas för försök, förberedelse och stämpling till olovlig befattning med klusterammunition.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians lagförslag innehöll dock inget förtydligande om att med klusterammunition ska avses även explosiva substridsdelar från spridningskapslar fästa vid luftfartyg (artikel 1.2). Vidare har i förhållande till promemorians förslag förtydliganden om lagring samt om införsel till Sverige och utförsel från Sverige införts i straffbestämmelsen.

Remissinstanserna: Hovrätten över Skåne och Blekinge ifrågasätter om inte bestämmelserna borde föras in i 22 och 2 kap. brottsbalken. Svenska Röda Korset uttrycker tveksamhet över förslaget att välja en särskilt avpassad domsrättsregel samt en annan lösning än den som införts för brottet olaglig befattning med minor. Den bästa lösningen

anser organisationen borde vara att se över jurisdiktionsbestämmelserna i 2 kap. brottsbalken för att få en mer enhetlig lagstiftning. Organisationen anser även att det är viktigt att brottet olovlig befattning med klusterammunition inkluderas i den pågående beredningen inom Justitiedepartementet med anledning av Internationella straffrättsutredningens betänkande (SOU 2002:98). Liknande synpunkter framförs även i ett gemensamt yttrande av sju enskilda organisationer (*Amnesty Sverige, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, Kristna Fredsrörelsen, Olof Palmes Internationella Center, Svenska Afghanistankommittén, Svenska FN-förbundet och Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen*), nedan *Amnesty Sverige m.fl. Kammarrätten i Stockholm* har föreslagit en redaktionell ändring som innebär att lagförslaget första paragraf delas upp i två paragrafer varvid den första beskriver lagens tillämpningsområde medan den andra innehåller själva straffbestämmelsen. *Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)* menar att det är otydligt hur långt ner i utvecklings- respektive tillverkningskedjan straffansvaret sträcker sig och menar att det är svårt att skilja på stridsdelar som ska ingå i en klusterammunition från de stridsdelar som ska användas till eldrörsutskjutna granater. *Tullverket* konstaterar att förslaget att kriminalisera olovlig befattning med klusterammunition även torde omfatta införsel samt utförsel av dessa varor samt att straffsatserna enligt förslaget till lag om straff för olovlig befattning med klusterammunition överstiger straffsatserna enligt lagen om straff för smuggling. Verket menar att bestämmelserna i lagen om straff för smuggling därmed torde bli subsidiära i förhållande till lagen om straff för olovlig befattning med klusterammunition. *Svenska Röda Korset* anser att det är bra att det införs en ny straffbestämmelse om olovlig befattning med klusterammunition. Svenska Röda Korset konstaterar att det inte finns någon närmare definition av vad hjälpa ("assist") i artikel 1.1 c ska anses innebära. Svenska Röda Korset hänvisar till att många organisationer och några stater anser att förbudet även innefattar ett förbud mot investeringar i företag som utvecklar eller tillverkar klusterammunition. Att direkt investera i företag som tillverkar klusterammunition, menar Svenska Röda Korset, är ett val att stödja produktion av sådana vapen vilket inte är i enlighet med förbudet att hjälpa. Svenska Röda Korset anser att tolkningen av begreppet hjälpa bör tydliggöras av statsparterna till konventionen samt att frågan om investeringsförbudet för svensk vidkommande bör ytterligare utredas. *Amnesty Sverige m.fl., Rädda Barnen, Svenska kyrkan, Sveriges Kristna Råd och Justitia et Pax* anser att promemorian tydligare borde ha pekat på behovet av ett svenskt investeringsförbud i företag som utvecklar eller tillverkar klusterammunition. *Amnesty Sverige m.fl.* framhåller vidare att transitpassage genom eller över nationellt territorium av klusterammunition bör anses omfattas av konventionens förbud. Remissinstanserna har uttalat stöd för eller inte haft något att invända mot tillägget, i förhållande till promemorians förslag, i fråga om explosiva subsstridsdelar från spridningskapslar fästa vid luftfartyg.

Behovet av en straffrättslig reglering

Artikel 1.1 i konventionen om klusterammunition innehåller ett förbud mot att använda, utveckla, tillverka, på annat sätt förvärva, lagra, behålla eller till någon direkt eller indirekt överföra klusterammunition. Förbudet innefattar även att hjälpa, uppmuntra eller att förmå någon till handlingar som konventionen förbjuder. I artikel 2.2 definieras klusterammunition. Enligt artikel 1.2 ska förbudet i artikel 1.1 även gälla explosiva substridsdelar från spridningskapslar (särskilt konstruerade behållare fästa vid luftfartyg). I konventionens artikel 9 åtar sig statparterna bl.a. att vidta lagstiftningsåtgärder för att förhindra och bestraffa all verksamhet som är förbjuden för en stat som tillträtt konventionen.

I avsnitt 6.1–6.3 har redogjorts för lagstiftningen på områden som har betydelse för genomförandet av konventionens förbud. Nedan görs en bedömning av hur lagstiftningen på dessa områden förhåller sig till de gärningar som till följd av konventionsåtagandet ska vara kriminaliserade.

Lagstiftningen om brandfarliga och explosiva varor innehåller som framgår av avsnitt 6.1 långtgående krav på tillstånd för hantering av olika explosiva varor, däribland ammunition, vilket även innefattar klusterammunition. Bland annat krävs tillstånd för import, förvaring, transport och överlåtelse av explosiv vara. Lagstiftningen förbjuder dock inte hantering av sådana varor, utan innebär att varorna får hanteras om de är godkända enligt lagen och om den som vill hantera dem har tillstånd till det och i övrigt uppfyller lagstiftningens skydds- och säkerhetskrav. Konventionens krav på kriminalisering bör därför uppfyllas genom annan lagstiftning.

Som framgått i avsnitt 6.2 gäller enligt krigsmateriellagstiftningen ett förbud mot tillverkning, tillhandahållande och utförsel av krigsmateriel, till vilket klusterammunition räknas, såvida inte tillstånd därtill lämnats. Överträdelser av de aktuella bestämmelserna är också straffbelagda. I och med att Sverige tillträder konventionen om klusterammunition samt förbinder sig att följa dess bestämmelser följer därav att ett ovillkorligt hinder gäller i Sverige såvitt avser tillverkning, tillhandahållande och utförsel av klusterammunition. Den svenska krigsmateriellagstiftningen innehåller således redan en tillräcklig reglering för att svara mot konventionens krav på motsvarande punkter. Krigsmateriellagstiftningen täcker dock inte alla de förfaranden med klusterammunition som förbjuds i konventionen.

För att ansvar enligt de i avsnitt 6.3 redovisade brottsbalksbrotten som t.ex. mord, dråp och misshandel ska kunna dömas ut, krävs i de flesta fall att viss skadlig effekt har uppstått. Dessa bestämmelser träffar således inte alltid endast t.ex. användande eller innehav av klusterammunition. Ansvar för folkrättsbrott enligt 22 kap. 6 § brottsbalken kan endast komma i fråga vid svåra överträdelser av traktaträttsliga förpliktelser eller en allmänt erkänd grundsats som rör den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter.

Redovisningen ovan leder sammantaget till den slutsatsen att de gärningar som ska utgöra brott enligt konventionen inte till alla delar är straffbara enligt svensk rätt. Ett tillträde till konventionen kräver således att lagstiftningsåtgärder vidtas.

En ny straffreglering införs i en särskild lag

Ovan har konstaterats att de gärningar som är förbjudna enligt konventionen inte till alla delar är straffbara enligt svensk rätt och att ett tillträde till konventionen således kräver att lagstiftningsåtgärder vidtas. Det bör därför införas en särskild straffbestämmelse som direkt tar sikte på de förfaranden med klusterammunition och explosiva substridsdelar från spridningskapslar som förbjuds i konventionen om klusterammunition. Motsvarande lagstiftningsåtgärder vidtogs i samband med Sveriges tillträde till FN:s konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen (kemvapenkonventionen), Ottawakonventionen respektive FN:s fördrag om fullständigt förbud mot kärnsprängningar (provstoppsavtalet), då straffrättslig reglering infördes i 22 kap. 6 a–c §§ brottsbalken. Det nya brottet bör benämnas olovlig befattning med klusterammunition.

Konventionen om klusterammunition överensstämmer i allt väsentligt med Ottawakonventionen med den skillnaden att konventionerna tar sikte på olika typer av vapen (se vidare avsnitt 4.2). I samband med att Ottawakonventionen ratificerades infördes bl.a. en ny straffbestämmelse om olovlig befattning med minor och en särskild regel om svensk domsrätt (22 kap. 6 b § och 2 kap. 3 § första stycket 6 brottsbalken). *Lagrådet* har anfört att när det införs ny lagstiftning som i sak ligger nära en redan gällande sådan är det naturligt, och angeläget, att den nya lagstiftningen så långt detta är möjligt anpassas efter den redan gällande lagstiftningens struktur och innehåll. Mot denna bakgrund har *Lagrådet* ifrågasatt varför en annan lösning valts i fråga om placeringen av de föreslagna bestämmelserna än vid genomförandet av Ottawakonventionen.

Regeringens utgångspunkt för utformningen av den lagstiftning som är nödvändig med anledning av en anslutning till konventionen om klusterammunition är att denna så långt möjligt ska anpassas till motsvarande reglering som infördes i samband med genomförandet av Ottawakonventionen. Som närmare redovisas i avsnitt 7.2 finns det emellertid enligt regeringens bedömning anledning att utforma bestämmelsen om svensk domsrätt över brottet olovlig befattning med klusterammunition på ett mer begränsat sätt än vad som gäller för brottet olovlig befattning med minor. I denna del har *Lagrådet* inte haft några invändningar mot regeringens bedömning.

I likhet med vad som föreslagits i promemorian har regeringen med anledning av hur bestämmelsen om *domsrätt* utformas föreslagit att denna placeras i en särskild lag och inte, som bestämmelsen om domsrätt över brottet olovlig befattning med minor, i 2 kap. brottsbalken. *Lagrådet* har i denna del ifrågasatt bedömningen att systematiken i 2 kap. brottsbalken skulle hindra att den föreslagna bestämmelsen om domsrätt tas in där. I denna del konstaterar regeringen att

undantaget från krav på dubbel straffbarhet som finns i 2 kap. 2 § fjärde stycket brottsbalken omfattar en vidare personkrets än vad som nu föreslås gälla i fråga om domsrätt. Det skulle därför vara nödvändigt att införa ett ytterligare och mer begränsat undantag från krav på dubbel straffbarhet, vilket enligt regeringen vore mindre lämpligt av systematiska skäl. Som närmare redovisas i avsnitt 7.2 har också i andra sammanhang bestämmelser om domsrätt som avvikit från systematiken i brottsbalken reglerats särskilt i annan lag. Sammanfattningsvis delar regeringen bedömningen i promemorian att bestämmelsen om domsrätt bör placeras utanför brottsbalken. Regleringen av *straffansvar* bör enligt regeringen göras samlat med bestämmelsen om domsrätt. Övervägande skäl talar därför för att den samlade regleringen förs in i en särskild lag. Frågan om placeringen av ifrågavarande bestämmelser kan dock, i linje med vad *Svenska Röda Korset* och *Amnesty Sverige m.fl.* förordat, komma att övervägas inom ramen för den översyn av 2 kap. brottsbalken som föreslås av Internationella straffrättsutredningen (SOU 2002:98) och som är under beredning inom Justitiedepartementet.

Förbudets omfattning

I artikel 1.1 a och b i konventionen om klusterammunition anges förfaranden med klusterammunition som ska vara förbjudna enligt konventionen. Avsikten i konventionen är att i princip täcka in alla tänkbara förfaranden med klusterammunition vilka ska vara otillåtna, bortsett från de undantag som anges i artiklarna 3.6 och 3.7 i konventionen. Artikel 3.6 reglerar möjligheten att behålla eller förvärva en mindre mängd ammunition och explosiva substridsdelar för utveckling av och utbildning i tekniker i bl.a. rövning och förstöring. Artikel 3.7 reglerar möjligheten att överföra klusterammunition till en annan statspart för förstöring eller för de syften som anges i den ovan nämnda artikel 3.6.

Tullverket konstaterar att förslaget att kriminalisera olovlig befattning med klusterammunition även torde omfatta införsel samt utförsel av dessa varor. Det är enligt artikel 1.1 b i konventionen bl.a. förbjudet att överföra klusterammunition. Överföring omfattar enligt artikel 2.8 bl.a. den fysiska förflyttningen av klusterammunition till eller från en stats territorium. Enligt regeringen måste följaktligen även införsel och utförsel av klusterammunition omfattas av konventionens förbud. *Amnesty Sverige m.fl.* förordar att förbudet mot överföring även bör tolkas som ett förbud mot transport genom eller över nationellt territorium (transitpassage). Organisationerna noterar att konventionens definition av överföring inte tydliggör att transitpassage omfattas men framhåller att definitionen av överföring är identisk med motsvarande definition i Ottawakonventionen och att den allmänt accepterade tolkningen av den konventionen är att den också innefattar förbud mot transitpassage. Regeringen delar inte uppfattningen att den allmänt accepterade tolkningen av Ottawakonventionen skulle vara att förbudet mot överföring ("transfer") också innefattar ett förbud mot transitpassage. Som organisationerna anför är transitpassage endast en

transport över eller genom ett geografiskt område. Om transitpassage skulle anses ingå i konventionens förbud mot överföring skulle detta vidare enligt konventionen medföra krav på straffansvar också för den som i enlighet med artikel 1.1 c hjälper eller uppmuntrar någon att utföra en sådan passage. Mot denna bakgrund framstår det enligt regeringens mening som alltför långtgående att tolka förbudet i artikel 1.1 b mot överföring som ett förbud också mot transitpassage genom eller över nationellt territorium. Denna uppfattning torde delas av det stora flertalet parter till konventionen.

Utöver de förbjudna förfarandena som anges i artikel 1.1 a och b innehåller artikel 1.1 c ett förbud mot att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt verksamhet som enligt konventionen är förbjuden för en statspart. Genomförandet av förbudet mot att hjälpa etc. i artikel 1.1 c behandlas nedan under rubriken Medverkan. Frågor som hänger samman med s.k. interoperabilitet behandlas i avsnitt 7.3.

Försök, förberedelse och stämpling

Konventionen om klusterammunition medför inte någon skyldighet att straffbelägga de osjälvständiga brottsformerna försök, förberedelse och stämpling till brott. Folkkrättsbrott, olovlig befatning med kemiska vapen och olovlig befatning med minor är inte straffbelagda på försöks-, förberedelse- eller stämpningsstadiet. Sammantaget finns därför inte skäl enligt regeringen att införa sådant straffansvar.

Regleringens utformning

Utgångspunkten för regleringens utformning är att det av straffbestämmelsen tydligt ska framgå hur det straffbara området avgränsas. Detta kan lämpligen göras genom att beskrivningarna i relevanta artiklar i konventionen tas till utgångspunkt för den nya brottsbeskrivningen. Med beaktande av kravet på tydlighet i straffrättslig reglering anser regeringen att straffbestämmelsen, till skillnad från promemorians förslag, uttryckligen bör omfatta även lagring samt införsel till och utförsel från Sverige. Som *Lagrådet* noterar innebär nämnda förtydliganden att beskrivningen av de brottsliga förfarandena något avviker från motsvarande beskrivning i den befintliga straffbestämmelsen om olovlig befatning med minor, trots att de underliggande konventionstexterna är identiska i detta avseende. Avsikten är dock inte att straffbestämmelserna ska tillämpas på olika sätt på grund av nämnda förtydliganden.

För att det inte ska råda någon tvekan om att straffbestämmelsen också omfattar explosiva substridsdelar med sådant alternativt spridningssätt som enligt artikel 1.2 omfattas av konventionens förbud, bör vidare en mindre justering av lagtexten göras i förhållande till förslaget i promemorian.

Vissa förfaranden med klusterammunition och explosiva substridsdelar är tillåtna enligt artiklarna 3.6 och 3.7 i konventionen. I dessa artiklar undantas från konventionens förbud de situationer där klusterammunition och explosiva substridsdelar hanteras i syfte att fullfölja

konventionens ändamål. Sådan befattning som enligt konventionen är tillåten omfattas inte av straffansvaret, vilket också uttryckligen anges i bestämmelsens tredje stycke. Explosiva substridsdelar från spridningskapslar omnämns visserligen inte uttryckligen i artiklarna 3.6 och 3.7, men detta får hänvisas till det faktum att artikel 1.2 fördes in sent i förhandlingarna. En ändamålsenlig tolkning av konventionen medför att explosiva substridsdelar från spridningskapslar ska behandlas på samma sätt som klusterammunition, när det gäller såväl förbjuden som tillåten verksamhet. I förhållande till förslaget i promemorian bör därför i denna del en mindre justering göras dels för att tydliggöra det sistnämnda förhållandet, dels för att lagtexten ska bättre stämma överens med konventionstexten i artikel 3.6.

Med de justeringar som ovan redovisats bör regleringen utformas i enlighet med promemorians förslag. Lagförslaget bör därför inte disponeras på det sätt som *Kammarrätten i Stockholm* föreslår.

Brottets straffskala m.m.

Den föreslagna bestämmelsen om olovlig befattning med klusterammunition avser att träffa väsentligen samma typ av gärningar som i första hand bestämmelsen om olovlig befattning med minor enligt 22 kap. 6 b § brottsbalken. Till grund för respektive straffbestämmelse ligger två i allt väsentligt likadana konventioner som stadgar ett totalförbud mot dessa vapen. Skillnaden mellan det straffbara området för olovlig befattning med minor och vad som nu föreslås gälla för olovlig befattning med klusterammunition består huvudsakligen i att det är fråga om olika vapenslag. Det kan i sammanhanget konstateras att klusterammunition besitter sådana egenskaper att den, redan vid begränsad användning, kan orsaka skador av en omfattning som är jämförbar med de som truppminor kan åstadkomma.

Enligt regeringens bedömning har därmed de gärningar som omfattas av den föreslagna bestämmelsen ett straffvärde som bör jämföras med straffvärdet för i första hand olovlig befattning med minor, men även med olovlig befattning med kemiska vapen, olovlig kärnsprängning samt folkrättsbrott. För dessa brott är straffskalan fängelse i högst fyra år eller, om brottet är grovt, fängelse i högst arton år eller på livstid. På motsvarande sätt som gäller för bl.a. olovlig befattning med minor bör olovlig befattning med klusterammunition delas in i två svårhetsgrader, med en särskild straffskala för det grova brottet. Med beaktande av vad som ovan anförts framstår den angivna straffskalan som välavvägd och bör väljas även för olovlig befattning med klusterammunition. Straffet för olovlig befattning med klusterammunition föreslås därför vara fängelse i högst fyra år, eller om brottet är grovt, fängelse i högst arton år eller på livstid.

Hur brottet förhåller sig till bl.a. folkrättsbrott och tillämpningsområdet för grovt brott

Som framgår av redovisningen i avsnitt 6.3 kan straffansvaret för olovlig befattning med klusterammunition i vissa fall omfatta gärningar

som även kan utgöra folkrättsbrott enligt 22 kap. 6 § brottsbalken. Ansvar för folkrättsbrott kan komma i fråga i de fall en gärning utgör en svår överträdelse av ett traktat eller någon allmänt erkänd grundsats som rör den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter.

Användning av klusterammunition kan i de flesta fall antas ske i samband med att det föreligger en väpnad konflikt. I de fall sådan användning av klusterammunition anses utgöra t.ex. ett urskillningslöst anfall enligt 22 kap. 6 § första stycket 4 brottsbalken, skulle den kunna anses utgöra en svår överträdelse på det sätt som avses i bestämmelsen om folkrättsbrott. På motsvarande sätt som gäller för brottet olovlig befattning med minor enligt 22 kap. 6 b § brottsbalken ska ansvar för olovlig befattning med klusterammunition inte dömas ut i de fall gärningen omfattas av straffansvar för folkrättsbrott. Den föreslagna bestämmelsen om ansvar för olovlig befattning med klusterammunition ska således vara subsidiär i förhållande till folkrättsbrottet, vilket uttryckligen bör framgå av bestämmelsen.

När det gäller frågan om hur brottet olovlig befattning med klusterammunition förhåller sig till smugglingsbrott enligt lag (2000:1225) om straff för smuggling, har *Tullverket* anfört att den senare regleringen torde bli subsidiär i förhållande till den föreslagna lagen. Regeringen delar denna bedömning.

De gärningar som utgör brott enligt den föreslagna bestämmelsen kan vara av olika slag. Bedömningen huruvida ett brott ska anses som grovt eller inte måste som alltid göras mot bakgrund av samtliga relevanta omständigheter vid brottet. Som särskilda skäl att bedöma olovlig befattning med minor som grovt brott har angetts att gärningen väsentligt bidragit till att minor kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa. Enligt regeringens mening bör dessa omständigheter beaktas särskilt även vid bedömningen av om olovlig befattning med klusterammunition ska bedömas som grov. Gärningar som väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa kan därmed bedömas som grovt brott enligt den föreslagna bestämmelsen om olovlig befattning med klusterammunition. Som ovan konstaterats kan sådana gärningar under vissa omständigheter i första hand omfattas av straffansvar för folkrättsbrott. I de fall t.ex. användning av klusterammunition skett utan att det förelegat en väpnad konflikt eller befattningen inte är att anse som en svår överträdelse enligt bestämmelsen om folkrättsbrott, kan straffansvar för olovlig befattning med klusterammunition, grovt brott, komma i fråga.

Medverkan

Av konventionen om klusterammunition (artikel 1.1 c) följer att det ska vara förbjudet att hjälpa, uppmuntra eller på annat sätt förmå någon att ägna sig åt verksamhet som är förbjuden för statsparterna enligt konventionen. Förbudet i artikel 1.1 c är som flera remissinstanser konstaterar allmänt hållet. Bestämmelsen är i det närmaste identisk med motsvarande bestämmelse i Ottawakonventionen. Vad som avses med att t.ex. hjälpa definieras inte närmare i den föreliggande konventions-

texten och inte heller i Ottawakonventionen. En rad olika handlingar av skilda slag bör beroende på omständigheterna i det enskilda fallet kunna anses utgöra hjälp eller uppmuntran att ägna sig åt sådan verksamhet som konventionen förbjuder.

I 23 kap. 4 § brottsbalken finns en bestämmelse om medverkan som gäller vid alla brottsbalksbrott samt de brott i specialstraffrätten för vilka fängelse är föreskrivet eller särskild föreskrift finns att medverkan ska bestraffas. Bestämmelsen blir därför tillämplig på det föreslagna brottet. Medverkansbestämmelsen kompletterar brottsbeskrivningarna i de särskilda straffbestämmelserna. Dessa har i allmänhet formulerats med tanke på det fall att en brottslig gärning utförts av en person, en förövare. Den allmänna regeln innebär att även den som medverkat i en straffbar gärning kan dömas till ansvar. I 23 kap. 4 § brottsbalken anges att ansvar som är föreskrivet för viss gärning inte bara ska ådömas den som utfört gärningen utan även annan som främjat den med råd eller dåd, dvs. med fysiska eller psykiska medel. Därutöver kan straffansvar för anstiftan och i annat fall för medhjälp till brottet bli aktuellt för den som inte är att anse som gärningsman men som förmått annan till utförandet. Med anstiftan avses i huvudsak att förmått annan att utföra gärningen, alltså genom psykisk påverkan orsaka den andres gärning. Medhjälp till en brottslig gärning kan bestå i ett främjande som inte uppfyller kraven för anstiftan.

Artikel 1.1 c i konventionen innehåller ett förbud mot att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt verksamhet som enligt konventionen är förbjuden. Liknande begrepp används för att beteckna ett brottsligt handlande i den allmänna medverkansbestämmelsen i 23 kap. 4 § brottsbalken. På motsvarande sätt som konventionens förbud mot att hjälpa etc. kan en rad olika handlingar typiskt sett utgöra brottslig medverkan med stöd av den allmänna medverkansbestämmelsen i förening med den aktuella straffbestämmelsen. I promemorian görs bedömningen att de gärningar som kan omfattas av konventionens förbud mot att hjälpa i huvudsak skulle kunna bedömas som anstiftan eller medhjälp till brott enligt 23 kap. 4 § brottsbalken och att någon särskild reglering därför inte är nödvändig för att uppfylla konventionens krav i denna del. En motsvarande bedömning gjordes i samband med godkännandet av Ottawakonventionen (prop. 1997/98:175 s. 37). Regeringen delar denna bedömning och anser därmed att bestämmelsen i 23 kap. 4 § brottsbalken uppfyller de krav på kriminalisering som konventionens artikel 1.1 c. ställer. Det ankommer emellertid på domstolarna att utifrån en bedömning av de objektiva omständigheterna och gärningsmannens uppsåt i varje enskilt fall avgöra om en gärning får anses innebära en straffbar medverkan.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) menar att det är otydligt hur långt ner i utvecklings- respektive tillverkningskedjan straffansvaret sträcker sig. FOI framför att samma principiella stridsdelsutformning kan utnyttjas i flera olika system och det är inte alltid givet på förhand om en komponent ska användas i det ena eller andra fallet. I fråga om de aspekter som FOI tar upp bör noteras definitionen av klusterammunition och övriga tekniska definitioner som anges i artikel 2 i konventionen. Vidare omfattar den föreslagna kriminaliseringen inte oaktsamt handlande utan endast uppsåtliga, dvs. medvetna handlingar

och införande av straffansvar föreslås inte för försök, förberedelse och stämpling avseende olovlig befatning med klusterammunition. Härigenom tydliggörs gränserna för ett straffrättsligt ansvar.

Prop. 2011/12:47

Frågan om ett specifikt förbud mot investeringar

Frågan om investeringar i företag som utvecklar eller tillverkar klusterammunition har behandlats av remissinstanserna. *Svenska Röda Korset* anser att direkt investering i företag som tillverkar klusterammunition är ett val att stödja produktion av sådana vapen vilket strider mot förbudet att hjälpa i artikel 1.1 c, samt att frågan om ett investeringsförbud för svensk vidkommande bör utredas. Organisationen pekar på att flera organisationer och några statsparter anser att förbudet mot att hjälpa även innefattar ett förbud mot investeringar i företag som utvecklar och tillverkar klusterammunition. *Rädda Barnen, Amnesty Sverige m.fl., Svenska kyrkan, Sveriges Kristna Råd och Justitia et Pax* anser att promemorian tydligare borde ha pekat på behovet av ett svenskt investeringsförbud i företag som utvecklar eller tillverkar klusterammunition. *Amnesty Sverige m.fl.* framhåller att en undersökning bland nordiska och svenska investerare som publicerades hösten 2009 visar att marknaden varit proaktiv på området och flyttat investeringar från företag som producerar klustervapen samt att ett flertal investeringsbolag redan då hade utarbetat en policy mot investeringar i klusterammunition. Detta, menar organisationerna, lägger en viktig värdegrund i arbetet mot klustervapen och det är av stor betydelse att lagstiftningen stödjer denna värdegrund. Organisationerna skulle också välkomna en översyn för att möjliggöra förbud mot andra vapentyper som är förbjudna enligt internationell rätt, t.ex. personminor.

I promemorian noteras att några stater har infört lagstiftning om förbud mot investeringar i företag som utvecklar eller tillverkar klusterammunition. Det konstateras vidare att den dominerande tolkningen förefaller vara att konventionen inte förpliktar statsparterna att införa ett specifikt investeringsförbud samt att frågan inte heller berördes i samband med Sveriges tillträde till Ottawakonventionen, som innehåller ett motsvarande förbud mot att hjälpa.

I frågan om ett specifikt investeringsförbud bör införas gör regeringen följande överväganden. Att investeringar undviks i företag som utvecklar, tillverkar eller på annat sätt befattar sig med klusterammunition kan, som flera av remissinstanserna framhåller, bidra till att uppnå konventionens syfte att förhindra användning av klusterammunition. Erfarenheterna från Ottawakonventionen visar att den konventionen haft en "självsanerande effekt" genom att investeringsbolag inte vill förknippas med de vapen som konventionen förbjuder och därför valt att inte investera i företag som tillverkar truppminor (personminor). Det finns anledning att anta att också konventionen mot klusterammunition leder fram till motsvarande etiska investeringsstrategier. Som *Amnesty Sverige m.fl.* också nämner tyder mycket på att konventionen om klusterammunition redan har börjat få genomslag bland investeringsbolag. I detta sammanhang kan utöver den rapport som Amnesty Sverige m.fl. hänvisar till också nämnas en omfattande

och uppdaterad rapport från maj 2011 från IKV Pax Christi m.fl. om investeringar och klusterammunition (IKV Pax Christi, the Netherlands and Network Vlaanderen, Belgien). I rapporten får såväl svenska AP-fonder som privata investeringsbolag och banker i Sverige ett positivt omnämnande för att de undviker att investera i företag som utvecklar, tillverkar eller på annat sätt befattar sig med klusterammunition.

Att införa lagstiftning som uttryckligen förbjuder alla former av investeringar i företag som är verksamma i länder som inte är anslutna till konventionen och som utvecklar, tillverkar eller på annat sätt befattar sig med klusterammunition och samtidigt tillgodose kraven på rättsäkerhet är förhållandevis komplicerat. Ett förbud av sådant slag bör t.ex. också omfatta företag som äger företag med sådan tillverkning, åtminstone om det är fråga om ett majoritetsägande. Efterlevnaden av sådan lagstiftning torde vidare förutsätta kompletterande regelverk och anvisningar om vilka företag förbudet avser.

Det kan i sammanhanget noteras att frågan om investeringar i företag som producerar klusterammunition togs upp av Koalitionen mot klusterammunition under Osloprocessen men att ingen av de förhandlande staterna lämnade något förslag med sådan innebörd. Någon skyldighet enligt konventionen att införa ett förbud mot att investera i företag som utvecklar eller tillverkar klusterammunition kan därför enligt regeringen inte anses föreligga.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan ser regeringen inget behov av att införa en särskild reglering avseende förbud mot att investera i företag som utvecklar, tillverkar eller på annat sätt befattar sig med klusterammunition.

Artikel 9 i konventionen innebär att straffansvar ska kunna följa för handlingar som strider mot konventionens förbud i artikel 1. Som anförts tidigare gör regeringen den bedömningen att bestämmelsen om medverkan i 23 kap. 4 § brottsbalken uppfyller de krav på kriminalisering som konventionens artikel 1.1 c ställer. Som tidigare anförts ankommer det på domstolarna att utifrån en bedömning av de objektiva omständigheterna och gärningsmannens uppsåt i varje enskilt fall avgöra om en gärning får anses innebära en straffbar medverkan.

7.2 Domsrätt

Regeringens förslag: Det införs en särskild reglering om domsrätt över den föreslagna bestämmelsen om olovlig befattning med klusterammunition. Även om det inte finns svensk domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken döms för brott enligt den föreslagna bestämmelsen vid svensk domstol om brottet har begåtts av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige.

I paragrafen införs en hänvisning till 2 kap. 5 § brottsbalken, som reglerar krav på tillstånd att väcka åtal i vissa fall.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Svenska Röda Korset uttrycker tveksamhet över förslaget att välja en särskilt avpassad domsrättsregel samt en annan

lösning än den som införts för brottet olaglig befattning med minor. Den bästa lösningen anser organisationen borde vara att se över jurisdiktionsbestämmelserna i 2 kap. brottsbalken för att få en mer enhetlig lagstiftning. Organisationen anser även att det är viktigt att brottet olovlig befattning med klusterammunition inkluderas i den pågående beredningen inom Justitiedepartementet med anledning av Internationella straffrättsutredningens betänkande (SOU 2002:98). Liknande synpunkter framförs även i ett gemensamt yttrande av sju enskilda organisationer (*Amnesty Sverige, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, Kristna Fredsrörelsen, Olof Palmes Internationella Center, Svenska Afghanistankommittén, Svenska FN-förbundet och Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen*), nedan *Amnesty Sverige m.fl.* Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på frågan om krav på åtalsförordnande.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 9 i konventionen om klusterammunition, liksom enligt Ottawakonventionen, ska statsparterna bl.a. vidta alla rättsliga åtgärder som krävs, däribland införa straffrättspåföljd, för att förhindra och bestraffa all verksamhet som enligt konventionen är förbjuden för en statspart och som utförs av personer eller inom ett territorium som står under statspartens jurisdiktion eller kontroll.

De svenska bestämmelserna om domsrätt (straffrättslig jurisdiktion) finns huvudsakligen i 2 kap. brottsbalken. Svensk domsrätt föreligger enligt 1 § alltid när brottet är begånget i Sverige. Även beträffande brott som begåtts utomlands finns goda möjligheter för svensk domstol att lagföra. Enligt 2 § har svensk domstol behörighet i de fall då brottet har begåtts av en svensk medborgare eller av en utlänning som har hemvist i landet, av en utlänning utan hemvist i landet som efter brottet blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här eller som är dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare och finns här samt slutligen av annan utlänning som finns i landet under förutsättning att på brottet kan följa strängare straff än fängelse i sex månader. Av bestämmelsens andra stycke följer emellertid en begränsning genom kravet på s.k. dubbel straffbarhet. För svensk domstols behörighet krävs således i dessa fall att den brottsliga gärningen inte var fri från ansvar på gärningsorten eller, om den begåtts inom ett område som inte tillhör någon stat, att svårare straff än böter kan följa på gärningen. För utomlands begångna brott som bl.a. har en särskild anknytning till Sverige eller svenska intressen eller när det är fråga om särskilt allvarliga brott finns jurisdiktionsbestämmelser i 3 §. I dessa fall uppställs inget krav på dubbel straffbarhet, dvs. svensk domstol har möjlighet att lagföra ett brott oavsett var det har begåtts och av vem.

Det ovan anförda innebär att för att fullt ut motsvara konventionens krav i detta avseende måste de svenska bestämmelserna på området kompletteras så att svenska domstolar är behöriga att döma över brott som begåtts utom riket av svenska medborgare eller av personer med hemvist i Sverige, oavsett om brottet är straffbart på gärningsorten.

När Sverige tillträdde Ottawakonventionen (prop. 1997/98:175, bet. 1998/99UU4, rskr. 1998/99:25) infördes en särskild bestämmelse om svensk domsrätt för brottet olovlig befattning med minor genom att brottet lades till i den uppräkningslista av brott som finns i 2 kap. 3 § första

stycket 6 brottsbalken och för vilka inget krav på dubbel straffbarhet uppställs. Detta innebar en vidare domsrätt än vad som krävdes enligt Ottawakonventionen (se prop. 1997/98:175, s. 38). *Svenska Röda Korset* och *Amnesty Sverige m.fl.* har föreslagit att motsvarande reglering av domsrätten såvitt avser brottet olovlig befattning med klusterammunition borde införas.

När det gäller konventionen om klusterammunition finns det emellertid enligt regeringens mening anledning att välja en annan lösning. Som angetts ovan kräver konventionen om klusterammunition inte att staterna ska kunna lagföra överträdelser oavsett var de har begåtts och av vem. Även om det kan sägas att Sverige redan i dag har en vidsträckt domsrätt såvitt avser brott begångna utomlands, som delvis regleras genom kravet på åtalsförordnande enligt 2 kap. 5 § brottsbalken, görs här bedömningen att en domsrätt motsvarande den som gäller för brottet olovlig befattning med minor skulle bli alltför omfattande. I stället bör en mer begränsad lösning väljas som tar sikte på de brister i det svenska regelverket som har konstaterats för att fullt ut uppfylla de krav som konventionen om klusterammunition uppställer. Liknande lösningar har också valts i andra sammanhang, t.ex. lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall m.m. samt lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan allvarlig brottslighet. Regeringen föreslår därför att det införs en utifrån konventionens krav avpassad domsrättsregel som ger domstolarna behörighet avseende brott begångna av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige, oavsett om gärningen var straffbar där den begicks. *Lagrådet* har inte haft några invändningar mot en sådan avgränsning av domsrätten. Med beaktande av att en sådan bestämmelse i väsentliga delar avviker från den systematik som råder i 2 kap. brottsbalken bör bestämmelsen gemensamt med straffstadgandet placeras i en särskild lag, se avsnitt 7.1.

Åtal för brott som förövats utom riket får som huvudregel väckas endast efter särskilt förordnande av regeringen eller den som regeringen bemyndigat. Detta framgår genom att det i paragrafen förs in en hänvisning till regleringen om åtalsförordnande i 2 kap. 5 § brottsbalken.

7.3 Förbindelser med stater som inte är parter i konventionen

Som beskrivits under avsnitt 4.2.10 anger artikel 21 i konventionen bl.a. att en statspart under vissa förutsättningar kan delta i militärt samarbete och militära insatser med stater som inte är parter till konventionen och som kan tänkas ägna sig åt verksamhet som är förbjuden för en statspart.

Amnesty Sverige, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, Kristna Fredsrörelsen, Olof Palmes Internationella Center, Svenska Afghanistankommittén, Svenska FN-förbundet, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen (i ett gemensamt yttrande, nedan *Amnesty*

Sverige m.fl.) har tagit upp frågor om sådan militär samverkan. Organisationerna anser att artikel 21.3 om s.k. interoperabilitet, mot bakgrund av förbudet i artikel 1.1 c mot att hjälpa, uppmuntra eller på annat sätt förmå någon att inlåta sig i verksamhet som är förbjuden för statsparterna enligt konventionen, lämnar några oklarheter i fråga om vad som gäller vid sådant samarbete. Organisationerna anser att det bör tydliggöras att Sverige inte avsiktligt eller medvetet får hjälpa, leda eller uppmuntra någon verksamhet förbjuden enligt konventionen i de fall Sverige bedriver gemensamma militära insatser med stater som inte är parter till konventionen. Organisationerna anser vidare att regeringen även bör klargöra att Sverige inte bör bistå med transporter, lagring osv. av klusterammunition vid militär samverkan i andra länder samt att militära övningar i Sverige inte får innehålla användning av klusterammunition eller andra vapentyper som är förbjudna under internationell rätt. *Svenska Röda Korset* pekar på vikten av tydliga direktiv för svensk militär personal som deltar i sådana internationella insatser samt att det vore önskvärt att göra dessa direktiv synliga även för andra än Försvarsmakten.

Frågor om interoperabilitet

De frågor som *Amnesty Sverige m.fl.* och *Svenska Röda Korset* tar upp berör relationen mellan konventionens förbud i artikel 1 och bestämmelserna i artikel 21 om förbindelser med icke konventionsanslutna stater bl.a. vid s.k. interoperabilitet. I det avseendet är också artikel 9 av betydelse. I artikel 9 ställs krav på att införa straffpåföljd och bestraffa all verksamhet som är förbjuden för en statspart och som utförs av enskilda eller inom territorium, under dess jurisdiktion och kontroll. Vilka författningsändringar som konventionens förbud föranleder i fråga om straffrättslig reglering behandlas i avsnitt 7.1.

Med anledning av de framförda synpunkterna vill regeringen fästa uppmärksamhet vid det följande.

Lagring, transport och annan befattning med klusterammunition skulle kunna förekomma vid militärt samarbete med stater som inte är parter i konventionen, typiskt sett när den senare staten har en militär bas, ett militärt fartyg eller luftfartyg på en statsparts territorium. Sådana aktiviteter skulle också kunna förekomma under en internationell insats där militära styrkor från flera nationer deltar och där vapen och ammunition tillförs insatsen genom gemensamma logistikfunktioner. Det bör dock inledningsvis framhållas att risken för att klusterammunition skulle komma att användas i internationella fredsfrämjande insatser där Sverige deltar torde vara begränsad. Enligt en studie över konventionen använder t.ex. Nato inte sådan ammunition som omfattas av konventionens förbud i något av sina pågående uppdrag (Nystuen/Casey-Maslen, *The Convention on Cluster Munitions*, Oxford University Press, 2010, s. 549).

Konventionens konsekvenser för deltagande i fredsfrämjande insatser och liknade militär samverkan, s.k. interoperabilitet, var en fråga som var föremål för diskussioner under förhandlingarna av konventionen. I praktiken rör detta t.ex. en statsparts möjligheter att delta i inter-

nationella insatser tillsammans med stater som inte anslutit sig till konventionen. Det framhölls under förhandlingarna att det i sådana insatser inte alltid är möjligt för en enskild truppbidragande stat att fullt ut gardera sig mot att det förekommer handlingar som strider mot konventionen, utförda av stater som står utanför denna. Det ansågs inte heller lämpligt att det förbud mot att hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att agera mot vad konventionen föreskriver som ingår i artikel 1 (artikel 1.1 c) skulle tolkas så att det kunde riskera att försvaga det internationella samfundets möjligheter att verka i fredsfrämjande insatser. Inte heller ville man riskera att enskilda individer verksamma i en sådan insats skulle kunna utsättas för straffansvar om de utan egen förskyllan hamnade i en situation av beskrivet slag. Erfarenheter av motsvarande förbud mot att hjälpa som finns i Ottawakonventionen visar på att det inte tolkas som ett hinder för deltagande i internationella insatser. Denna princip har i konventionen om klusterammunition särskilt preciserats i artiklarna 21.3 och 21.4.

I artikel 21.3 anges att statsparter, utan hinder av bestämmelserna i artikel 1 om konventionens förbud, får delta i militärt samarbete och militära insatser med stater som inte är parter till konventionen och som kan komma att engagera sig i aktiviteter som är förbjudna för en statspart. Förtydliganden om sådan samverkan med icke konventionsanslutna stater finns i artikel 21.4 där anges att artikel 21.3 inte innebär någon rätt för statsparter att bryta mot åtagandena i konventionens artikel 1 genom att utveckla, tillverka eller på annat sätt förvärva klusterammunition (21.4 a), att själv lagra eller överföra klusterammunition (21.4 b), att själv använda klusterammunition (21.4 c) eller att uttryckligen begära att klusterammunition används i situationer där statsparten ensam styr över valet av den ammunition som används (21.4 d).

Regeringen anser att bestämmelserna i artikel 21.3 och 21.4 återspeglar en förhållandevis tydlig avvägning mellan de två intressen som är för handen, å ena sidan intresset av att upprätthålla konventionens förbud också vid militär samverkan och å andra sidan intresset av att inte försvåra genomförandet av sådan samverkan. Särskilt viktigt är att det straffansvar som kan aktualiseras för enskilda som deltar i sådana insatser inte är alltför långtgående och att gränserna för straffansvaret är tydliga. Regeringens uppfattning är att uppräknings i artikel 21.4 är en rimlig avgränsning i fråga om straffansvar för olovlig befatning med klusterammunition som kan uppkomma i dessa situationer. Vad som ska utgöra förbjuden verksamhet vid interoperabilitet bör därför motsvaras av den uppräknings av handlingar som finns i artikel 21.4. I artikel 21.4 b anges att en konventionsstat inte "själv" får utföra en handling i strid med förbudet mot att lagra eller överföra. I artikel 21.4 c om användning av klusterammunition finns ett motsvarande tillägg. Begränsningen till användning, lagring och överföring som staten "själv" utför ger dock inte alltid tillräcklig vägledning i komplexa situationer av interoperabilitet där olika former och nivåer av assistans till andra stater kan förekomma. I detta avseende får vidare vägledning hämtas från folkrättsliga principer om ansvar för militära handlingar. Vid interoperabilitet utövar normalt inte en truppbidragande stat kontroll över andra truppbidragande staters handlingar. Handlingar

utförda av nationella militära styrkor som agerar under befäl av FN eller någon annan internationell organisation anses tillräknas den nationella militära organisationen förutsatt att den utövar en självständig kontroll. En konventionsstat är därför endast ansvarig för sådana handlingar som den självständigt kan kontrollera och därigenom har en möjlighet att förhindra. Detta förhållande måste även beaktas vid en prövning av straffansvar för en enskild individs handlande i strid med artikel 21.4.

I artikel 21.2 anges att varje statspart ska underrätta regeringarna i alla de stater som inte är part i konventionen och som avses i artikel 21.3 om sina skyldigheter enligt konventionen. Vidare anges där att varje statspart ska främja de normer som läggs fast i konventionen samt göra sitt yttersta för att förmå stater som inte är parter i konventionen att inte använda klusterammunition. Beträffande deltagande i en fredsfrämjande insats bedömer regeringen att ansvaret enligt artikel 21.2 bäst uppfylls i samband med framtagandet av planeringsdokument för en insats, där Sverige och andra truppbidragande stater deltar, alternativt i samband med att Sverige ansluter sig till en redan etablerad insats. Motsvarande gäller inför deltagande i övningar utomlands.

I fråga om militär samverkan i Sverige t.ex. genom besök i svensk hamn av militära fartyg som tillhör en stat som inte är part i konventionen har Sverige, som anförts ovan, i förhållande till en sådan stat en skyldighet att enligt artikel 21.2 informera om sina skyldigheter enligt konventionen. Även när sådan information har lämnats och de allmänna skyldigheterna i övrigt enligt artikel 21.2 har iakttagits kan det, på samma sätt som vid andra former av interoperabilitet, visa sig vara omöjligt att få garantier om att klusterammunition inte medförs av en stat som inte är part till konventionen. Avsaknad av sådana garantier kan dock i enlighet med artikel 21.3 varken anses utgöra hinder för att t.ex. medverka i en internationell fredsfrämjande insats eller för att tillåta ett flottbesök. Som *Amnesty Sverige m.fl.* påpekar är det självfallet inte förenligt med konventionen att på svenskt territorium genomföra övningar där klusterammunition används.

Utbildning av och direktiv till svensk militär personal

Som *Svenska Röda Korset* har pekat på är det viktigt att lämna tydliga direktiv till svensk militär personal som tjänstgör i internationella insatser med stater som inte är part till konventionen. Försvarsmakten har interna bestämmelser om utbildning i folkrätt avseende krigets lagar. Syftet med utbildningen är att ge personalen tillfredsställande kunskap om krigets lagar, t.ex. vad avser användning av stridsmedel och stridsmetoder, och utbildningen anpassas till den enskildes befattning och ansvar. Grundläggande utbildning genomförs på såväl förbands- som enhetsnivå. Nivåhöjande utbildning ges bl.a. vid militärhögskolorna och Försvarshögskolan. Vid Försvarets internationella centrum (Swedint) ges särskild utbildning inför utlandstjänstgöring. Folkrättsutbildning genomförs där inom ramen för den internationella kursverksamheten i samband med den insatsförberedande utbildningen inför att ett förband ska sändas till ett insatsområde. Det finns således

ett etablerat utbildningssystem inom Försvarsmakten inom vilket konventionen om klusterammunition kommer att behandlas. Prop. 2011/12:47

Med anledning av Svenska Röda Korsets påpekande att det är viktigt att direktiv till svensk militär personal görs synliga för andra än Försvarsmakten kan tilläggas att Folkrättskommittén (Fö 2007:06) i sitt slutbetänkande Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72) föreslår en svensk manual i internationell humanitär rätt. Till betänkandet finns bilagt ett utkast till en sådan manual. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

7.4 Avveckling av ammunition som omfattas av konventionens förbud

I Artikel 1 i konventionen om klusterammunition förbjuds all användning, utveckling, tillverkning, anskaffning, lagring, behållning eller överföring av klusterammunition. I artikel 2 anges vad som är att anse som klusterammunition i konventionens mening. Staterna åtar sig också att förstöra eller sörja för att all klusterammunition förstörs i enlighet med konventionens bestämmelser. Artikel 3 innebär bl.a. att klusterammunition som en statspart har inom sin jurisdiktion och kontroll ska åtskiljas från annan ammunition som behålls för operativ användning och märkas inför förstöring. Klusterammunitionen ska förstöras så snart som möjligt och inte senare än åtta år efter det att konventionen trätt i kraft för staten i fråga. Artikeln lämnar utrymme för en statspart att behålla eller förvärva en begränsad mängd klusterammunition och explosiva subtridsdelar för utveckling av och utbildning i tekniker för bl.a. rövning och förstöring. Mängden sparad ammunition får inte överstiga vad som är absolut nödvändigt att behålla för dessa syften. Artikel 7 föreskriver att en nationell rapport ska lämnas till FN årligen, första gången så snart som möjligt och inte senare än 180 dagar efter det att konventionen trätt i kraft för staten i fråga. Denna rapport ska innefatta en detaljerad redovisning av bl.a. innehavet av klusterammunition (antal, tekniska egenskaper osv.) samt en redogörelse för processen för förstöring av ammunitionen och ekonomiska resurser reserverade för ändamålet. Uppgifter ska också lämnas, i denna rapport eller separat, om sparad ammunition.

Avvecklingen av vapensystemet Bombkapsel 90

Försvarsmakten har anfört att myndighetens avvecklingsbeslut (2010-01-28) avseende vapensystemet Bombkapsel 90 (BK 90) tillgodoser konventionens krav. *Svenska Röda Korset* anför i denna fråga att organisationen utgår från att Sverige kommer att avveckla vapensystemet BK 90 i snabbast möjliga takt i enlighet med artikel 3 i konventionen. Liknande krav på en snabb avveckling framförs av *Amnesty Sverige*, *Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet*, *Kristna Fredsrörelsen*, *Olof Palmes Internationella Center*, *Svenska Afghanistankommittén*, *Svenska FN-förbundet*, *Svenska Freds- och*

Ett tillträde till konventionen innebär att sådan ammunition som omfattas av konventionens förbud inte får användas i det svenska försvaret. I Försvarmaktens vapensystem ingår i dag vapensystemet BK 90, vilket omfattas av konventionens förbud. Ett tillträde till konventionen om klusterammunition innebär att vapensystemet måste avvecklas inom de tidsramar som anges i konventionen. Försvarmakten har på regeringens uppdrag tidigare redovisat hur vapensystemet kan avvecklas och har sedan i beslut den 28 januari 2010 fastställt en plan för avvecklingen. Demontering har redan utförts och s.k. fragmentering av bombkapslar har inletts under sommaren 2011. Avvecklingsplanen innebär att kapslarna ska vara destruerade senast den 31 december 2014. När kapslarna är destruerade vidtar processen med destruktion av de i kapslarna ingående explosiva komponenterna (substridsdelarna). Den processen beräknas vara avslutad senast den 31 december 2015.

Den påbörjade destruktionen och den fortsatta tidsplanen för förstöring av BK 90 innebär att vapensystemet i fråga kommer att med mycket god marginal vara förstört inom de tidsramar som konventionen ställer upp. Därigenom bör enligt regeringen de krav på snabb avveckling som bl.a. *Amnesty Sverige m.fl., Svenska Röda Korset* och *Svenska Kyrkan* framför tillgodoses.

Ammunition för utveckling av och utbildning i tekniker för bl.a. röjning och förstöring

Som redovisats i det föregående avsnittet lämnar artikel 3.6 utrymme för en statspart att behålla eller förvärva en begränsad mängd klusterammunition och explosiva substridsdelar för utveckling av och utbildning i tekniker för bl.a. röjning och förstöring. Mängden ammunition ska inte överstiga vad som är absolut nödvändigt för dessa syften.

Försvarmakten betonar vikten av att kunna behålla viss ammunition, också för att kunna stödja andra staters arbete med röjning. *Svenska Röda Korset* ifrågasätter behovet att behålla viss klusterammunition i utbildningssyfte. Organisationen framhåller att vapensystemet BK 90 är anpassat till svenska förhållanden och inte används av andra stater vilket, enligt organisationen, torde betyda att ett mycket litet antal klusterammunition, om något alls, behöver behållas för utbildning för röjning och förstöring. *Försvarmakten* har under hand förklarat att den klusterammunition som behövs främst är sådan som svensk ammunitionsröjningspersonal, SWEDEC m.fl. svenska statliga aktörer, kan komma att anträffa vid röjningsaktioner utomlands och behöver ha beredskap att kunna hantera. Därför pekar *Försvarmakten* på att, i enlighet med konventionens bestämmelser, kunna ha möjlighet att i utbildningssyfte anskaffa sådan internationellt vanligen förekommande ammunition och kunna behålla en mindre mängd av BK 90-systemet som komplement till utländska substridsdelar. *Branschföreningen Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF)* framhåller att flera företag i Sveriges säkerhets- och försvarsindustri har en betydande utveckling,

kunnande och verksamhet internationellt, för att lokalisera, röja och förstöra den typ av ammunition som avses i konventionen och att det därför är viktigt att en omställning i Sverige görs på sådant sätt att svenska aktörers kompetens på detta område kan bibehållas och stärkas.

Artikel 6, som behandlas i avsnitt 7.5, handlar om internationellt bistånd och samarbete. I artikeln betonas, som *Försvarsmakten* framhåller, statsparternas gemensamma ansvar att bistå statsparter som drabbats av klusterammunition. Sådant bistånd innefattar bl.a. att på olika nivåer hjälpa till med lokalisering, rövning och förstöring av lämningar av klusterammunition. Som *SOFF* anför är det därför viktigt att en omställning i Sverige görs på sådant sätt att svenska aktörers kompetens på detta område kan bibehållas och stärkas. Den möjlighet som konventionen medger att behålla eller förvärva viss ammunition för utveckling av och utbildning i tekniker för bl.a. rövning och förstöring bör därför enligt regeringen kunna utnyttjas av *Försvarsmakten*. Självfallet måste vid förvärv och behållande av ammunition för sådant syfte konventionens krav på att innehavet inte får överstiga vad som är absolut nödvändigt för dessa syften strikt upprätthållas. Det bör i sammanhanget noteras att i enlighet med artikel 3.8 ska årligen en detaljerad rapport över den planerade och faktiska användningen av klusterammunition och explosiva substridsdelar samt om deras typ, antal och partinumner lämnas till FN:s generalsekreterare.

7.5 Frågor om bistånd till länder drabbade av klusterammunition och om stöd till klusterammunitionsoffer

Regeringens bedömning: Sverige uppfyller de åtaganden som följer av konventionens bestämmelser om stöd till klusterammunitionsoffer och om bistånd och internationellt samarbete

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens. I promemorian görs dock ingen särskild bedömning avseende konventionens bestämmelser om bistånd samt internationellt samarbete.

Remissinstanserna: Flera enskilda organisationer tar upp konventionens bestämmelser om stöd till offer för klusterammunition och om bistånd och internationellt samarbete. I ett gemensamt yttrande av sju enskilda organisationer (*Amnesty Sverige, Kristna Fredsrörelsen, Olof Palmes Internationella Center, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, Svenska Afghanistankommittén, Svenska FN-förbundet och Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen*), nedan *Amnesty Sverige m.fl.* anføres bl.a. att stödet till drabbade områden och familjer är centralt för hela konventionen och kärnan i själva förbudet, att andelen civila som drabbats av klusterammunition är mycket hög samt att många av de drabbade staterna saknar möjlighet att erbjuda sina medborgare adekvat vård. Organisationerna betonar att för vård av dessa personer och för stöd till rövning, utbildning i riskreducering, m.m. ankommer det enligt konventionen på resursstarka stater att tillhandahålla bistånd. Vidare understryks att det är viktigt att dessa åtaganden erkänns och

konkretiseras för att möjliggöra ansvarsutkrävande och utvärdering av hur Sverige lever upp till konventionen samt att detta rimligen bör föra med sig ett tydligt krav på ekonomiska åtaganden för statsparterna, inklusive Sverige. *Rädda Barnen*, *Svenska Kyrkan* och *Sveriges Kristna Råd* utgår från liknade beskrivningar av situationen i de drabbade länderna. *Rädda Barnen* anser att en väsentlig fråga för Sveriges genomförande av konventionen är hur Sverige avser att stödja drabbade länder. *Svenska Kyrkan* och *Sveriges Kristna Råd* anser att regeringen bör ge konkreta rekommendationer till hur svenskt bistånd till människor och områden som drabbats av klusterammunition bör utformas och att efterlevnaden av konventionen kräver att detta ska prioriteras. *Amnesty Sverige m.fl.* framhåller att i konventionens inledande avsnitt står att hjälp till drabbade ska ges med hänsyn till ålder och kön och att hänsyn ska tas till FN:s säkerhetsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Organisationerna anför i denna fråga bl.a. att erfarenhet från förbudet avseende minor visar att kvinnor ofta förnekas vård, proteser och tillgång till utbildning om risk-reducering samt att kvinnor som har blivit utsatta för dessa vapen dessutom ofta blir övergivna och stigmatiserade. Det anføres att en medvetenhet om detta är nödvändig när det mänskliga lidandet av klustervapen identifieras och när strategier för att hantera det definieras. Vidare betonas att bestämmelserna i artikel 4.2 om röjning innefattar även utbildning och att sådan utbildning ska vara tillgänglig för alla. Mot den bakgrunden framhåller organisationerna att i många områden är en stor del av befolkningen, i synnerhet kvinnor, analfabeter samt att i stor utsträckning förvägras flickor helt skolgång. Mot den bakgrunden understryker organisationerna att det är viktigt att utforma strategier som gör det möjligt att i dessa länder nå ut till hela befolkningen med information om klustervapen. *Svenska Röda Korset* betonar att det är viktigt att stödet till offren ålders- och könsanpassas samt att Sverige bör kunna bidra till att utveckla sådant stöd. Organisationen pekar också på att i konventionens artikel 6 föreskrivs en skyldighet för stater som söker och tar emot bistånd att vidta alla lämpliga åtgärder för att bl.a. underlätta in- och utresor för personal och in- och utförsel av material. I detta sammanhang vill organisationen påminna om de riktlinjer för lagstiftning och principer vid internationella katastrofinsatser som antogs av alla stater vid den 30:e Internationella rödakors- och rödahalvmånekonferensen år 2007. *Socialstyrelsen* framhåller konventionens krav på hälso- och sjukvård för klusterammunitionsoffer, och att dessa krav måste beaktas också i förhållande till personer som uppehåller sig i Sverige utan de tillstånd som krävs liksom för asylsökande. Styrelsen anser att en ytterligare bedömning behöver göras av hur konventionens krav överensstämmer med den begränsade hälso- och sjukvård som enligt gällande lagstiftning ska erbjudas nämnda grupper. *Svenska Röda Korset* och *Rädda Barnen* tar upp samma aspekt, för *Rädda Barnens* del med särskild hänvisning till bestämmelserna i FN:s barnkonvention. *Svenska Röda Korset* betonar att stöd till offer för klusterammunition ska ges i enlighet med internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter och pekar på att artikel 5.2 om stöd till klusterammunitions-offer i konventionen om klusterammunition dessutom innehåller ett förbud mot diskriminering. *Svenska Röda Korset* anser vidare att det är

av stor vikt att det utses ett nationellt kontaktorgan och utarbetas en nationell handlingsplan i enlighet med artikel 5. Denna senare punkt lyfts också fram av *Amnesty Sverige m.fl.* Med anledning av konventionens bestämmelser om insamling av uppgifter om klusterammunitionsoffer anför *Socialstyrelsen* att ett eventuellt behov av en ny klassificeringskod vid vårdkontakter bör tillgodoses inom ramen för det internationella världshälsosamarbetet och hänvisar därvid till ”WHO:s International Classification of Diseases and Related Health Problems”.

Skälen för regeringens bedömning

Konventionens bestämmelser om bistånd m.m.

Som *Amnesty Sverige m.fl.*, *Svenska Röda Korset*, *Rädda Barnen*, *Svenska Kyrkan* och *Sveriges Kristna Råd* framhåller har civilbefolkningen i länder där klusterammunition använts t.ex. Laos, Kambodja, Vietnam, Libanon, Afghanistan, Irak och Bosnien drabbats svårt samtidigt som resurserna i dessa länder i fråga om bl.a. röjning av lämningar, sjukvård och rehabilitering av dem som skadats samt för återuppbyggnad av drabbade samhällen är begränsade.

Artiklarna 4 och 5 i konventionen adresserar direkt de mycket svåra humanitära förhållanden som i olika avseenden råder i länder som drabbats av klusterammunition. Artikel 4 innehåller långtgående och detaljerade åtaganden för statsparter som har lämningar av klusterammunition eller områden som kontaminerats med klusterammunition under dess jurisdiktion eller kontroll. Åtagandena handlar om röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition samt om utbildning i riskreducering. Artikel 5 handlar om stöd i olika avseenden till offer för klusterammunition. I konventionen har intagits en bred definition av offer för klusterammunition (artikel 2.1). Med klusterammunitionsoffer avses alla enskilda individer som dödats eller lidit fysisk eller psykisk skada eller ekonomisk förlust, som marginaliserats socialt eller som i väsentligt lägre grad kunnat förverkliga sina rättigheter på grund av användningen av klusterammunition. I definitionen inbegrips såväl enskilda individer som drabbats direkt av klusterammunition som deras berörda familjer och samhällen. Åtagandet i artikel 5 innebär att varje statspart ska, i enlighet med internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, i lämplig grad tillhandahålla ålders- och könsanpassat stöd, inbegripet sjukvård, rehabilitering och psykologiskt stöd, till klusterammunitionsoffer i områden under deras jurisdiktion eller kontroll samt sörja för deras sociala och ekonomiska integrering. Varje statspart ska också göra sitt yttersta för att samla in tillförlitliga uppgifter om klusterammunitionsoffer. I artikel 5.2 finns närmare bestämmelser om fullgörandet av dessa skyldigheter. Bestämmelserna anger att statsparterna bl.a. ska utarbeta en nationell plan och budget för att utföra dessa aktiviteter, utse en nationell kontaktpunkt och vidta åtgärder för att mobilisera nationella och internationella resurser. I artikel 5.2 finns intaget en icke diskrimineringsprincip som ska tillämpas vid fullgörande av åtagandet i artikel 5.1.

Artikel 4, om röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition samt om utbildning i riskreducering, och artikel 5, om stöd

för klusterammunitionsoffer, är nära sammankopplade med artikel 6 som handlar om bistånd och internationellt samarbete. Medan artiklarna 4 och 5 å ena sidan adresserar situationen och ansvaret för statsparter som drabbats av klusterammunition, riktar sig å andra sidan bestämmelserna i artikel 6 framförallt till statsparter som har möjlighet att bistå de drabbade statsparterna att fullgöra åtagandena enligt artiklarna 4 och 5. Åtagandena i artikel 6 handlar om bistånd med olika inriktning, på skilda nivåer och i olika former. Artikel 6.4 t.ex. handlar om bistånd till röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition. Bestämmelser om bistånd till fullgörande av skyldigheterna i fråga om stöd till klusterammunitionsoffer finns i artikel 6.7. Det anges att biståndet kan tillhandahållas på skilda sätt bl.a. genom FN-systemet, internationella, regionala eller nationella organisationer, olika hjälporganisationer, enskilda organisationer eller bilateralt. Liknade bestämmelser om bistånd och internationellt samarbete finns också i protokoll V till 1980 års vapenkonvention (CCW) och i Ottawakonventionen.

Svenskt bistånd till länder drabbade av klusterammunition

Sverige har under en lång följd av år lämnat ett omfattande bistånd på minområdet, under de senaste åren cirka 100 miljoner kronor per år i genomsnitt. Sverige är därmed bland de tio största bidragsgivarna på området under 00-talet. Bistånd på minområdet – s.k. minhantering – omfattar arbete när det gäller såväl minor som klusterammunition och andra ”explosiva lämningar från krig” (ERW). Arbetet med dessa problem är nära besläktade och att det inte är ovanligt med områden som är kontaminerade av såväl minor som klustervapen och andra ERW. Det svenska biståndet för minhantering kanaliseras främst via Sida och var tidigare främst en del av det humanitära biståndet. Detta har dock förändrats och minhanteringen är numera i första hand del av det långsiktiga utvecklingsbiståndet och bedrivs till övervägande del inom ramen för de olika landprogrammen. Sidas minhanteringsinsatser består i huvudsak av minröjning, riskutbildning samt stöd till minoffer. Stöd till studier och utveckling av minhanteringskunnande och stöd till mindrabbade utvecklingsländers kapacitetsuppbyggande av nationella minhanteringsinstitutioner (Mine Action Centers, MAC) är viktiga delar av stödet. De länder som Sverige lämnat bistånd för minhantering till varierar från år till år utifrån behov och aktuell situation. Under de senaste åren har bl.a. Irak, Libanon, Afghanistan, Somalia och Sudan varit stora mottagare av det svenska biståndet, liksom organisationer som United Nations Mine Action Service (UNMAS), United Nations Childrens Fund (UNICEF) och Geneva International Centre for Humanitarian Demining (GICHD) som också fått svenskt stöd för sitt arbete med minhantering. Europeiska kommissionen har ett mycket stort biståndsprogram för minhantering och sammantaget är EU världens största bidragsgivare på detta område.

Mot bakgrund av att exempelvis kvinnor, barn och personer med funktionsnedsättning kan vara särskilt utsatta är det viktigt att stödet aktivt beaktar kön, ålder och funktionsnedsättning i sin utformning och tillämpning. Det är också viktigt att kvinnor involveras i arbetet med

minhanteringsstödet och andra insatser i postkonfliktsituationer för att säkerställa att de kan påverka utformningen av dessa och få del av nödvändig information och utbildning. Här är existerande instrument relevanta och vägledande och bör användas, såsom regeringens nationella handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet, samt regeringens policydokument för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom utvecklingssamarbetet (2010), för säkerhet och utveckling i utvecklings-samarbetet (2010) och för Sveriges humanitära bistånd (2010).

Sverige avser att fortsätta sitt omfattande engagemang och bistånd när det gäller internationellt utvecklingssamarbete på området minor, klusterammunition och övriga ERW. Regeringen kommer i sin styrning av Sida, genom relevanta styrdokument, påtala behovet av att Sverige efterlever de folkrättsliga skyldigheter som finns på biståndsområdet som en följd av Sveriges tidigare anslutning till Ottawakonventionen, till protokoll V till 1980-års vapenkonvention samt nu också i och med ratificeringen av konventionen om klusterammunition.

Stöd till klusterammunitionsoffer i Sverige

Några remissinstanser bl.a. *Socialstyrelsen* och *Svenska Röda Korset* har tagit upp frågor om hur begränsningar i landstingens skyldighet att erbjuda vård åt asylsökande respektive personer som vistas olagligt i Sverige, enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl., förhåller sig till bestämmelserna i konventionens artikel 5 om stöd till klusterammunitionsoffer.

Artikel 5 handlar, som redogjorts för ovan, om stöd i bred bemärkelse till såväl enskilda individer som drabbats direkt av klusterammunition som till deras berörda familjer och samhällen. Stödet inbegriper sjukvård, rehabilitering och psykologiskt stöd likväl som åtgärder för att underlätta social och ekonomisk integrering. Stödet ska tillhandahållas i lämplig grad till sådana offer, dvs. till enskilda individer, berörda familjer och samhällen, i områden under statspartens jurisdiktion eller kontroll. Bestämmelserna i artikel 5 är, som framgår ovan, i hög grad utformade för att bemästra de svåra problem för rehabilitering och social och ekonomisk integrering av klusterammunitionsoffer som krigsdrabbade länder med många offer står inför. Bestämmelsen om förbud mot diskriminering adresserar ett problem som förekommer i dessa länder. Det förekommer att skillnad görs i fråga om bl.a. tillgång till sjukvård och rehabilitering mellan personer som drabbats av skador från krig och personer som har motsvarande behov av annan orsak t.ex. på grund av en medfödd funktionsnedsättning. Också inom grupper som drabbats på grund av användning av klusterammunition möter inte sällan kvinnor och barn särskilda svårigheter att få tillgång till rehabilitering och annat stöd. Det senare lyfts fram av *Svenska Röda Korset* som i denna fråga bl.a. anför att erfarenheterna från förbudet avseende minor visar att kvinnor ofta nekas vård, proteser och tillgång till utbildning i riskreducering samt att kvinnor som har blivit utsatta för dessa vapen dessutom ofta blir övergivna och stigmatiserade.

Antalet individer som drabbats av klusterammunition och som befinner sig i Sverige torde vara litet. Någon åtskillnad eller diskriminering görs inte mellan en individ som är offer för klusterammunition och individer med funktionsnedsättning orsakad på annat sätt. Sverige för sin del får, även med beaktande av de synpunkter som bl.a. *Socialstyrelsen* och *Svenska Röda Korset* framför, anses uppfylla det åtagande som följer av artikel 5 i fråga om stöd till klusterammunitions-offer i Sverige.

Svenska Röda Korset framför vidare att en nationell kontaktpunkt bör utses i enlighet med artikel 5.2 g. Flera enskilda organisationer är av samma åsikt. Som konstateras ovan adresserar artikel 5 framförallt situationen i krigsdrabbade länder med många offer och det behov som finns där att samordna resurser och stödinsatser. Mot den bakgrunden kan det möjligen enligt regeringen ifrågasättas om det finns något egentligt behov för Sverige att utse en kontaktpunkt. För att det inte ska råda någon tvekan om att åtagandet i detta avseende uppfylls bör dock *Socialstyrelsen*, som förklarat sig positiv till ett sådant uppdrag, utses till sådan nationell kontaktpunkt. Uppdraget kan lämnas genom en ändring i styrelsens myndighetsinstruktion eller på annat lämpligt sätt.

7.6 Sekretessfrågor

Regeringens bedömning: Konventionen om klusterammunition medför inte något behov av ändringar i sekretesslagstiftningen.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* ställer sig något frågande till om en tillräcklig analys har gjorts av om den skyldighet som ankommer på Sverige att lämna information enligt konventionen kan komma i konflikt med sekretesslagstiftningen.

Skälen för regeringens bedömning: Konventionen om klusterammunition och dess genomförande bygger på förutsättningen att statsparterna gemensamt verkar för och samarbetar kring de mål som konventionen satt upp. Följaktligen innehåller konventionen ett flertal bestämmelser som föreskriver att relevant information ska utbytas mellan statsparterna eller att uppgifter ska lämnas. Artikel 6, som innehåller bestämmelser om internationellt samarbete och hjälp, ålägger också statsparterna att lämna information på olika områden.

Artikel 7 har rubriken Åtgärder för insyn. I artikeln föreskrivs bl.a. att statsparterna, så snart som möjligt och senast 180 dagar efter konventionens ikraftträdande, ska lämna information om tillämpningen av konventionen och om förhållandena i landet på relevanta områden. Statsparterna ska därefter årligen uppdatera informationen, vilken därefter vidarebefordras i en rapport till övriga statsparter genom FN:s försorg. Den information som ska lämnas är detaljerat beskriven och är av den arten att det, mot bakgrund av frågor om sekretess, finns anledning att här närmare beskriva denna.

Statsparterna ska lämna information om den klusterammunition som staterna innehar, innefattande en beskrivning av vilka olika typer av

klusterammunition som finns och deras antal (artikel 7.1 b). Vidare ska statsparterna lämna information om hur program för förstöring av klusterammunition fortskrider med detaljerade beskrivningar av metoder och destruktionsplatser och av säkerhets- och miljönormer som ska följas (artikel 7.1 e). Statsparterna ska informera om den klusterammunition som förstörts i enlighet med konventionens bestämmelser (artikel 7.1 f) samt lämna detaljerad teknisk information om all klusterammunition som statsparterna framställt (artikel 7.1 c).

I 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) finns bestämmelser om utrikessekretess. Där föreskrivs att sekretess gäller för uppgift som rör Sveriges förbindelser med annan stat eller i övrigt rör annan stat, mellanfolklig organisation, myndighet, medborgare eller juridisk person i annan stat eller statslös, om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Bestämmelsen i 15 kap. 1 § OSL kan tillämpas på sådana uppgifter som Sverige tar emot med anledning av konventionen.

I fråga om uppgifter som Sverige ska lämna enligt konventionen aktualiseras främst 15 kap. 2 § OSL. Enligt den bestämmelsen gäller sekretess för uppgift som rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs. När det gäller uppgifter som Sverige som fördragsslutande part är skyldigt att lämna med anledning av konventionen, torde merparten av sådan information vara av den arten att ett röjande av dessa uppgifter inte kan antas skada landets försvar eller på annat sätt vålla fara för rikets säkerhet. Sveriges informationsskyldighet enligt konventionen torde i normalfallet således inte innebära några problem ur sekretesssynpunkt. Det kan dock inte uteslutas att det kan förekomma fall där ett utlämnande av uppgifter eventuellt kan kräva en mer ingående prövning i förhållande till försvarssekretessen. Vidare kan det vid en sådan prövning tänkas att sekretess för vissa uppgifter anses föreligga.

Skyldigheten att rapportera enligt konventionen är en uppgift för regeringen. Enligt 10 kap. 6 § första meningen OSL får regeringen för ett särskilt fall besluta att en sekretessbelagd uppgift i ett regeringsärende får lämnas ut. Om regeringen skulle finna att skyldigheten att informera enligt konventionen i något fall kommer i konflikt med bestämmelsen om försvarssekretess eller någon annan sekretessbestämmelse i OSL får regeringen pröva om uppgiften med stöd av 10 kap. 6 § första meningen OSL ändå ska lämnas ut. I sammanhanget kan också nämnas att Ottawakonventionen innehåller en snarlik rapporteringsskyldighet. Erfarenheterna från tillämpningen av rapporteringsskyldighet och informationsutbyte enligt den konventionen visar inte på några problem i fråga om förhållandet till sekretesslagstiftningen.

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den dag regeringen bestämmer, vilket ska vara samtidigt som konventionen träder i kraft i förhållande till Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Konventionen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För den stat som deponerar sitt instrument för ratifikation, godtagande, godkännande eller anslutning efter det att konventionen trätt i kraft ska konventionen träda i kraft för denna stat på den första dagen i den sjätte månaden efter det att denna stat deponerat sådant instrument. Utifrån de tidsramar som gäller för behandlingen av detta lagstiftningsärende i riksdagen m.m. kommer därför konventionen att kunna träda i kraft för Sveriges del under andra halvåret 2012.

De nya bestämmelserna ska träda i kraft den dag regeringen bestämmer, vilket ska vara samtidigt som konventionen träder i kraft i förhållande till Sverige.

8 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: Avveckling och förstöring av sådan klusterammunition som omfattas av konventionens förbud kommer att medföra vissa kostnader. Regeringen bedömer att dessa kostnader ryms inom ramen för Försvarsmaktens befintliga anslag. Ett tillträde till konventionen innebär inte några nya direkta åtaganden i fråga om internationellt ekonomiskt bistånd.

Vissa kostnader kan uppkomma genom att Sverige bl.a. deltar i sådana statspartsmöten m.m. som föreskrivs i konventionen. Regeringen bedömer att dessa kostnader ryms inom ramen för Regeringskansliets anslag.

Ett tillträde till konventionen medför sannolikt inte några direkta ekonomiska konsekvenser för företag.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: I ett gemensamt yttrande av sju enskilda organisationer *Amnesty Sverige, Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, Kristna Fredsrörelsen, Olof Palmes Internationella Center, Svenska Afghanistankommittén, Svenska FN-förbundet och Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* anføres att propositionen tydligt bör specificera ökade ekonomiska anslag som ska ges till stöd för drabbade av klusterammunition genom internationell samverkan och bistånd. *Branschföreningen Säkerhets- och försvarsföretagen, (SOFF)* uppfattar att det är sannolikt att förtroendet för konventionen och dess bruk, kan kräva verkningfulla ersättningssystem utan de icke önskade följd effekter som vissa typer av klustervapen kan ge upphov till.

Anskaffning av sådana ersättningssystem ger upphov till ökade kostnader för utveckling och anskaffning. SOFF överväger om en kommentar till sådana aspekter borde tillfogas promemorians framställning.

Skälen för regeringens bedömning: Till följd av bestämmelserna i konventionen om förstöring av klusterammunition ska Sverige avveckla och förstöra befintlig ammunition av den typ som omfattas av konventionens förbud. Regeringen bedömer att kostnaderna för sådan avveckling och förstöring av befintlig ammunition, dvs. vapensystemet Bombkapsel 90, ryms inom ramen för Försvarmaktens anslag.

Ett tillträde till konventionen innebär att Sverige deltar i sådana statspartsmöten m.m. som föreskrivs i konventionen. Kostnader för sådana möten omfattar även bidrag till bl.a. FN:s konferensservice. Regeringen bedömer att dessa kostnader ryms inom ramen för Regeringskansliets anslag.

Som framgår av avsnitt 7.5 har Sverige under en lång följd av år lämnat ett omfattande bistånd på minområdet, under de senaste åren cirka 100 miljoner kronor per år i genomsnitt. Sverige är därmed bland de tio största bidragsgivarna på området under 00-talet. Bistånd på minområdet – s.k. minhantering – omfattar arbete när det gäller såväl minor som klusterammunition och andra ”explosiva lämningar från krig” (ERW). Sverige avser att fortsätta sitt redan omfattande engagemang och bidrag när det gäller internationellt utvecklingsamarbete på området minor, klusterammunition och andra ERW. Ett tillträde till konventionen innebär inte några nya direkta åtaganden i fråga om internationellt ekonomiskt bistånd.

Det finns sannolikt inte några företag i Sverige som tillverkar eller tillhandahåller sådan klusterammunition som omfattas av konventionen. Därför medför sannolikt inte heller ett tillträde till konventionen några direkta ekonomiska konsekvenser för företag.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om straff för olovlig befattning med klusterammunition

1 § Den som använder, utvecklar, tillverkar, förvärvar, innehar, lagrar, överlåter, till Sverige för in eller från Sverige för ut klusterammunition, döms för *olovlig befattning med klusterammunition* till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som folkrättsbrott enligt brottsbalken.

Med klusterammunition avses i denna lag sådan klusterammunition samt sådana explosiva substridsdelar från spridningskapslar fästa vid luftfartyg som avses i konventionen den 30 maj 2008 om klusterammunition.

Sådan befattning med klusterammunition samt explosiva substridsdelar som är tillåten enligt den konvention som avses i andra stycket utgör inte brott.

Är brottet grovt döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa.

Paragrafen och *Lagrådets* synpunkter på den behandlas i avsnitt 7.1.

Paragrafen innebär att sådan verksamhet som enligt konventionen om klusterammunition är förbjuden för de anslutna staterna även är förbjuden för enskilda.

I paragrafens *första stycke* anges de förfaranden och den verksamhet med klusterammunition som omfattas av straffansvaret. Uppräkningen av de förfaranden som omfattas av straffansvaret överensstämmer med innehållet i artikel 1.1 a och b i konventionen. Begreppen överlåtelse, införsel och utförsel används för att beskriva det förfarande som i artikel 1.1 b i konventionen betecknas som överföring ("transfer") och som definieras i artikel 2.8 i konventionen. Avsikten med förbuden i konventionen är att träffa vad som närmast kan beskrivas som militära aktiviteter. Det kan dock tänkas förekomma även andra former av hantering av klusterammunition som faller in under denna paragraf. Dessa torde dock i allmänhet, som framgår i avsnitt 7.1, redan vara straffbara på annan grund. Brott enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, lagen (2000:1225) om straff för smuggling och lagen (1992:1300) om krigsmateriel, bör ses som subsidiära i förhållande till gärningar som samtidigt utgör brott enligt den föreslagna paragrafen.

Straffansvar ska inte dömas ut om gärningen är att bedöma som folkrättsbrott enligt brottsbalken. Straffskalan för brott av normalgraden är densamma som gäller beträffande folkrättsbrott, olovlig befattningsmed kemiska vapen, olovlig kärnsprängning (ej i kraft) samt olovlig befattningsmed minor och omfattar således fängelse i högst fyra år.

I *andra stycket* har införts en för lagen särskild definition av klusterammunition. En hänvisning görs till konventionens definition av vad som avses med klusterammunition. Definitionen finns i konventionens artikel 2.2. Det är endast klusterammunition som omfattas av den definitionen som kan vara föremål för olovlig befattningsmed klusterammunition. Av konventionen framgår att med klusterammunition ska, vid tillämpning av konventionens bestämmelser, förstås ammunition som är utformad för att sprida eller släppa ifrån sig explosiva substridsdelar som vardera understiger en vikt om 20 kilogram. Som vidare framgår av konventionens definition av klusterammunition omfattas varken ammunition speciellt utformad för luftförsvarsändamål eller ammunition utformad för att alstra elektrisk eller elektronisk effekt. Inte heller omfattas ammunition som, för att undvika att orsaka urskillningslösa skadeverkningar och oexploderade substridsdelar, har samtliga fem följande karakteristika: ammunitionen innehåller färre än tio substridsdelar, varje substridsdel väger mer än fyra kilogram, varje substridsdel är utformad för att upptäcka och slå ut ett enskilt mål samt varje substridsdel har utrustats med en elektronisk självförstörande mekanism liksom en elektronisk självdeaktiveringsfunktion (se artikel 2.2).

Enligt lagens definition av klusterammunition avses med klusterammunition även explosiva substridsdelar med sådant alternativt spridningssätt som beskrivs i artikel 1.2. Vad som omfattas av förbudet i artikel 1.2 framgår närmare av de i konventionen införda definitionerna av explosiv substridsdel från spridningskapsel (artikel 2.13) respektive spridningskapsel (artikel 2.14).

Enligt *tredje stycket* omfattar inte straffansvaret enligt första stycket sådan befatning med klusterammunition och explosiva substridsdelar som är tillåten enligt konventionen. Enligt artikel 3.6 och 3.7 i konventionen är det tillåtet att behålla eller förvärva samt överföra en begränsad mängd klusterammunition samt explosiva substridsdelar som inte får överstiga det minsta antal som är absolut nödvändigt för utveckling av och utbildning i tekniker för bl.a. rövning och förstöring. Av artiklarna 3 och 4 i konventionen framgår att varje statspart inom viss angiven tid ska förstöra eller ombesörja att befintlig klusterammunition förstörs. Detta innebär att ett sådant innehav av klusterammunition under denna tid inte står i strid med konventionen och utgör inte heller brott. Beträffande medhjälp och anstiftan till brott innehåller artikel 21 förtydliganden om hur samverkan med icke konventionsanslutna stater får ske inom ramen för militärt samarbete och vid genomförande av militära insatser. Artikel 21 behandlas i avsnitt 7.3.

Fjärde stycket innehåller en särskild, strängare straffskala för grovt brott. För grovt brott föreskrivs fängelse i högst arton år eller på livstid. I fjärde stycket anges vilka förhållanden som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om brottet ska anses som grovt. Särskild betydelse ska läggas vid om gärningen väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa. Det är tillräckligt att det förelegat en konkret fara för att den beskrivna effekten ska kunna ha inträtt, oavsett om faran i det enskilda fallet har förverkligats. Bedömningen av om brottet är grovt eller inte måste dock som alltid göras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet.

Användning av klusterammunition torde i de flesta fall ske i samband med att det föreligger en väpnad konflikt. I de fall en sådan gärning kan anses väsentligt ha bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa skulle gärningen kunna utgöra en svår överträdelse av den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter. Gärningen kan då vara att bedöma som folkrättsbrott enligt 22 kap. 6 § brottsbalken. Det kan dock inte uteslutas att en sådan gärning förövas utan att det föreligger en väpnad konflikt. Bestämmelsen om folkrättsbrott är därmed inte tillämplig. I sådant fall skulle straffansvar för grovt brott kunna aktualiseras. Visst utrymme för att bedöma en sådan gärning som grov finns också i de fall det förelegat en väpnad konflikt men gärningen inte kan anses utgöra en svår överträdelse av den humanitära rätten på sätt som krävs för straffansvar för folkrättsbrott.

2 § Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken, döms för brott enligt denna lag vid svensk domstol om brottet har begåtts av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige.

Bestämmelser om krav på tillstånd att väcka åtal i vissa fall finns i 2 kap. 5 § brottsbalken.

Paragrafen och *Lagrådets* synpunkter på den behandlas i avsnitt 7.2.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att svensk domstol har behörighet vid brott mot denna lag som har begåtts av en svensk

medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige, oavsett lagen på gärningsorten. Prop. 2011/12:47

Andra stycket innehåller en hänvisning till 2 kap. 5 § brottsbalken. Av denna bestämmelse följer att åtal för brott som förövats utom riket som huvudregel får väckas endast efter särskilt förordnande av regeringen eller den som regeringen har bemyndigat därtill.

**DIPLOMATIC CONFERENCE FOR THE ADOPTION OF A
CONVENTION ON CLUSTER MUNITIONS**

DUBLIN 19 – 30 MAY 2008

Convention on Clustermunitions

Deeply concerned that civilian populations and individual civilians continue to bear the brunt of armed conflict,

Determined to put an end for all time to the suffering and casualties caused by cluster munitions at the time of their use, when they fail to function as intended or when they are abandoned,

Concerned that cluster munition remnants kill or maim civilians, including women and children, obstruct economic and social development, including through the loss of livelihood, impede post-conflict rehabilitation and reconstruction, delay or prevent the return of refugees and internally displaced persons, can negatively impact on national and international peace-building and humanitarian assistance efforts, and have other severe consequences that can persist for many years after use,

Deeply concerned also at the dangers presented by the large national stockpiles of cluster munitions retained for operational use and *determined* to ensure their rapid destruction,

Believing it necessary to contribute effectively in an efficient, coordinated manner to resolving the challenge of removing cluster munition remnants located throughout the world, and to ensure their destruction,

Determined also to ensure the full realisation of the rights of all cluster munition victims and *recognising* their inherent dignity,

Resolved to do their utmost in providing assistance to cluster munition victims, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as providing for their social and economic inclusion,

Recognising the need to provide age- and gender-sensitive assistance to cluster munition victims and to address the special needs of vulnerable groups,

Bearing in mind the Convention on the Rights of Persons with Disabilities which, *inter alia*, requires that States Parties to that Convention undertake to ensure and promote the full realisation of all

human rights and fundamental freedoms of all persons with disabilities without discrimination of any kind on the basis of disability,

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

Mindful of the need to coordinate adequately efforts undertaken in various fora to address the rights and needs of victims of various types of weapons, and *resolved* to avoid discrimination among victims of various types of weapons,

Reaffirming that in cases not covered by this Convention or by other international agreements, civilians and combatants remain under the protection and authority of the principles of international law, derived from established custom, from the principles of humanity and from the dictates of public conscience,

Resolved also that armed groups distinct from the armed forces of a State shall not, under any circumstances, be permitted to engage in any activity prohibited to a State Party to this Convention,

Welcoming the very broad international support for the international norm prohibiting anti-personnel mines, enshrined in the 1997 Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction,

Welcoming also the adoption of the Protocol on Explosive Remnants of War, annexed to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects, and its entry into force on 12 November 2006, and wishing to enhance the protection of civilians from the effects of cluster munition remnants in post-conflict environments,

Bearing in mind also United Nations Security Council Resolution 1325 on women, peace and security and United Nations Security Council Resolution 1612 on children in armed conflict,

Welcoming further the steps taken nationally, regionally and globally in recent years aimed at prohibiting, restricting or suspending the use, stockpiling, production and transfer of cluster munitions,

Stressing the role of public conscience in furthering the principles of humanity as evidenced by the global call for an end to civilian suffering caused by cluster munitions and *recognising* the efforts to that end undertaken by the United Nations, the International Committee of the Red Cross, the Cluster Munition Coalition and numerous other non-governmental organisations around the world,

Reaffirming the Declaration of the Oslo Conference on Cluster Munitions, by which, inter alia, States recognised the grave consequences caused by the use of cluster munitions and committed themselves to conclude by 2008 a legally binding instrument that would prohibit the use, production, transfer and stockpiling of cluster munitions

that cause unacceptable harm to civilians, and would establish a framework for cooperation and assistance that ensures adequate provision of care and rehabilitation for victims, clearance of contaminated areas, risk reduction education and destruction of stockpiles,

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

Emphasising the desirability of attracting the adherence of all States to this Convention, and *determined* to work strenuously towards the promotion of its universalisation and its full implementation,

Basing themselves on the principles and rules of international humanitarian law, in particular the principle that the right of parties to an armed conflict to choose methods or means of warfare is not unlimited, and the rules that the parties to a conflict shall at all times distinguish between the civilian population and combatants and between civilian objects and military objectives and accordingly direct their operations against military objectives only, that in the conduct of military operations constant care shall be taken to spare the civilian population, civilians and civilian objects and that the civilian population and individual civilians enjoy general protection against dangers arising from military operations,

HAVE AGREED as follows:

Article 1

General obligations and scope of application

1. Each State Party undertakes never under any circumstances to:
  - (a) Use cluster munitions;
  - (b) Develop, produce, otherwise acquire, stockpile, retain or transfer to anyone, directly or indirectly, cluster munitions;
  - (c) Assist, encourage or induce anyone to engage in any activity prohibited to a State Party under this Convention.
2. Paragraph 1 of this Article applies, *mutatis mutandis*, to explosive bomblets that are specifically designed to be dispersed or released from dispensers affixed to aircraft.
3. This Convention does not apply to mines.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Convention:

1. “**Cluster munition victims**” means all persons who have been killed or suffered physical or psychological injury, economic loss, social marginalisation or substantial impairment of the realisation of their rights caused by the use of cluster munitions. They include those persons directly impacted by cluster munitions as well as their affected families and communities;

2. “**Cluster munition**” means a conventional munition that is designed to disperse or release explosive submunitions each weighing less than 20 kilograms, and includes those explosive submunitions. It does not mean the following:

- (a) A munition or submunition designed to dispense flares, smoke, pyrotechnics or chaff; or a munition designed exclusively for an air defence role;
- (b) A munition or submunition designed to produce electrical or electronic effects;
- (c) A munition that, in order to avoid indiscriminate area effects and the risks posed by unexploded submunitions, has all of the following characteristics:
  - (i) Each munition contains fewer than ten explosive submunitions;
  - (ii) Each explosive submunition weighs more than four kilograms;
  - (iii) Each explosive submunition is designed to detect and engage a single target object;
  - (iv) Each explosive submunition is equipped with an electronic selfdestruction mechanism;
  - (v) Each explosive submunition is equipped with an electronic selfdeactivating feature;

3. “**Explosive submunition**” means a conventional munition that in order to perform its task is dispersed or released by a cluster munition and is designed to function by detonating an explosive charge prior to, on or after impact;

4. “**Failed cluster munition**” means a cluster munition that has been fired, dropped, launched, projected or otherwise delivered and which should have dispersed or released its explosive submunitions but failed to do so;

5. “**Unexploded submunition**” means an explosive submunition that has been dispersed or released by, or otherwise separated from, a cluster munition and has failed to explode as intended;

6. “**Abandoned cluster munitions**” means cluster munitions or explosive submunitions that have not been used and that have been left behind or dumped, and that are no longer under the control of the party that left them behind or dumped them. They may or may not have been prepared for use;

7. “**Cluster munition remnants**” means failed cluster munitions, abandoned cluster munitions, unexploded submunitions and unexploded bomblets;

8. “**Transfer**” involves, in addition to the physical movement of cluster munitions into or from national territory, the transfer of title to and control over cluster munitions, but does not involve the transfer of territory containing cluster munition remnants;

9. “**Self-destruction mechanism**” means an incorporated automatically functioning mechanism which is in addition to the primary initiating mechanism of the munition and which secures the destruction of the munition into which it is incorporated;
10. “**Self-deactivating**” means automatically rendering a munition inoperable by means of the irreversible exhaustion of a component, for example a battery, that is essential to the operation of the munition;
11. “**Cluster munition contaminated area**” means an area known or suspected to contain cluster munition remnants;
12. “**Mine**” means a munition designed to be placed under, on or near the ground or other surface area and to be exploded by the presence, proximity or contact of a person or a vehicle;
13. “**Explosive bomblet**” means a conventional munition, weighing less than 20 kilograms, which is not self-propelled and which, in order to perform its task, is dispersed or released by a dispenser, and is designed to function by detonating an explosive charge prior to, on or after impact;
14. “**Dispenser**” means a container that is designed to disperse or release explosive bomblets and which is affixed to an aircraft at the time of dispersal or release;
15. “**Unexploded bomblet**” means an explosive bomblet that has been dispersed, released or otherwise separated from a dispenser and has failed to explode as intended.

Article 3

Storage and stockpile destruction

1. Each State Party shall, in accordance with national regulations, separate all cluster munitions under its jurisdiction and control from munitions retained for operational use and mark them for the purpose of destruction.
2. Each State Party undertakes to destroy or ensure the destruction of all cluster munitions referred to in paragraph 1 of this Article as soon as possible but not later than eight years after the entry into force of this Convention for that State Party. Each State Party undertakes to ensure that destruction methods comply with applicable international standards for protecting public health and the environment.
3. If a State Party believes that it will be unable to destroy or ensure the destruction of all cluster munitions referred to in paragraph 1 of this Article within eight years of entry into force of this Convention for that State Party it may submit a request to a Meeting of States Parties or a Review Conference for an extension of the deadline for completing the destruction of such cluster munitions by a period of up to four years. A

State Party may, in exceptional circumstances, request additional extensions of up to four years. The requested extensions shall not exceed the number of years strictly necessary for that State Party to complete its obligations under paragraph 2 of this Article.

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

4. Each request for an extension shall set out:
  - (a) The duration of the proposed extension;
  - (b) A detailed explanation of the proposed extension, including the financial and technical means available to or required by the State Party for the destruction of all cluster munitions referred to in paragraph 1 of this Article and, where applicable, the exceptional circumstances justifying it;
  - (c) A plan for how and when stockpile destruction will be completed;
  - (d) The quantity and type of cluster munitions and explosive submunitions held at the entry into force of this Convention for that State Party and any additional cluster munitions or explosive submunitions discovered after such entry into force;
  - (e) The quantity and type of cluster munitions and explosive submunitions destroyed during the period referred to in paragraph 2 of this Article; and
  - (f) The quantity and type of cluster munitions and explosive submunitions remaining to be destroyed during the proposed extension and the annual destruction rate expected to be achieved.

5. The Meeting of States Parties or the Review Conference shall, taking into consideration the factors referred to in paragraph 4 of this Article, assess the request and decide by a majority of votes of States Parties present and voting whether to grant the request for an extension. The States Parties may decide to grant a shorter extension than that requested and may propose benchmarks for the extension, as appropriate. A request for an extension shall be submitted a minimum of nine months prior to the Meeting of States Parties or the Review Conference at which it is to be considered.

6. Notwithstanding the provisions of Article 1 of this Convention, the retention or acquisition of a limited number of cluster munitions and explosive submunitions for the development of and training in cluster munition and explosive submunition detection, clearance or destruction techniques, or for the development of cluster munition counter-measures, is permitted. The amount of explosive submunitions retained or acquired shall not exceed the minimum number absolutely necessary for these purposes.

7. Notwithstanding the provisions of Article 1 of this Convention, the transfer of cluster munitions to another State Party for the purpose of destruction, as well as for the purposes described in paragraph 6 of this Article, is permitted.

8. States Parties retaining, acquiring or transferring cluster munitions or explosive submunitions for the purposes described in paragraphs 6 and 7 of this Article shall submit a detailed report on the planned and actual use of these cluster munitions and explosive submunitions and their type, quantity and lot numbers. If cluster munitions or explosive submunitions are transferred to another State Party for these purposes, the report shall include reference to the receiving party. Such a report shall be prepared for each year during which a State Party retained, acquired or transferred cluster munitions or explosive submunitions and shall be submitted to the Secretary-General of the United Nations no later than 30 April of the following year.

Article 4

Clearance and destruction of cluster munition remnants and risk reduction education

1. Each State Party undertakes to clear and destroy, or ensure the clearance and destruction of, cluster munition remnants located in cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control, as follows:

- (a) Where cluster munition remnants are located in areas under its jurisdiction or control at the date of entry into force of this Convention for that State Party, such clearance and destruction shall be completed as soon as possible but not later than ten years from that date;
- (b) Where, after entry into force of this Convention for that State Party, cluster munitions have become cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control, such clearance and destruction must be completed as soon as possible but not later than ten years after the end of the active hostilities during which such cluster munitions became cluster munition remnants; and
- (c) Upon fulfilling either of its obligations set out in subparagraphs (a) and (b) of this paragraph, that State Party shall make a declaration of compliance to the next Meeting of States Parties.

2. In fulfilling its obligations under paragraph 1 of this Article, each State Party shall take the following measures as soon as possible, taking into consideration the provisions of Article 6 of this Convention regarding international cooperation and assistance:

- (a) Survey, assess and record the threat posed by cluster munition remnants, making every effort to identify all cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control;
- (b) Assess and prioritise needs in terms of marking, protection of civilians, clearance and destruction, and take steps to mobilise resources and develop a national plan to carry out these activities, building, where appropriate, upon existing structures, experiences and methodologies;
- (c) Take all feasible steps to ensure that all cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control are

perimeter-marked, monitored and protected by fencing or other means to ensure the effective exclusion of civilians. Warning signs based on methods of marking readily recognisable by the affected community should be utilised in the marking of suspected hazardous areas. Signs and other hazardous area boundary markers should, as far as possible, be visible, legible, durable and resistant to environmental effects and should clearly identify which side of the marked boundary is considered to be within the cluster munition contaminated areas and which side is considered to be safe;

- (d) Clear and destroy all cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control; and
- (e) Conduct risk reduction education to ensure awareness among civilians living in or around cluster munition contaminated areas of the risks posed by such remnants.

3. In conducting the activities referred to in paragraph 2 of this Article, each State Party shall take into account international standards, including the International Mine Action Standards (IMAS).

4. This paragraph shall apply in cases in which cluster munitions have been used or abandoned by one State Party prior to entry into force of this Convention for that State Party and have become cluster munition remnants that are located in areas under the jurisdiction or control of another State Party at the time of entry into force of this Convention for the latter.

- (a) In such cases, upon entry into force of this Convention for both States Parties, the former State Party is strongly encouraged to provide, inter alia, technical, financial, material or human resources assistance to the latter State Party, either bilaterally or through a mutually agreed third party, including through the United Nations system or other relevant organisations, to facilitate the marking, clearance and destruction of such cluster munition remnants.
- (b) Such assistance shall include, where available, information on types and quantities of the cluster munitions used, precise locations of cluster munition strikes and areas in which cluster munition remnants are known to be located.

5. If a State Party believes that it will be unable to clear and destroy or ensure the clearance and destruction of all cluster munition remnants referred to in paragraph 1 of this Article within ten years of the entry into force of this Convention for that State Party, it may submit a request to a Meeting of States Parties or a Review Conference for an extension of the deadline for completing the clearance and destruction of such cluster munition remnants by a period of up to five years. The requested extension shall not exceed the number of years strictly necessary for that State Party to complete its obligations under paragraph 1 of this Article.

6. A request for an extension shall be submitted to a Meeting of States Parties or a Review Conference prior to the expiry of the time

period referred to in paragraph 1 of this Article for that State Party. Each request shall be submitted a minimum of nine months prior to the Meeting of States Parties or Review Conference at which it is to be considered. Each request shall set out:

- (a) The duration of the proposed extension;
- (b) A detailed explanation of the reasons for the proposed extension, including the financial and technical means available to and required by the State Party for the clearance and destruction of all cluster munition remnants during the proposed extension;
- (c) The preparation of future work and the status of work already conducted under national clearance and demining programmes during the initial ten year period referred to in paragraph 1 of this Article and any subsequent extensions;
- (d) The total area containing cluster munition remnants at the time of entry into force of this Convention for that State Party and any additional areas containing cluster munition remnants discovered after such entry into force;
- (e) The total area containing cluster munition remnants cleared since entry into force of this Convention;
- (f) The total area containing cluster munition remnants remaining to be cleared during the proposed extension;
- (g) The circumstances that have impeded the ability of the State Party to destroy all cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control during the initial ten year period referred to in paragraph 1 of this Article, and those that may impede this ability during the proposed extension;
- (h) The humanitarian, social, economic and environmental implications of the proposed extension; and
- (i) Any other information relevant to the request for the proposed extension.

7. The Meeting of States Parties or the Review Conference shall, taking into consideration the factors referred to in paragraph 6 of this Article, including, inter alia, the quantities of cluster munition remnants reported, assess the request and decide by a majority of votes of States Parties present and voting whether to grant the request for an extension. The States Parties may decide to grant a shorter extension than that requested and may propose benchmarks for the extension, as appropriate.

8. Such an extension may be renewed by a period of up to five years upon the submission of a new request, in accordance with paragraphs 5, 6 and 7 of this Article. In requesting a further extension a State Party shall submit relevant additional information on what has been undertaken during the previous extension granted pursuant to this Article.

Article 5
Victim assistance

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

1. Each State Party with respect to cluster munition victims in areas under its jurisdiction or control shall, in accordance with applicable international humanitarian and human rights law, adequately provide age- and gender-sensitive assistance, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as provide for their social and economic inclusion. Each State Party shall make every effort to collect reliable relevant data with respect to cluster munition victims.

2. In fulfilling its obligations under paragraph 1 of this Article each State Party shall:
  - (a) Assess the needs of cluster munition victims;
  - (b) Develop, implement and enforce any necessary national laws and policies;
  - (c) Develop a national plan and budget, including timeframes to carry out these activities, with a view to incorporating them within the existing national disability, development and human rights frameworks and mechanisms, while respecting the specific role and contribution of relevant actors;
  - (d) Take steps to mobilise national and international resources;
  - (e) Not discriminate against or among cluster munition victims, or between cluster munition victims and those who have suffered injuries or disabilities from other causes; differences in treatment should be based only on medical, rehabilitative, psychological or socio-economic needs;
  - (f) Closely consult with and actively involve cluster munition victims and their representative organisations;
  - (g) Designate a focal point within the government for coordination of matters relating to the implementation of this Article; and
  - (h) Strive to incorporate relevant guidelines and good practices including in the areas of medical care, rehabilitation and psychological support, as well as social and economic inclusion.

Article 6
International cooperation and assistance

1. In fulfilling its obligations under this Convention each State Party has the right to seek and receive assistance.

2. Each State Party in a position to do so shall provide technical, material and financial assistance to States Parties affected by cluster munitions, aimed at the implementation of the obligations of this Convention. Such assistance may be provided, inter alia, through the United Nations system, international, regional or national organisations or institutions, non-governmental organisations or institutions, or on a bilateral basis.

3. Each State Party undertakes to facilitate and shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment and scientific and technological information concerning the implementation of this Convention. The States Parties shall not impose undue restrictions on the provision and receipt of clearance and other such equipment and related technological information for humanitarian purposes.

4. In addition to any obligations it may have pursuant to paragraph 4 of Article 4 of this Convention, each State Party in a position to do so shall provide assistance for clearance and destruction of cluster munition remnants and information concerning various means and technologies related to clearance of cluster munitions, as well as lists of experts, expert agencies or national points of contact on clearance and destruction of cluster munition remnants and related activities.

5. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for the destruction of stockpiled cluster munitions, and shall also provide assistance to identify, assess and prioritise needs and practical measures in terms of marking, risk reduction education, protection of civilians and clearance and destruction as provided in Article 4 of this Convention.

6. Where, after entry into force of this Convention, cluster munitions have become cluster munition remnants located in areas under the jurisdiction or control of a State Party, each State Party in a position to do so shall urgently provide emergency assistance to the affected State Party.

7. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for the implementation of the obligations referred to in Article 5 of this Convention to adequately provide age- and gender-sensitive assistance, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as provide for social and economic inclusion of cluster munition victims. Such assistance may be provided, inter alia, through the United Nations system, international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent Societies and their International Federation, non-governmental organisations or on a bilateral basis.

8. Each State Party in a position to do so shall provide assistance to contribute to the economic and social recovery needed as a result of cluster munition use in affected States Parties.

9. Each State Party in a position to do so may contribute to relevant trust funds in order to facilitate the provision of assistance under this Article.

10. Each State Party that seeks and receives assistance shall take all appropriate measures in order to facilitate the timely and effective implementation of this Convention, including facilitation of the entry and exit of personnel, materiel and equipment, in a manner consistent with

national laws and regulations, taking into consideration international best practices.

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

11. Each State Party may, with the purpose of developing a national action plan, request the United Nations system, regional organisations, other States Parties or other competent intergovernmental or non-governmental institutions to assist its authorities to determine, inter alia:

- (a) The nature and extent of cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control;
- (b) The financial, technological and human resources required for the implementation of the plan;
- (c) The time estimated as necessary to clear and destroy all cluster munition remnants located in areas under its jurisdiction or control;
- (d) Risk reduction education programmes and awareness activities to reduce the incidence of injuries or deaths caused by cluster munition remnants;
- (e) Assistance to cluster munition victims; and
- (f) The coordination relationship between the government of the State Party concerned and the relevant governmental, intergovernmental or non-governmental entities that will work in the implementation of the plan.

12. States Parties giving and receiving assistance under the provisions of this Article shall cooperate with a view to ensuring the full and prompt implementation of agreed assistance programmes.

Article 7

Transparency measures

1. Each State Party shall report to the Secretary-General of the United Nations as soon as practicable, and in any event not later than 180 days after the entry into force of this Convention for that State Party, on:

- (a) The national implementation measures referred to in Article 9 of this Convention;
- (b) The total of all cluster munitions, including explosive submunitions, referred to in paragraph 1 of Article 3 of this Convention, to include a breakdown of their type, quantity and, if possible, lot numbers of each type;
- (c) The technical characteristics of each type of cluster munition produced by that State Party prior to entry into force of this Convention for it, to the extent known, and those currently owned or possessed by it, giving, where reasonably possible, such categories of information as may facilitate identification and clearance of cluster munitions; at a minimum, this information shall include the dimensions, fusing, explosive content, metallic content, colour photographs and other information that may facilitate the clearance of cluster munition remnants;

- (d) The status and progress of programmes for the conversion or decommissioning of production facilities for cluster munitions;
- (e) The status and progress of programmes for the destruction, in accordance with Article 3 of this Convention, of cluster munitions, including explosive submunitions, with details of the methods that will be used in destruction, the location of all destruction sites and the applicable safety and environmental standards to be observed;
- (f) The types and quantities of cluster munitions, including explosive submunitions, destroyed in accordance with Article 3 of this Convention, including details of the methods of destruction used, the location of the destruction sites and the applicable safety and environmental standards observed;
- (g) Stockpiles of cluster munitions, including explosive submunitions, discovered after reported completion of the programme referred to in sub-paragraph (e) of this paragraph, and plans for their destruction in accordance with Article 3 of this Convention;
- (h) To the extent possible, the size and location of all cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control, to include as much detail as possible regarding the type and quantity of each type of cluster munition remnant in each such area and when they were used;
- (i) The status and progress of programmes for the clearance and destruction of all types and quantities of cluster munition remnants cleared and destroyed in accordance with Article 4 of this Convention, to include the size and location of the cluster munition contaminated area cleared and a breakdown of the quantity of each type of cluster munition remnant cleared and destroyed;
- (j) The measures taken to provide risk reduction education and, in particular, an immediate and effective warning to civilians living in cluster munition contaminated areas under its jurisdiction or control;
- (k) The status and progress of implementation of its obligations under Article 5 of this Convention to adequately provide age- and gendersensitive assistance, including medical care, rehabilitation and psychological support, as well as provide for social and economic inclusion of cluster munition victims and to collect reliable relevant data with respect to cluster munition victims;
- (l) The name and contact details of the institutions mandated to provide information and to carry out the measures described in this paragraph;
- (m) The amount of national resources, including financial, material or in kind, allocated to the implementation of Articles 3, 4 and 5 of this Convention; and

- (n) The amounts, types and destinations of international cooperation and assistance provided under Article 6 of this Convention. Prop. 2011/12:47 Bilaga 1

2. The information provided in accordance with paragraph 1 of this Article shall be updated by the States Parties annually, covering the previous calendar year, and reported to the Secretary-General of the United Nations not later than 30 April of each year.

3. The Secretary-General of the United Nations shall transmit all such reports received to the States Parties.

Article 8

Facilitation and clarification of compliance

1. The States Parties agree to consult and cooperate with each other regarding the implementation of the provisions of this Convention and to work together in a spirit of cooperation to facilitate compliance by States Parties with their obligations under this Convention.

2. If one or more States Parties wish to clarify and seek to resolve questions relating to a matter of compliance with the provisions of this Convention by another State Party, it may submit, through the Secretary-General of the United Nations, a Request for Clarification of that matter to that State Party. Such a request shall be accompanied by all appropriate information. Each State Party shall refrain from unfounded Requests for Clarification, care being taken to avoid abuse. A State Party that receives a Request for Clarification shall provide, through the Secretary-General of the United Nations, within 28 days to the requesting State Party all information that would assist in clarifying the matter.

3. If the requesting State Party does not receive a response through the Secretary-General of the United Nations within that time period, or deems the response to the Request for Clarification to be unsatisfactory, it may submit the matter through the Secretary-General of the United Nations to the next Meeting of States Parties. The Secretary-General of the United Nations shall transmit the submission, accompanied by all appropriate information pertaining to the Request for Clarification, to all States Parties. All such information shall be presented to the requested State Party which shall have the right to respond.

4. Pending the convening of any Meeting of States Parties, any of the States Parties concerned may request the Secretary-General of the United Nations to exercise his or her good offices to facilitate the clarification requested.

5. Where a matter has been submitted to it pursuant to paragraph 3 of this Article, the Meeting of States Parties shall first determine whether to consider that matter further, taking into account all information submitted by the States Parties concerned. If it does so determine, the Meeting of States Parties may suggest to the States Parties concerned

ways and means further to clarify or resolve the matter under consideration, including the initiation of appropriate procedures in conformity with international law. In circumstances where the issue at hand is determined to be due to circumstances beyond the control of the requested State Party, the Meeting of States Parties may recommend appropriate measures, including the use of cooperative measures referred to in Article 6 of this Convention.

6. In addition to the procedures provided for in paragraphs 2 to 5 of this Article, the Meeting of States Parties may decide to adopt such other general procedures or specific mechanisms for clarification of compliance, including facts, and resolution of instances of non-compliance with the provisions of this Convention as it deems appropriate.

Article 9

National implementation measures

Each State Party shall take all appropriate legal, administrative and other measures to implement this Convention, including the imposition of penal sanctions to prevent and suppress any activity prohibited to a State Party under this Convention undertaken by persons or on territory under its jurisdiction or control.

Article 10

Settlement of disputes

1. When a dispute arises between two or more States Parties relating to the interpretation or application of this Convention, the States Parties concerned shall consult together with a view to the expeditious settlement of the dispute by negotiation or by other peaceful means of their choice, including recourse to the Meeting of States Parties and referral to the International Court of Justice in conformity with the Statute of the Court.

2. The Meeting of States Parties may contribute to the settlement of the dispute by whatever means it deems appropriate, including offering its good offices, calling upon the States Parties concerned to start the settlement procedure of their choice and recommending a time-limit for any agreed procedure.

Article 11

Meetings of States Parties

1. The States Parties shall meet regularly in order to consider and, where necessary, take decisions in respect of any matter with regard to the application or implementation of this Convention, including:

- (a) The operation and status of this Convention;
- (b) Matters arising from the reports submitted under the provisions of this Convention;
- (c) International cooperation and assistance in accordance with Article 6 of this Convention;

- (d) The development of technologies to clear cluster munition remnants; Prop. 2011/12:47
Bilaga 1
- (e) Submissions of States Parties under Articles 8 and 10 of this Convention; and
- (f) Submissions of States Parties as provided for in Articles 3 and 4 of this Convention.

2. The first Meeting of States Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations within one year of entry into force of this Convention. The subsequent meetings shall be convened by the Secretary-General of the United Nations annually until the first Review Conference.

3. States not party to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organisations or institutions, regional organisations, the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and relevant non-governmental organisations may be invited to attend these meetings as observers in accordance with the agreed rules of procedure.

Article 12 *Review Conferences*

1. A Review Conference shall be convened by the Secretary-General of the United Nations five years after the entry into force of this Convention. Further Review Conferences shall be convened by the Secretary-General of the United Nations if so requested by one or more States Parties, provided that the interval between Review Conferences shall in no case be less than five years. All States Parties to this Convention shall be invited to each Review Conference.

2. The purpose of the Review Conference shall be:

- (a) To review the operation and status of this Convention;
- (b) To consider the need for and the interval between further Meetings of States Parties referred to in paragraph 2 of Article 11 of this Convention; and
- (c) To take decisions on submissions of States Parties as provided for in Articles 3 and 4 of this Convention.

3. States not party to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organisations or institutions, regional organisations, the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and relevant non-governmental organisations may be invited to attend each Review Conference as observers in accordance with the agreed rules of procedure.

1. At any time after its entry into force any State Party may propose amendments to this Convention. Any proposal for an amendment shall be communicated to the Secretary-General of the United Nations, who shall circulate it to all States Parties and shall seek their views on whether an Amendment Conference should be convened to consider the proposal. If a majority of the States Parties notify the Secretary-General of the United Nations no later than 90 days after its circulation that they support further consideration of the proposal, the Secretary-General of the United Nations shall convene an Amendment Conference to which all States Parties shall be invited.
2. States not party to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organisations or institutions, regional organisations, the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and relevant non-governmental organisations may be invited to attend each Amendment Conference as observers in accordance with the agreed rules of procedure.
3. The Amendment Conference shall be held immediately following a Meeting of States Parties or a Review Conference unless a majority of the States Parties request that it be held earlier.
4. Any amendment to this Convention shall be adopted by a majority of two-thirds of the States Parties present and voting at the Amendment Conference. The Depositary shall communicate any amendment so adopted to all States.
5. An amendment to this Convention shall enter into force for States Parties that have accepted the amendment on the date of deposit of acceptances by a majority of the States which were Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter it shall enter into force for any remaining State Party on the date of deposit of its instrument of acceptance.

Article 14
Costs and administrative tasks

1. The costs of the Meetings of States Parties, the Review Conferences and the Amendment Conferences shall be borne by the States Parties and States not party to this Convention participating therein, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.
2. The costs incurred by the Secretary-General of the United Nations under Articles 7 and 8 of this Convention shall be borne by the States Parties in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

3. The performance by the Secretary-General of the United Nations of administrative tasks assigned to him or her under this Convention is subject to an appropriate United Nations mandate. Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

Article 15
Signature

This Convention, done at Dublin on 30 May 2008, shall be open for signature at Oslo by all States on 3 December 2008 and thereafter at United Nations Headquarters in New York until its entry into force.

Article 16
Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by the Signatories.
2. It shall be open for accession by any State that has not signed the Convention.
3. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

Article 17
Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the first day of the sixth month after the month in which the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession has been deposited.
2. For any State that deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession after the date of the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention shall enter into force on the first day of the sixth month after the date on which that State has deposited its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 18
Provisional application

Any State may, at the time of its ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will apply provisionally Article 1 of this Convention pending its entry into force for that State.

Article 19
Reservations

The Articles of this Convention shall not be subject to reservations.

1. This Convention shall be of unlimited duration.
2. Each State Party shall, in exercising its national sovereignty, have the right to withdraw from this Convention. It shall give notice of such withdrawal to all other States Parties, to the Depositary and to the United Nations Security Council. Such instrument of withdrawal shall include a full explanation of the reasons motivating withdrawal.
3. Such withdrawal shall only take effect six months after the receipt of the instrument of withdrawal by the Depositary. If, however, on the expiry of that sixmonth period, the withdrawing State Party is engaged in an armed conflict, the withdrawal shall not take effect before the end of the armed conflict.

Article 21
Relations with States not party to this Convention

1. Each State Party shall encourage States not party to this Convention to ratify, accept, approve or accede to this Convention, with the goal of attracting the adherence of all States to this Convention.
2. Each State Party shall notify the governments of all States not party to this Convention, referred to in paragraph 3 of this Article, of its obligations under this Convention, shall promote the norms it establishes and shall make its best efforts to discourage States not party to this Convention from using cluster munitions.
3. Notwithstanding the provisions of Article 1 of this Convention and in accordance with international law, States Parties, their military personnel or nationals, may engage in military cooperation and operations with States not party to this Convention that might engage in activities prohibited to a State Party.
4. Nothing in paragraph 3 of this Article shall authorise a State Party:
  - (a) To develop, produce or otherwise acquire cluster munitions;
  - (b) To itself stockpile or transfer cluster munitions;
  - (c) To itself use cluster munitions; or
  - (d) To expressly request the use of cluster munitions in cases where the choice of munitions used is within its exclusive control.

Article 22
Depositary

The Secretary-General of the United Nations is hereby designated as the Depositary of this Convention.

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Convention shall be equally authentic.

**DIPLOMATISK KONFERENS FÖR ANTAGANDET AV EN
KONVENTION OM KLUSTERAMMUNITION**

DUBLIN, 19–30 MAJ 2008

Konvention om klusterammunition

Statsparterna i denna konvention,

som är djupt oroade över att det fortfarande är civilbefolkningen och enskilda civilpersoner som drabbas hårdast vid väpnade konflikter,

som är beslutna att en gång för alla göra slut på det lidande och de förluster som orsakas av klusterammunition då de används, när de inte fungerar som avsett eller när de har övergetts,

som är oroade över att lämningar av klusterammunition dödar och lemlästar civilpersoner, däribland kvinnor och barn, hindrar ekonomisk och social utveckling, bland annat genom förlusten av utkomst-möjligheter, försvårar rehabilitering och återuppbyggnad efter konflikter, fördröjer eller förhindrar flyktingars och internflyktingars återvändande, kan inverka negativt på nationella och internationella insatser för fredsbyggande och humanitärt bistånd samt har andra allvarliga konsekvenser som kan bestå i många år efter användningen,

som även är djupt oroade över den fara som de stora nationella lagren av klusterammunition som bibehålls för operativ användning utgör och som är fast beslutna att se till att dessa snabbt förstörs,

som anser det vara nödvändigt att på ett verkningsfullt och samordnat sätt effektivt bidra till att ta itu med utmaningen att röja lämningar av klusterammunition över hela världen och se till att de förstörs,

som även är beslutna att se till att de rättigheter som tillkommer alla klusterammunitionsoffer förverkligas fullt ut och som erkänner deras inneboende värde,

som har föresatt sig att göra sitt yttersta för att tillhandahålla stöd till klusterammunitionsoffer, inbegripet sjukvård, rehabilitering och psykologiskt stöd, och sörja för deras sociala och ekonomiska integrering,

som inser behovet av att tillhandahålla ålders- och könsanpassat stöd till klusterammunitionsoffer och tillgodose sårbara gruppers särskilda behov,

som beaktar konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, enligt vilken statsparterna i den konventionen bland annat åtar sig att säkerställa och främja fullt förverkligande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med

funktionsnedsättning utan diskriminering av något slag på grund av funktionsnedsättning,

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

som är uppmärksamma på behovet av att i lämplig grad samordna insatser som görs i olika fora för att tillgodose rättigheterna för och behoven hos dem som drabbats av olika typer av vapen och som har föresatt sig att förhindra att åtskillnad görs mellan dem som drabbats av olika typer av vapen,

som bekräftar att civilpersoner och kombattanter, i de fall denna konvention eller andra internationella överenskommelser inte är tillämpliga, ska stå under de folkrättsliga principers skydd och överhöghet, som härleder sig från etablerad sedvana, humanitetens principer och det allmänna samvetets bud.

som även är beslutna att väpnade grupper som skiljer sig från en stats väpnade styrkor inte under några omständigheter ska tillåtas ägna sig åt verksamhet som är förbjuden för en statspart i denna konvention,

som välkomnar det mycket breda internationella stödet för den internationella norm som förbjuder antipersonella minor, inskriven i 1997 års konvention om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring,

som även välkomnar antagandet av protokollet om explosiva lämningar efter krig, som är fogat till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar, och dess ikraftträdande den 12 november 2006 och som önskar förbättra civilpersoners skydd mot verkningarna av lämningar av klusterammunition i områden där konflikter har ägt rum,

som även beaktar Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1612 om barn och väpnade konflikter,

som vidare välkomnar de åtgärder som under senare år vidtagits nationellt, regionalt och globalt i syfte att förbjuda, begränsa eller avbryta användning, lagring, tillverkning och överföring av klusterammunition,

som betonar det allmänna medvetandets betydelse för att främja principerna om humanitet, en betydelse som framgår av det världsomspännande kravet på ett slut på av klusterammunition orsakat civilt lidande, och som erkänner de insatser på detta område som gjorts av Förenta nationerna, Internationella rödakorskommittén, Koalitionen mot klusterammunition och många andra enskilda organisationer i hela världen,

som bekräftar förklaringen från Oslokonferensen om klusterammunition, där staterna bland annat erkände de allvarliga konsekvenser som användningen av klusterammunition har orsakat och förband sig att senast 2008 sluta ett rättsligt bindande avtal vilket förbjuder användning, tillverkning, överföring och lagring av klusterammunition som orsakar oacceptabel skada på civilpersoner, och som upprättar en ram för samarbete och bistånd som garanterar lämplig vård och rehabilitering för offer, röjning av kontaminerade områden, utbildning i riskreducering samt förstöring av lager,

som betonar det önskvärda i att få alla stater att ansluta sig till denna konvention och som är beslutna att arbeta ihärdigt för att den ska bli allmängiltig och genomföras fullständigt,

som stöder sig på den internationella humanitära rättens principer och regler, i synnerhet principen att parterna i en väpnad konflikt inte har obegränsad rätt att välja stridsmetoder och stridsmedel samt reglerna att parterna i en konflikt alltid ska göra åtskillnad mellan civilbefolkningen och kombattanter och mellan civil egendom och militära mål och följaktligen ska rikta sina operationer enbart mot militära mål, att försiktighet ständigt ska iakttas vid genomförandet av militära operationer för att skydda civilbefolkningen, civilpersoner och civil egendom och att civilbefolkningen och enskilda civilpersoner åtnjuter allmänt skydd mot faror som härrör från militära operationer,

HAR KOMMIT ÖVERENS om följande:

Artikel 1

Allmänna skyldigheter och tillämpningsområde

1. Varje statspart åtar sig att aldrig under några omständigheter
  - (a) använda klusterammunition,
  - (b) utveckla, tillverka, på annat sätt förvärva, lagra, behålla eller till någon direkt eller indirekt överföra klusterammunition,
  - (c) hjälpa, uppmuntra eller förmå någon att ägna sig åt verksamhet som enligt denna konvention är förbjuden för en statspart.
2. Punkt 1 i denna artikel ska även tillämpas på explosiva substridsdelar som är särskilt konstruerade för att spridas eller frigöras från spridningskapslar fästa vid luftfartyg.
3. Denna konvention är inte tillämplig på minor.

Artikel 2

Definitioner

I denna konvention gäller följande definitioner:

1. **Klusterammunitionsoffer:** alla personer som dödats eller lidit fysisk eller psykisk skada eller ekonomisk förlust, som marginaliserats

socialt eller som i väsentligt lägre grad kunnat förverkliga sina rättigheter på grund av användningen av klusterammunition. Här inbegrips såväl personer som drabbats direkt av klusterammunition som deras berörda familjer och samhällen.

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

2. **Klusterammunition:** konventionell ammunition som är konstruerad för att sprida eller frigöra explosiva substridsdelar som var och en väger mindre än 20 kilogram, och som innefattar dessa explosiva substridsdelar. Definitionen omfattar inte följande:

- (a) Ammunition och substridsdelar som är konstruerade för att sprida ljus, rök, pyrotekniskt innehåll eller remsmoln samt ammunition som är konstruerad uteslutande för luftförsvarsändamål.
- (b) Ammunition och substridsdelar som är konstruerade för att framkalla elektriska eller elektroniska effekter.
- (c) Ammunition som, i syfte att undvika urskillningslös effekt över en yta och de risker som oexploderade substridsdelar utgör, har samtliga nedanstående egenskaper:
  - i) Ammunitionen innehåller färre än tio explosiva substridsdelar.
  - ii) Varje explosiv substridsdel väger mer än fyra kilogram.
  - iii) Varje explosiv substridsdel är konstruerad för att upptäcka och slå ut ett enskilt objekt.
  - iv) Varje explosiv substridsdel är utrustad med en elektronisk självförstörelsmekanism.
  - v) Varje explosiv substridsdel är utrustad med en elektronisk självdeaktiveringsfunktion.

3. **Explosiv substridsdel:** konventionell ammunition som i syfte att fylla sitt ändamål sprids eller frigörs ur en klusterammunition och är konstruerad för att fungera genom att detonera en explosiv laddning före, vid eller efter anslaget.

4. **Ej utlöst klusterammunition:** klusterammunition som har avlossats, fällts, utskjutits, utkastats eller på annat sätt har sänts iväg och som borde ha spridit eller frigjort sina explosiva substridsdelar men inte har gjort det.

5. **Oexploderad substridsdel:** explosiv substridsdel som har spridits eller frigjorts av, eller på annat sätt har skilts från, klusterammunition och inte har exploderat som avsett.

6. **Övergiven klusterammunition:** klusterammunition eller explosiva substridsdelar som inte har använts och som har kvarlämnats eller dumpats och inte längre kontrolleras av den part som kvarlämnade eller dumpade dem. De kan, men behöver inte, ha förberetts för användning.

7. **Lämningar av klusterammunition:** ej utlöst klusterammunition, övergiven klusterammunition, oexploderade substridsdelar och oexploderade substridsdelar från spridningskapsel.

8. **Överföring:** omfattar, utöver den fysiska förflyttningen av klusterammunition till eller från en stats territorium, överlåtelse av äganderätten till och kontrollen över klusterammunition, men inte överlämnande av territorium där det finns lämningar av klusterammunition.
9. **Självförstörelsemekanism:** inbyggd automatiskt fungerande mekanism utöver ammunitionens huvudsakliga tändmekanism som garanterar att den ammunition den är inbyggd i förstörs.
10. **Självdeaktivering:** innebär att ammunition automatiskt försätts ur funktion genom att en komponent, exempelvis ett batteri, som behövs för att ammunitionen ska fungera oåterkalleligt förbrukas.
11. **Område som kontaminerats med klusterammunition:** område där det är känt eller misstänks att det finns lämningar av klusterammunition.
12. **Mina:** ammunition som är konstruerad för att placeras under, på eller nära marken eller på annan yta och för att explodera genom en persons eller ett fordons närvaro, närhet eller kontakt.
13. **Explosiv substridsdel från spridningskapsel:** konventionell ammunition som väger mindre än 20 kilogram, som inte framdrivs av egen kraft och som, i syfte att fylla sitt ändamål, sprids eller frigörs ur en spridningskapsel och är konstruerad för att fungera genom att detonera en explosiv laddning före, vid eller efter anslaget.
14. **Spridningskapsel:** behållare som är konstruerad för att sprida eller frigöra explosiva substridsdelar och som vid tidpunkten för spridningen eller frigörandet av substridsdelarna är fäst vid ett luftfartyg.
15. **Oexploderad substridsdel från spridningskapsel:** explosiv substridsdel som har spridits, frigjorts eller på annat sätt skiljts från en spridningskapsel och inte har exploderat som avsett.

Artikel 3

Lagring samt förstörelse av lager

1. Varje statspart ska, i enlighet med nationella bestämmelser, skilja all klusterammunition under dess jurisdiktion och kontroll från ammunition som behålls för operativ användning och märka dem inför förstörelse.
2. Varje statspart åtar sig att förstöra eller se till att all klusterammunition som avses i punkt 1 i denna artikel förstörs så snart som möjligt, dock inte senare än åtta år efter denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga. Varje statspart åtar sig att se till att förstörelsemetoderna uppfyller tillämpliga internationella normer för folkhälso- och miljöskydd.

3. Om en statspart inte anser sig kunna förstöra eller se till att all klusterammunition som avses i punkt 1 i denna artikel förstörs inom åtta år efter denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga, kan den göra en framställning till ett statspartsmöte eller en översynskonferens om att få tidsfristen för att genomföra förstörelsen av klusterammunitionen förlängd med högst fyra år. En statspart får under särskilda omständigheter begära ytterligare förlängningar med högst fyra år. De begärda förlängningarna får inte överstiga det antal år som statsparten i fråga absolut behöver för att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 2 i denna artikel.

4. I framställningen om en förlängning ska följande anges:

- (a) Hur lång tid den föreslagna förlängningen avser.
- (b) En detaljerad redogörelse för den föreslagna förlängningen, inklusive uppgift om vilka ekonomiska och tekniska medel statsparten förfogar över eller behöver för att förstöra all klusterammunition som avses i punkt 1 i denna artikel och, i tillämpliga fall, de särskilda omständigheter som motiverar en förlängning.
- (c) En plan för hur och när förstörelsen av lagren kommer att slutföras.
- (d) Antal och typ av klusterammunition och explosiva substridsdelar som innehades vid denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga och eventuell ytterligare klusterammunition eller explosiva substridsdelar som upptäckts efter ikraftträdandet.
- (e) Antal och typ av klusterammunition och explosiva substridsdelar som förstörts under den tid som anges under punkt 2 i denna artikel.
- (f) Antal och typ av klusterammunition och explosiva substridsdelar som återstår att förstöra under den föreslagna förlängningen samt den årliga förstörelsetakt som förväntas uppnås.

5. Statspartsmötet eller översynskonferensen ska pröva framställningen med beaktande av faktorerna enligt punkt 4 i denna artikel och besluta, med en majoritet av närvarande och röstande statsparter, huruvida framställningen om en förlängning ska bifallas. Statsparterna får, om de finner lämpligt, besluta att bevilja en kortare förlängning än den begärda och kan föreslå riktlinjer för förlängningen. En framställning om en förlängning ska göras minst nio månader före det statspartsmöte eller den översynskonferens där den ska behandlas.

6. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 1 i denna konvention är det tillåtet att behålla eller förvärva en begränsad mängd klusterammunition och explosiva substridsdelar för utveckling av och utbildning i tekniker för detektering, rövning eller förstörelse av klusterammunition och explosiva substridsdelar eller för utveckling av motmedel mot klusterammunition. Det antal explosiva substridsdelar

som behålls eller förvärvas får inte överstiga det minsta antal som är absolut nödvändigt för dessa syften.

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

7. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 1 i denna konvention är det tillåtet att överföra klusterammunition till en annan statspart för förstöring och för de syften som beskrivs i punkt 6 i denna artikel.

8. Statsparter som behåller, förvärvar eller överför klusterammunition eller explosiva substridsdelar för de syften som beskrivs i punkterna 6 och 7 i denna artikel ska lämna en detaljerad rapport om den planerade och faktiska användningen av denna klusterammunition och explosiva substridsdelar samt om deras typ, antal och partinummer. Om klusterammunition eller explosiva substridsdelar överförs till en annan statspart för dessa syften, ska det i rapporten anges vem den mottagande statsparten är. En sådan rapport ska utarbetas för varje år under vilket en statspart har behållit, förvärvat eller överfört klusterammunition eller explosiva substridsdelar och ska lämnas till Förenta nationernas generalsekreterare senast den 30 april nästföljande år.

Artikel 4

Röjning och förstöring av lämningar av klusterammunition samt utbildning i riskreducering

1. Varje statspart åtar sig att röja och förstöra eller se till att lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll som kontaminerats med klusterammunition röjs och förstörs enligt följande:

- a) Då lämningar av klusterammunition är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll vid tidpunkten för denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga, ska röjningen och förstöringen genomföras så snart som möjligt, dock inte senare än tio år efter den tidpunkten.
- (b) Då klusterammunition, efter denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga, har blivit lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll, ska röjningen och förstöringen genomföras så snart som möjligt, dock inte senare än tio år efter att de aktiva fientligheter upphörde under vilka klusterammunition blev lämningar av klusterammunition.
- (c) Efter att ha fullgjort endera av sina skyldigheter enligt (a) och (b) under denna punkt ska statsparten i fråga lämna en försäkran om efterlevnad vid nästa statspartsmöte.

2. Vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt punkt 1 i denna artikel ska varje statspart så snart som möjligt vidta följande åtgärder, med beaktande av bestämmelserna i artikel 6 i denna konvention, om internationellt samarbete och bistånd:

- (a) Kartlägga, bedöma och dokumentera den fara som lämningar av klusterammunition innebär samt göra sitt yttersta för att

identifiera alla områden under sin jurisdiktion eller kontroll som kontaminerats med klusterammunition.

- (b) Bedöma och prioritera behoven av utmärkning, skydd för civilpersoner samt röjning och förstöring, samt vidta åtgärder för att mobilisera resurser och utarbeta en nationell plan för att utföra dessa aktiviteter, där så är lämpligt på grundval av befintliga strukturer, erfarenheter och metoder.
- (c) Vidta alla lämpliga åtgärder för att se till att alla områden under dess jurisdiktion eller kontroll som har kontaminerats med klusterammunition märks ut, övervakas och skyddas med stängsel eller andra medel för att garantera att civilbefolkningen på ett effektivt sätt förhindras tillträde. Varningsskyltar som följer metoder för utmärkning som är välkända i det drabbade samhället bör användas vid utmärkning av misstänkta riskområden. Skyltar och annan utmärkning för avgränsning av riskområden bör, så långt som möjligt, vara synliga, läsliga, gjorda av beständigt material och motståndskraftiga mot miljöpåverkan, och det bör tydligt framgå på vilken sida av skyltarna det område ligger som har kontaminerats med klusterammunition och på vilken sida det område ligger som anses vara säkert.
- (d) Röja och förstöra alla lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll.
- (e) Anordna utbildning i riskreducering för att garantera att civilpersoner som bor i eller kring områden som har kontaminerats med klusterammunition är medvetna om de risker som lämningarna utgör.

3. Vid utförandet av aktiviteterna enligt punkt 2 i denna artikel ska varje statspart ta hänsyn till internationella normer, bland annat de internationella normerna för minröjning (International Mine Action Standards, IMAS).

4. Denna punkt ska tillämpas i de fall klusterammunition har använts eller övergetts av en statspart före denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga och har blivit lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under en annan statsparts jurisdiktion eller kontroll då denna konvention träder i kraft för den senare parten.

- (a) I dessa fall uppmanas på det bestämdaste den förra statsparten att, när denna konvention har trätt i kraft för båda parter, tillhandahålla stöd, bland annat i form av tekniska, ekonomiska, materiella eller mänskliga resurser till den senare statsparten, antingen bilateralt eller genom en överenskommen tredje part, däribland genom FN-systemet eller andra berörda organisationer, för att underlätta utmärkning, röjning och förstöring av sådana lämningar av klusterammunition.
- (b) Sådant stöd ska innefatta tillgänglig information om typer och antal av klusterammunition som använts, exakta platser för angrepp med klusterammunition samt områden där det är känt att lämningar av klusterammunition är belägna.

5. Om en statspart inte anser sig kunna röja och förstöra eller se till att alla lämningar av klusterammunition som avses i punkt 1 i denna artikel röjs och förstörs inom tio år efter denna konventions ikraftträdande för statsparten i fråga, får den göra en framställning till ett statspartsmöte eller en översynskonferens om att få tidsfristen för att genomföra röjningen och förstöringen av lämningarna av klusterammunition förlängd med högst fem år. Den begärda förlängningen får inte överstiga det antal år som statsparten i fråga absolut behöver för att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 1 i denna artikel.

6. En framställning om förlängning ska göras till ett statspartsmöte eller en översynskonferens innan tiden enligt punkt 1 i denna artikel löper ut för statsparten i fråga. Framställningen ska göras minst nio månader före det statspartsmöte eller den översynskonferens där den ska behandlas. I framställningen ska följande anges:

- (a) Hur lång tid den föreslagna förlängningen avser.
- (b) En detaljerad redogörelse för skälen till den föreslagna förlängningen, inklusive uppgift om vilka ekonomiska och tekniska medel statsparten förfogar över och behöver för att röja och förstöra alla lämningar av klusterammunition under den föreslagna förlängningen.
- (c) Hur de nationella minröjningsprogrammen har planerats för framtiden och hur arbetet fortskridit under den inledande tioårsperioden enligt punkt 1 i denna artikel och eventuella därpå följande förlängningar.
- (d) Hela det område där det fanns lämningar av klusterammunition då denna konvention trädde i kraft för statsparten i fråga och eventuella ytterligare områden med lämningar av klusterammunition som upptäckts efter ikraftträdandet.
- (e) Hela det område med lämningar av klusterammunition som röjts efter denna konventions ikraftträdande.
- (f) Hela det område med lämningar av klusterammunition som återstår att röja under den föreslagna förlängningen.
- (g) Vilka omständigheter som har hindrat statsparten från att förstöra alla lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll under den inledande tioårsperioden enligt punkt 1 i denna artikel och vilka omständigheter som kan hindra statsparten under den föreslagna förlängningen.
- (h) Den föreslagna förlängningens humanitära, sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenser.
- (i) All övrig information av betydelse för framställningen om förlängning.

7. Statspartsmötet eller översynskonferensen ska pröva framställningen med beaktande av faktorerna enligt punkt 6 i denna artikel, bland annat det rapporterade antalet lämningar av klusterammunition, och besluta, med en majoritet av närvarande och röstande statsparter, huruvida framställningen om förlängning ska bifallas. Stats-

parterna kan besluta, om de finner lämpligt, att bevilja en kortare förlängning än den begärda och kan föreslå riktlinjer för förlängningen.

Prop. 2011/12:47
Bilaga 1

8. En sådan förlängning får förnyas med en period om högst fem år efter en ny framställning i enlighet med punkterna 5, 6 och 7 i denna artikel. Vid en framställning om ytterligare förlängning ska en statspart lämna ytterligare relevant information om vilka åtgärder som har vidtagits under den tidigare förlängning som beviljats i enlighet med denna artikel.

Artikel 5

Stöd till klusterammunitionsoffer

1. Varje statspart ska, i enlighet med tillämplig internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, i lämplig grad tillhandahålla ålders- och könsanpassat stöd, inbegripet sjukvård, rehabilitering och psykologiskt stöd, till klusterammunitionsoffer i områden under dess jurisdiktion eller kontroll samt sörja för deras sociala och ekonomiska integrering. Varje statspart ska göra sitt yttersta för att samla in tillförlitliga och tillämpliga uppgifter om klusterammunitionsoffer.

2. Vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt punkt 1 i denna artikel ska varje statspart göra följande:

- (a) Bedöma behoven hos klusterammunitionsoffer.
- (b) Utarbeta, genomföra och tillämpa nödvändiga nationella lagar och handlingsprogram.
- (c) Utarbeta en nationell plan och budget, inbegripet tidsramar för att utföra dessa aktiviteter, i syfte att införliva dem inom de befintliga nationella ramarna och mekanismerna på områdena funktionsnedsättning, utveckling och mänskliga rättigheter, samtidigt som berörda aktörers särskilda roll och bidrag respekteras.
- (d) Vidta åtgärder för att mobilisera nationella och internationella resurser.
- (e) Inte diskriminera eller göra åtskillnad inbördes mellan klusterammunitionsoffer, eller mellan klusterammunitionsoffer och dem som har drabbats av skador eller funktionshinder av andra orsaker; skillnader i behandling får grundas enbart på medicinska, rehabiliteringsmässiga, psykologiska eller socioekonomiska behov.
- (f) Nära samråda med och aktivt göra delaktiga klusterammunitionsoffer och de organisationer som företräder dem.
- (g) Utse en kontaktpunkt inom regeringen för samordning av frågor som gäller genomförandet av denna artikel.
- (h) Eftersträva att införliva tillämpliga riktlinjer och goda rutiner, bland annat på områdena hälsovård, rehabilitering och psykologiskt stöd samt social och ekonomisk integrering.

1. Vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt denna konvention har varje statspart rätt att söka och ta emot bistånd.
2. Varje statspart som har möjlighet till det ska tillhandahålla tekniskt, materiellt och ekonomiskt bistånd till statsparter som drabbats av klusterammunition, i syfte att fullgöra de skyldigheter som följer av denna konvention. Sådant bistånd kan tillhandahållas bland annat genom FN-systemet, internationella, regionala eller nationella organisationer eller institutioner, enskilda organisationer eller institutioner, eller bilateralt.
3. Varje statspart åtar sig att främja största möjliga utbyte av utrustning samt vetenskaplig och teknisk information med avseende på genomförandet av denna konvention och ska ha rätt att delta i detta utbyte. Statsparterna får inte införa omotiverade inskränkningar i tillhandahållandet och mottagandet av røjningsutrustning och annan sådan utrustning samt därmed sammanhängande teknisk information för humanitära syften.
4. Utöver eventuella skyldigheter som kan föreligga enligt punkt 4 i artikel 4 i denna konvention ska varje statspart som har möjlighet till det tillhandahålla bistånd till røjning och förstöring av lämningar av klusterammunition samt information om olika medel och tekniker för røjning av klusterammunition, liksom förteckningar över sakkunniga, specialiserade organ eller nationella kontaktpunkter för røjning och förstöring av lämningar av klusterammunition och därmed sammanhängande verksamhet.
5. Varje statspart som har möjlighet till det ska tillhandahålla bistånd till förstöring av lagrad klusterammunition samt också för att kartlägga, bedöma och prioritera behov av och praktiska åtgärder för utmärkning, utbildning i riskreducering, skydd för civilpersoner samt røjning och förstöring i enlighet med artikel 4 i denna konvention.
6. Då klusterammunition, efter denna konventions ikraftträdande, har blivit lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under en statsparts jurisdiktion eller kontroll, ska varje statspart som har möjlighet till det snabbt tillhandahålla nödbistånd till den drabbade statsparten.
7. Varje statspart som har möjlighet till det ska tillhandahålla bistånd till fullgörandet av skyldigheterna enligt artikel 5 i denna konvention, att i lämplig grad tillhandahålla ålders- och könsanpassat stöd, inbegripet hälsovård, rehabilitering och psykologiskt stöd, samt sörja för social och ekonomisk integrering av klusterammunitionsoffer. Sådant bistånd kan tillhandahållas bland annat genom FN-systemet, internationella, regionala eller nationella organisationer eller institutioner, Internationella rödakorskommittén, nationella rödakors- och rödahalvmåneföreningar

8. Varje statspart som har möjlighet till det ska tillhandahålla bistånd för att bidra till den ekonomiska och sociala återhämtning som krävs som följd av användning av klusterammunition inom drabbade statsparters territorium.

9. Varje statspart som har möjlighet till det får lämna bidrag till relevanta fonder i syfte att främja tillhandahållandet av bistånd enligt denna artikel.

10. Varje statspart som söker och tar emot bistånd ska vidta alla lämpliga åtgärder för att främja ett snabbt och effektivt genomförande av denna konvention, bland annat underlätta in- och utresor för personal samt in- och utförelse av material och utrustning på ett sätt som är förenligt med nationella lagar och författningar och med beaktande av bästa internationella rutiner.

11. Varje statspart kan, i syfte att utarbeta en nationell handlingsplan, begära att FN-systemet, regionala organisationer, andra statspartier eller andra behöriga mellanstatliga eller enskilda institutioner bistår dess myndigheter med att fastställa bland annat följande:

- (a) Mängd och slag av lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll.
- (b) De ekonomiska, tekniska och mänskliga resurser som behövs för att genomföra planen.
- (c) Uppskattad tid för att röja och förstöra alla lämningar av klusterammunition som är belägna i områden under dess jurisdiktion eller kontroll.
- (d) Utbildningsprogram i riskreducering samt informationsverksamhet för att minska antalet skador och dödsfall orsakade av lämningar av klusterammunition.
- (e) Stöd till klusterammunitionsoffer.
- (f) Samordningen mellan den berörda statspartens regering och de relevanta statliga eller mellanstatliga organ eller enskilda organisationer som kommer att delta i genomförandet av planen.

12. Statspartier som lämnar eller tar emot bistånd enligt bestämmelserna i denna artikel ska samarbeta för att se till att överenskomna biståndsprogram genomförs fullständigt och utan dröjsmål.

Artikel 7 *Åtgärder för insyn*

1. Varje statspart ska så snart som möjligt och inte under några förhållanden senare än 180 dagar efter denna konventions ikraftträdande för parten i fråga rapportera följande till Förenta nationernas generalsekreterare:

- (a) De nationella åtgärder för genomförande som avses i artikel 9 i denna konvention.
- (b) Den totala mängden klusterammunition, inbegripet explosiva substridsdelar, som avses under punkt 1 i artikel 3 i denna konvention, med en uppdelning i fråga om deras typ, antal och, om möjligt, partinummer för varje typ.
- (c) Tekniska egenskaper för varje typ av klusterammunition som tillverkats av statsparten i fråga före denna konventions ikraftträdande för statsparten, i den mån det är känt, och för klusterammunition som statsparten vid tillfället äger eller förfogar över, med angivande, där så är skäligen möjligt, av sådan information som kan underlätta identifiering och röjning av klusterammunition; denna information ska som ett minimum innefatta mått, tändanordning, sprängmedelsinnehåll, metallinnehåll, färgfotografier samt annan information som kan underlätta röjning av lämningar av klusterammunition.
- (d) Läget för program för omställning eller avveckling av produktionsanläggningar för klusterammunition och hur de fortskrider.
- (e) Läget för program för förstöring, i enlighet med artikel 3 i denna konvention, av klusterammunition, inbegripet explosiva substridsdelar, och hur de fortskrider, med detaljer om de metoder som kommer att användas vid förstöringen, var alla destruktionsanläggningar är belägna samt vilka tillämpliga säkerhets- och miljönormer som kommer att iakttas.
- (f) Typer och antal av klusterammunition, inbegripet explosiva substridsdelar, som förstörts i enlighet med artikel 3 i denna konvention, med detaljer om de metoder som använts vid förstöringen, var destruktionsanläggningarna är belägna samt vilka tillämpliga säkerhets- och miljönormer som iakttagits.
- (g) Lager av klusterammunition, inbegripet explosiva substridsdelar, som upptäckts efter att det program som avses i (e) under denna punkt har rapporterats avslutat samt planer för deras förstöring i enlighet med artikel 3 i denna konvention.
- (h) Såvitt möjligt, storleken på och det geografiska läget för alla områden under dess jurisdiktion eller kontroll som kontaminerats med klusterammunition, med så detaljerade uppgifter som möjligt om typer och antal av varje slag av lämning av klusterammunition i varje sådant område, och när de användes.
- (i) Läget för program för röjning och förstöring av alla typer och antal av lämningar av klusterammunitions som röjts och förstörts i enlighet med artikel 4 i denna konvention och hur de fortskrider, innefattande storleken på och det geografiska läget för de områden som kontaminerats med klusterammunition och som röjts och med en uppdelning i fråga om antal av varje typ av lämning av klusterammunition som röjts och förstörts.

- (j) Åtgärder som vidtagits för att tillhandahålla utbildning i risk-reducering och, i synnerhet, för att effektivt och omedelbart varna civilpersoner som bor i områden under dess jurisdiktion eller kontroll som kontaminerats med klusterammunition.
- (k) Läget för fullgörandet av dess skyldigheter enligt artikel 5 i denna konvention, att i lämplig grad tillhandahålla ålders- och genusanpassat stöd, inbegripet hälsovård, rehabilitering och psykologiskt stöd, samt sörja för social och ekonomisk integrering av klusterammunitionsoffer och att insamla tillförlitliga och relevanta uppgifter om klusterammunitionsoffer, och hur detta fortskrider.
- (l) Namn på de institutioner som har getts i uppdrag att lämna information och utföra de åtgärder som beskrivs under denna punkt samt deras kontaktuppgifter.
- (m) Storleken på de nationella resurser, inbegripet ekonomiska och materiella resurser samt resurser in natura, som anvisats för genomförandet av artiklarna 3, 4 och 5 i denna konvention.
- (n) Omfattning, inriktning och slag av internationellt samarbete och bistånd som ägt rum och tillhandahållits enligt artikel 6 i denna konvention.

2. Statsparterna ska årligen uppdatera information som lämnats i enlighet med punkt 1 i denna artikel med uppgifter för det föregående kalenderåret och förmedla dessa till Förenta nationernas generalsekreterare senast den 30 april varje år.

3. Förenta nationernas generalsekreterare ska till statsparterna vidarebefordra sådana mottagna rapporter.

Artikel 8

Främjande och klarläggande av tillämpning

1. Statsparterna är överens om att samråda och samarbeta i fråga om genomförandet av bestämmelserna i denna konvention och om att i en anda av samarbete verka för att främja statsparternas fullgörande av sina skyldigheter enligt konventionen.

2. Om en eller flera statsparter vill klarlägga och försöka lösa en fråga som gäller en annan statsparts tillämpning av bestämmelserna i denna konvention, får de genom Förenta nationernas generalsekreterare göra en framställning om klarläggande av frågan till den senare statsparten. Till framställningen ska fogas all tillämplig information. Statsparterna ska avhålla sig från ogrundade framställningar om klarläggande och ansträngningar göras för att förhindra missbruk. En statspart som mottar en framställning om klarläggande ska genom Förenta nationernas generalsekreterare inom 28 dagar lämna den efterfrågande statsparten all information som kan bidra till att klarlägga frågan.

3. Om den efterfrågande statsparten inte får svar genom Förenta nationernas generalsekreterare inom denna tid eller anser svaret på framställningen om klarläggande vara otillfredsställande, får statsparten genom Förenta nationernas generalsekreterare hänskjuta frågan till nästkommande statspartsmöte. Förenta nationernas generalsekreterare ska vidarebefordra framställningen till alla statsparter tillsammans med all tillämplig information som har samband med framställningen om klarläggande. All sådan information ska framläggas för den anmodade statsparten, som har rätt till genmäle.

4. I avvaktan på att ett statspartsmöte sammankallas, får varje berörd statspart begära Förenta nationernas generalsekreterares medling för att underlätta det begärda klarläggandet.

5. Då en fråga har hänskjutits till ett statspartsmöte i enlighet med punkt 3 i denna artikel ska statspartsmötet först avgöra om frågan behöver behandlas vidare med hänsyn till all information som de berörda statsparterna har lämnat. Om så bestäms, får statspartsmötet föreslå de berörda statsparterna åtgärder och medel för att närmare klarlägga eller lösa den fråga som behandlas, inklusive inledande av lämpliga förfaranden i enlighet med folkrätten. I det fallet att den ifrågasatta tillämpningen konstaterats bero på omständigheter utanför den anmodade statspartens kontroll, får statspartsmötet rekommendera lämpliga åtgärder, däribland samarbetsåtgärder enligt artikel 6 i denna konvention.

6. Utöver de förfaranden som föreskrivs i punkterna 2 till 5 i denna artikel får statspartsmötet besluta om sådana andra allmänna förfaranden eller särskilda mekanismer för klarläggande av tillämpning, inbegripet fakta, och åtgärdande av bristande tillämpning av bestämmelserna i denna konvention som bedöms vara lämpliga.

Artikel 9

Nationella åtgärder för genomförande

Varje statspart ska vidta alla rättsliga, administrativa och andra åtgärder som krävs för att genomföra denna konvention, däribland införa straffpåföljd för att förhindra och bestraffa all verksamhet som enligt denna konvention är förbjuden för en statspart och som utförs av personer eller inom territorium under dess jurisdiktion eller kontroll.

1. När en tvist uppkommer mellan två eller flera statsparter om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, ska de berörda statsparterna samråda i syfte att snabbt lösa tvisten genom förhandling eller genom andra fredliga medel enligt deras eget val, till exempel genom att hänskjuta tvisten till ett statspartsmöte eller till Internationella domstolen, i enlighet med domstolens stadga.

2. Statspartsmötet får bidra till att lösa en tvist med alla medel som bedöms vara lämpliga, däribland genom att erbjuda medling, uppmana de berörda statsparterna att inleda ett twistlösningsförfarande enligt deras eget val samt rekommendera en tidsgräns för det överenskomna förfarandet.

Artikel 11
Statspartsmöten

1. Statsparterna ska mötas regelbundet för att behandla och, då så behövs, fatta beslut i frågor som rör tillämpningen eller genomförandet av denna konvention, däribland följande:

- (a) Konventionens sätt att fungera och anslutningsläget.
- (b) Frågor som härrör från rapporter som lämnats enligt bestämmelserna i konventionen.
- (c) Internationellt samarbete och bistånd i enlighet med artikel 6 i denna konvention.
- (d) Utveckling av tekniker för röjning av lämningar av klusterammunition.
- (e) Framställningar från statsparter i enlighet med artiklarna 8 och 10 i denna konvention.
- (f) Framställningar från statsparter i enlighet med artiklarna 3 och 4 i denna konvention.

2. Det första statspartsmötet ska sammankallas av Förenta nationernas generalsekreterare inom ett år efter denna konventions ikraftträdande. Därpå följande möten ska årligen sammankallas av Förenta nationernas generalsekreterare fram till den första översynskonferensen.

3. Stater som inte är parter i denna konvention, liksom Förenta nationerna, andra berörda internationella organisationer eller institutioner, regionala organisationer, Internationella rödakorskommittén, Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen samt berörda enskilda organisationer, kan inbjudas att delta i dessa möten som observatörer i enlighet med den överenskomna arbetsordningen.

1. En översynskonferens ska sammankallas av Förenta nationernas generalsekreterare fem år efter denna konventions ikraftträdande. Ytterligare översynskonferenser ska sammankallas av Förenta nationernas generalsekreterare på begäran av en eller flera statsparter, under förutsättning att tiden mellan översynskonferenserna inte i något fall är kortare än fem år. Alla statsparter i denna konvention ska inbjudas till varje översynskonferens.
2. Översynskonferensens syften ska vara följande:
  - (a) Att granska konventionens sätt att fungera och anslutningsläget.
  - (b) Att ta ställning till behovet av ytterligare statspartsmöten enligt punkt 2 i artikel 11 i denna konvention och tiden mellan mötena.
  - (c) Att fatta beslut om framställningar från statsparterna i enlighet med artiklarna 3 och 4 i denna konvention.
3. Stater som inte är parter i denna konvention, liksom Förenta nationerna, andra berörda internationella organisationer eller institutioner, regionala organisationer, Internationella rödakorskommittén, Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen samt berörda enskilda organisationer, kan inbjudas att delta i översynskonferenser som observatörer i enlighet med den överenskomna arbetsordningen.

Artikel 13
Ändringar

1. En statspart får när som helst efter konventionens ikraftträdande föreslå ändringar i denna. Ändringsförslag ska inges till Förenta nationernas generalsekreterare, som ska översända det till alla statsparter och inhämta deras åsikter om huruvida en ändringskonferens bör sammankallas för att behandla förslaget. Om en majoritet av statsparterna senast 90 dagar efter översändandet av förslaget meddelar Förenta nationernas generalsekreterare att de stöder en vidare behandling av detta, ska denna sammankalla en ändringskonferens, till vilken alla statsparter ska inbjudas.
2. Stater som inte är parter i denna konvention, liksom Förenta nationerna, andra berörda internationella organisationer eller institutioner, regionala organisationer, Internationella rödakorskommittén, Internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen samt berörda enskilda organisationer, kan inbjudas att delta i ändringskonferenser som observatörer i enlighet med den överenskomna arbetsordningen.

3. Ändringskonferensen ska hållas omedelbart efter ett statsparts-
möte eller en översynskonferens, om inte majoriteten av statsparterna
begär att den ska hållas tidigare.
4. Ändringar i denna konvention ska antas med en majoritet av två
tredjedelar av närvarande och röstande statsparter vid ändrings-
konferensen. Depositarien ska meddela alla statsparter varje ändring som
antagits på detta sätt.
5. En ändring i denna konvention träder i kraft för de statsparter som
har godtagit ändringen den dag då majoriteten av de stater som var parter
vid tidpunkten för ändringens antagande har deponerat sina godtaganden.
Ändringen träder därefter i kraft för övriga statsparter den dag då de
deponerar sina godtagandeinstrument.

Artikel 14

Kostnader och administrativa uppgifter

1. Kostnader för statspartsmöten, översynskonferenser och ändrings-
konferenser ska bestridas av statsparterna och de stater som inte är parter
i denna konvention och som deltar i dessa möten, i enlighet med Förenta
nationernas vederbörligen justerade bidragsskala.
2. Kostnader som uppstår för Förenta nationernas generalsekreterare
enligt artiklarna 7 och 8 i denna konvention ska bestridas av statsparterna
i enlighet med Förenta nationernas vederbörligen justerade bidragsskala.
3. Utförandet av de administrativa uppgifter som Förenta
nationernas generalsekreterare tilldelas enligt denna konvention kräver
ett vederbörligt mandat från Förenta nationerna.

Artikel 15

Undertecknande

Denna konvention, som upprättats i Dublin den 30 maj 2008, ska stå
öppen för undertecknande av alla stater i Oslo den 3 december 2008 och
därefter i Förenta nationernas högkvarter i New York till dess
ikraftträdande.

Artikel 16

Ratificering, godtagande, godkännande och anslutning

1. Denna konvention ska ratificeras, godtas eller godkännas av
signatärstaterna.
2. Konventionen ska stå öppen för anslutning av stater som inte har
undertecknat den.
3. Ratifikations-, godtagande-, godkännande- och anslutnings-
instrument ska deponeras hos depositarien.

Artikel 17
Ikraftträdande

1. Denna konvention träder i kraft den första dagen i den sjätte månaden efter den månad då det trettionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerades.
2. För stater som deponerar sina ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument efter dagen för deponeringen av det trettionde ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet, träder konventionen i kraft den första dagen i den sjätte månaden efter den dag då staten i fråga deponerade sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument.

Artikel 18
Provisorisk tillämpning

En stat får vid ratificeringen, godtagandet, godkännandet eller anslutningen förklara att den provisoriskt kommer att tillämpa artikel 1 i avvaktan på konventionens ikraftträdande för staten i fråga.

Artikel 19
Reservationer

Inga reservationer får göras mot artiklarna i denna konvention.

Artikel 20
Giltighetstid och frånträdande

1. Denna konvention ska gälla på obegränsad tid.
2. Varje statspart ska, under utövande av sin nationella suveränitet, ha rätt att frånträda denna konvention. Statsparten ska underrätta övriga parter, depositarien och Förenta nationernas säkerhetsråd om frånträdan. Frånträdelsetinstrumentet ska innehålla en fullständig förklaring av skälen till frånträdan.
3. Frånträdan ska inte få verkan förrän sex månader efter det att depositarien mottagit frånträdelsetinstrumentet. Om den frånträdan statsparten vid utgången av sexmånadersperioden är inblandad i en väpnad konflikt, ska frånträdan dock inte få verkan förrän efter den väpnade konfliktens upphörande.

Artikel 21
Förbindelser med stater som inte är parter i denna konvention

1. Varje statspart ska uppmana stater som inte är parter i denna konvention att ratificera, godta, godkänna eller ansluta sig till konventionen, med målet att få alla stater att ansluta sig till denna.

2. Varje statspart ska underrätta regeringarna i alla de stater som inte är parter i denna konvention och som avses i punkt 3 i denna artikel om sina skyldigheter enligt konventionen, främja de normer som fastläggs i denna samt göra sitt yttersta för att förmå stater som inte är parter i denna konvention att inte använda klusterammunition.

3. Utan hinder av bestämmelserna i artikel 1 i denna konvention och i enlighet med folkrätten får statsparter, deras militära personal och medborgare bedriva militärt samarbete och delta i insatser med stater som inte är parter i denna konvention och som kan tänkas ägna sig åt verksamhet som är förbjuden för en statspart.

4. Ingenting under punkt 3 i denna artikel ger en statspart rätt:
- (a) att utveckla, tillverka eller på annat sätt förvärva klusterammunition,
  - (b) att själv lagra eller överföra klusterammunition,
  - (c) att själv använda klusterammunition,
  - (d) att uttryckligen begära att klusterammunition används i de fall då statsparten ensam styr över valet av ammunition som används.

Artikel 22 *Depositarie*

Förenta nationernas generalsekreterare utses härmed till depositarie för denna konvention.

Artikel 23 *Giltiga texter*

Denna konventions arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga.

Sammanfattning Departementspromemorian Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition (Ds 2010:46)

Prop. 2011/12:47
Bilaga 2

I promemorian behandlas frågan om Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition. Konventionen antogs den 30 maj 2008 och öppnades för undertecknande i Oslo den 3 december 2008. Sverige undertecknade då konventionen, liksom flertalet medlemsstater i Europeiska unionen utom Estland, Finland, Grekland, Lettland, Polen, Rumänien och Slovakien. 108 stater har hittills (september 2010) undertecknat konventionen.

Syftet med konventionen är att förbjuda klusterammunition för att på så sätt lösa de humanitära problem som användningen av denna typ av ammunition kan ge upphov till. Konventionen förbjuder således användning, utveckling, lagring, tillverkning och överföring av klusterammunition. Det är vidare förbjudet för statsparterna att bistå eller uppmuntra till aktiviteter som är förbjudna enligt konventionen. Konventionen föreskriver att klusterammunition ska åtskiljas från annan ammunition och att befintliga lager av sådan ammunition ska förstöras. Förstöring ska ske snarast möjligt och senast inom åtta år efter konventionens ikraftträdande för staten i fråga. Undantag från förbudet att inneha klusterammunition får enligt konventionen göras för det minimiantal som behövs för utveckling av och utbildning i tekniker för röjning och förstöring. Konventionen föreskriver vidare att lämningar av klusterammunition röjs och förstörs och att förstöringen genomförs så snart som möjligt och senast inom tio år efter ikraftträdandet för staten i fråga.

Konventionen innehåller bestämmelser som syftar till att främja internationellt samarbete och bistånd samt bestämmelser om stöd till dem som drabbats av klusterammunition. Parterna ska årligen rapportera till Förenta nationerna (FN) om åtgärder för att nationellt tillämpa konventionen, om sitt innehav av klusterammunition, om förstöring och röjning av sådan ammunition, om stöd till dem som drabbats av klusterammunition, om internationellt bistånd m.m. Parterna förutsätts mötas regelbundet för att rådgöra och vid behov ta beslut i frågor som rör de olika områden som konventionen omfattar. FN:s generalsekreterare ska, som depositarie, kalla till ett första sådant statspartsmöte inom ett år från konventionens ikraftträdande. Därefter ska generalsekreteraren årligen kalla staterna till sådana möten fram till den första översynskonferensen. Denna konferens ska äga rum fem år efter konventionens ikraftträdande och ska göra en översyn av konventionens tillämpning och efterlevnad. Tvister mellan parter ska lösas genom överläggningar och kan också hänföras till statspartsmöten eller Internationella domstolen. Parterna ska verka för att icke anslutna stater tillträder konventionen. Konventionen möjliggör för statsparter, dess militära personal och medborgare att under vissa förutsättningar samverka militärt med stater som inte är anslutna till den.

Konventionen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För den stat som ratificerar konventionen efter den tidpunkt då 30 stater ratificerade den

(vilket skedde den 16 februari 2010) träder konventionen i kraft för denna stat sex månader efter det att statens ratificering skett.

I promemorian föreslås att riksdagen godkänner Sveriges tillträde till konventionen.

Konventionens krav att befintliga lager av klusterammunition ska förstöras innebär i Sveriges fall att vapensystemet Bombkapsel 90 ska avvecklas.

Vidare görs bedömningen att ett svenskt tillträde kräver vissa författningsändringar.

Statsparterna åtar sig att bistå offer för klusterammunition. Sverige bedöms kunna uppfylla sitt åliggande i detta avseende utan att ändringar behöver göras i hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

Statsparterna förutsätts lämna information bl.a. om sitt innehav och sin förstöring av klusterammunition. Sverige bedöms kunna uppfylla sina åligganden utan att gällande sekretessbestämmelser lägger hinder i vägen.

Statsparterna åtar sig bl.a. att kriminalisera sådana förfaranden med klusterammunition som är förbjudna enligt konventionen. Promemorian innehåller därför ett förslag till en ny lag om straff för olovlig befattningsmed klusterammunition. Förslaget innebär att det införs ett särskilt straffansvar för olovlig befattningsmed klusterammunition. I promemorian lämnas vidare förslag på att domsrätten utvidgas för brott enligt den föreslagna lagen som begåtts utom riket av svensk medborgare eller av utlänning med hemvist här.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förslag till lag om straff för olovlig befattningsmed klusterammunition

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som använder, utvecklar, tillverkar, förvärvar, innehar eller överlåter klusterammunition, döms för olovlig befattningsmed klusterammunition till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som folkrättsbrott enligt brottsbalken.

Första stycket gäller endast klusterammunition som avses i konventionen den 30 maj 2008 om klusterammunition.

Sådan befattningsmed klusterammunition som är tillåten enligt den konvention som avses i andra stycket utgör inte brott.

Är brottet grovt döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa.

2 § Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken döms för brott enligt denna lag vid svensk domstol om brottet har begåtts av svensk medborgare eller av utlänning med hemvist i Sverige.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 20011/12:47
Bilaga 4

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian Ds 2010:46 Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition avgetts av Riksdagens ombudsmän, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Inspektionen för strategiska produkter, Försvarsmakten, Försvarets materialverk, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Totalförsvarets forskningsinstitut, Socialstyrelsen, Tullverket, Amnesty Sverige, Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Justitia et Pax, Kristna fredsörelsen, Olof Palmes Internationella Center, Rädda Barnen, Svenska Afghanistankommittén, Svenska Bankföreningen, Svenska Freds- och skiljedomsföreningen, Svenska FN-förbundet, Sveriges Kristna Råd, Svenska Kyrkan, Svenska Röda Korset och Säkerhets- och försvarsföretagen.

BAE Systems Bofors, Diakonia, Peace Quest och UNICEF Sverige har inbjudits att yttra sig men avstått.

Förslag till lag om straff för olovlig befattningsmed klusterammunition

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som använder, utvecklar, tillverkar, förvärvar, innehar, lagrar, överlåter, till Sverige för in eller från Sverige för ut klusterammunition, döms för *olovlig befattningsmed klusterammunition* till fängelse i högst fyra år, om gärningen inte är att bedöma som folkrättsbrott enligt brottsbalken.

Med klusterammunition avses i denna lag sådan klusterammunition samt sådana explosiva substridsdelar från spridningskapslar fästa vid luftfartyg som avses i konventionen den 30 maj 2008 om klusterammunition.

Sådan befattningsmed klusterammunition samt explosiva substridsdelar som är tillåten enligt den konvention som avses i andra stycket utgör inte brott.

Är brottet grovt döms till fängelse i högst arton år eller på livstid. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen väsentligt bidragit till att klusterammunition kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa.

2 § Även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken, döms för brott enligt denna lag vid svensk domstol om brottet har begåtts av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige.

Bestämmelser om krav på tillstånd att väcka åtal i vissa fall finns i 2 kap. 5 § brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-11-21

Närvarande: F.d. justitierådet Dag Victor samt justitieråden Lennart Hamberg och Per Virdesten.

Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition

Enligt en lagrådsremiss den 10 november 2011 (Utrikesdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om straff för olovlig befattningsmed klusterammunition.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rätts-sakkunniga Karin Erlandsson, biträdd av departementsrådet Anna Maj Hultgård.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

I lagrådsremissen lämnas förslag till lagstiftning som bedömts behövas för att Sverige ska kunna ratificera konventionen den 30 maj 2008 om klusterammunition. Enligt förslaget ska det införas en ny straffbestämmelse och en särskild regel om svensk domförhet vid överträdelser av denna straffbestämmelse.

Konventionen om klusterammunition överensstämmer i allt väsentligt (se dock artikel 21) med konventionen den 18 september 1997 om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om deras förstöring (den s.k. Ottawakonventionen; SÖ 1998:61) med den skillnaden att konventionerna tar sikte på olika typer av vapen. I samband med att Ottawakonventionen ratificerades infördes också en ny straffbestämmelse och en särskild regel om svensk domförhet vid överträdelser av denna straffbestämmelse. Dessa bestämmelser placerades i brottsbalken (22 kap. 6 b § och 2 kap. 3 § 6) och återfinns fortfarande där.

När det införs ny lagstiftning som i sak ligger nära en redan gällande sådan är det naturligt, och angeläget, att den nya lagstiftningen så långt detta är möjligt anpassas efter den redan gällande lagstiftningens struktur och innehåll (eller att ändringar görs också av denna lagstiftning). Ett annat förfaringsätt innebär betydande risker för en splittrad och överskådlig lagstiftning med de tolkningsproblem som detta innebär.

Det skulle mot denna bakgrund ha kunnat förväntas att den nu föreslagna lagstiftningen skulle ha anpassats efter den lagstiftningsteknik som användes vid genomförandet av Ottawakonventionen. Detta är emellertid inte fallet. Det föreslås således inte att de nu aktuella bestämmelserna ska tas in i brottsbalken. I stället föreslår regeringen att de ska tas upp i en särskild lag.

I allmänmotiveringen (s. 35) sägs att den föreslagna särskilda avgränsningen av den svenska domförheten (inget krav på dubbel straffbarhet för brott som begåtts av en svensk medborgare eller av en utlänning med hemvist i Sverige), ”gemensamt med straffstadgandet” (jfr s. 27), bör placeras i en särskild lag med ”beaktande av att en sådan bestämmelse i

väsentliga delar avviker från den systematik som råder i 2 kap. brottsbalken”.

Lagrådet har inget att invända i sak mot att domförhetsregeln avgränsas i enlighet med förslaget. Tvärtom kan goda skäl anföras för att motsvarande avgränsning borde genomföras även i förhållande till den på Ottawakonventionen grundade straffbestämmelsen i 22 kap. 6 b § brottsbalken.

Vad som däremot är svårt att förstå är på vilket sätt systematiken i 2 kap. brottsbalken skulle lägga hinder i vägen för att där ta in en med remissens förslag i sak överensstämmande bestämmelse. Lagrådet erinrar om att vissa brott som begåtts av bl.a. en svensk medborgare eller en utlänning med hemvist i Sverige enligt 2 kap. 2 § fjärde stycket brottsbalken numera är undantagna från kravet på dubbel straffbarhet.

En annan sak är att regleringen i 2 kap. brottsbalken, liksom regleringen av svensk domförhet i övrigt, är i hög grad komplicerad och svåröverskådlig. Det behov av en samlad reglering som sedan länge framhållits (jfr t.ex. prop. 1998/90:70 s. 10 och Lagrådets yttrande på s. 27) framstår som alltmer påtagligt.

Lagrådet noterar vidare att den föreslagna brottsbeskrivningen i straffbestämmelsen, trots parallelliteten mellan konventionerna, avviker från den som finns i 22 kap. 6 b § brottsbalken. Lagrådet, som noterar att brottsbeskrivningarna i bägge fallen framstår som tveksamma från legalitetssynpunkt, har inte underlag för att ifrågasätta att de nu föreslagna formuleringarna bättre täcker innehållet i konventionerna. Vid föredragningen har emellertid bekräftats att avsikten inte varit att de olika straffbestämmelserna ska tillämpas på olika sätt. Under sådana förhållanden borde emellertid bestämmelsen i 22 kap. 6 b § brottsbalken i sammanhanget anpassas till den nu föreslagna brottsbeskrivningen.

Enligt förslaget ska den nya straffbestämmelsen vara subsidiär till bestämmelsen om folkrättsbrott i brottsbalken. Detta framstår som en naturlig ordning. Enligt Lagrådet skulle det emellertid vara värdefullt om det i propositionen utvecklades i vilken utsträckning överträdelser av den nu föreslagna straffbestämmelsen utgör folkrättsbrott.

I förhållande till övriga brottsbalksbrott föreslås inte någon subsidiaritetsklausul. Inte desto mindre uttalas det i remissen (s. 49) att i det fall som ”en hantering av klusterammunition” utanför militära sammanhang är straffbar enligt bestämmelser i brottsbalken så bör det i första hand dömas för dessa brott och inte för olovlig befattningsmed klusterammunition. Lagrådet vill emellertid, i fullt medvetande om att motsvarande uttalande gjorts också i tidigare lagstiftningsärenden, för sin del snarare tro att den lösning som ligger närmast till hands i sådana situationer är att döma i brottskonkurrens.

Lagrådet noterar att brottet utan närmare motivering delats in i två grader och att straffskalan för respektive grad anpassats till den som gäller för folkrättsbrott (och 22 kap. 6 a – c §§). Detta innebär att straffmaximum för det grova brottet föreslås bli fängelse i arton år eller på livstid. I remissen finns inte någon diskussion om under vilka omständigheter som brott mot straffbestämmelsen, som inte samtidigt är brott mot någon annan straffbestämmelse, skulle kunna motivera straff på en sådan nivå. Det enda som egentligen sägs i frågan (utom en missvisande formulering om ”farebrott”) är en upprepning av vad som

sågs i bestämmelsen om grovt brott när det gäller olovlig befattningsmed minor ("om gärningen väsentligt bidragit till att [klusterammunition] kommit att användas på ett sätt som inneburit fara för många människors liv eller hälsa"). Det kan starkt ifrågasättas i vilken utsträckning detta kan anses vara vägledande eller över huvud taget tillämpligt.

Ett problem är i vad mån som annan militär användning, vilken regelmässigt torde innebära fara för människors liv eller hälsa, än sådan som är förbjuden enligt konventionen eller lagen (jfr artikel 21) kan vara relevant. Ett annat är att formuleringen primärt synes syfta på en omständighet som ligger efter det att den straffbara gärningen är avslutad.

Lagrådet vill också stryka under att för det fall som lagstiftaren vill straffbelägga förfaranden med så stränga straff som här föreslås så måste också krav ställas på att lagstiftaren redovisar vilka grunder som ligger bakom förslaget och för vilka fall det är avsett att användas.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 december 2011

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Larsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Löf

Föredragande: statsrådet Bildt

Regeringen beslutar proposition 2011/12:47 Sveriges tillträde till konventionen om klusterammunition